



Roczne sprawozdanie finansowe
Banku Millennium S.A.
za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2008 r.

WYBRANE DANE FINANSOWE

	w tys. PLN		w tys. EUR	
	okres od 1.01.2008 do 31.12.2008	okres od 1.01.2007 do 31.12.2007	okres od 1.01.2008 do 31.12.2008	okres od 1.01.2007 do 31.12.2007
I. Przychody z tytułu odsetek	2 310 612	1 500 467	654 177	397 286
II. Przychody z tytułu prowizji	510 475	502 946	144 525	133 168
III. Przychody operacyjne	1 830 868	1 569 233	518 352	415 494
IV. Wynik działalności operacyjnej	587 460	496 928	166 321	131 574
V. Zysk (strata) brutto	587 460	496 928	166 321	131 574
VI. Zysk (strata) netto	496 928	411 922	140 689	109 067
VII. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	586 456	-1 128 579	166 036	-298 820
VIII. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-186 513	1 040 534	-52 805	275 507
IX. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	368 940	615 925	104 454	163 082
X. Przepływy pieniężne netto, razem	768 883	527 880	217 685	139 769
XI. Aktywa razem	46 007 132	29 242 011	11 026 539	8 163 599
XII. Zobowiązania wobec banków	3 060 550	2 568 688	733 523	717 110
XIII. Zobowiązania wobec klientów	31 877 870	22 021 633	7 640 176	6 147 860
XIV. Kapitał własny	2 462 552	2 083 986	590 200	581 794
XV. Kapitał zakładowy	849 182	849 182	203 524	237 069
XVI. Liczba akcji	849 181 744	849 181 744	849 181 744	849 181 744
XVII. Wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EUR)	2,90	2,45	0,70	0,69
XVIII. Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EUR)	2,90	2,45	0,70	0,69
XIX. Współczynnik wypłacalności	9,19%	12,09%	9,19%	12,09%
XX. Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł / EUR)	0,59	0,49	0,17	0,13
XXI. Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł / EUR)	0,59	0,49	0,17	0,13
XXII. Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na jedną akcję (w zł / EUR)	0,19	0,17	0,06	0,05

SPIS TREŚCI

I.	RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	4
II.	BILANS	5
III.	ZMIANY STANU KAPITAŁÓW WŁASNYCH.....	7
IV.	SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	8
V.	INFORMACJE OGÓLNE O EMITENCIE	10
VI.	POLITYKA RACHUNKOWOŚCI.....	11
	(1) OŚWIADCZENIE O ZGODNOŚCI Z MIĘDZYNARODOWYMI STANDARDAMI SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ	11
	(2) PRZYJĘTE ZASADY RACHUNKOWOŚCI	19
VII.	NOTY DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	48
	(1) PRZYPADKI Z TYTUŁU ODSETEK	48
	(2) KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK	48
	(3) PRZYPADKI I KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI.....	49
	(4) PRZYPADKI Z TYTUŁU DYWIDEND.....	49
	(5A) WYNIK Z INWESTYCYJNYCH AKTYWÓW FINANSOWYCH	50
	(5B) WYNIK Z INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH WYCENIANYCH DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	50
	(5C) WYNIK Z POZYCJI WYMIANY	51
	(6) POZOSTAŁE PRZYPADKI OPERACYJNE	51
	(7) KOSZTY DZIAŁANIA	52
	(8) KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW FINANSOWYCH.....	53
	(9) KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW NIEFINANSOWYCH.....	53
	(10) AMORTYZACJA.....	53
	(11) POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE	54
	(12) PODATEK DOCHODOWY	54
	(13) ZYSK NA JEDNĄ AKCJĘ	55
	(14) KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM.....	56
	(15) ŁOKATY W INNYCH BANKACH ORAZ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE INNYM BANKOM.....	56
	(16) AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	58
	(17) INSTRUMENTY POCHODNE ZABEZPIECZAJĄCE	62
	(18) KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM.....	66
	(19) INWESTYCYJNE AKTYWA FINANSOWE.....	68
	(20) NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU ZAKUPIONYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU.....	72
	(21) RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE.....	72
	(22) WARTOŚCI NIEMATERIALNE	75
	(23) AKTYWA TRWAŁE DO ZBYCIA.....	77
	(24) AKTYWA Z TYTUŁU PODATKU ODROZONEGO	78
	(25) POZOSTAŁE AKTYWA.....	80
	(26) ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW	80
	(27) ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	81
	(28) INSTRUMENTY POCHODNE ZABEZPIECZAJĄCE	81

(29) ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW	82
(30) ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU SPRZEDANYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH Z UDZIELONYM PRZYRZECZENIEM ODKUPU	83
(31) ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU EMISJI DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH	83
(32) REZERWY	84
(33) REZERWA NA ODROZONY PODATEK DOCHODOWY	85
(34) POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA.....	85
(35) ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE	87
(36) KAPITAŁ WŁASNY	88
VIII. DYWIDENDY ZA ROK 2007 I 2008.....	92
IX. WARTOŚĆ GODZIWA	92
X. DANE O AKTYWACH, KTÓRE STANOWIĄ ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	96
XI. PAPIERY WARTOŚCIOWE STANOWIĄCE PRZEDMIOT TRANSAKCJI Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU.....	97
XII. DODATKOWE OBJAŚNIENIA DO RACHUNKU PRZEPŁYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	97
XIII. INFORMACJE O PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI POWIERNICZEJ	98
XIV. TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI	98
(1) OPIS TRANSAKCJI Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI	98
(2) INFORMACJE O WARTOŚCI UDZIELONYCH ZALICZEK, KREDYTÓW, POŻYCZEK I GWARANCJI	101
(3) INFORMACJE O WYNAGRODZENIACH I KORZYŚCIACH OSOB NADZORUJĄCYCH I ZARZĄDZAJĄCYCH BANKIEM...	101
(4) STAN AKCJI BANKU POSIADANYCH PRZEZ OSOBY ZARZĄDZAJĄCE I NADZORUJĄCE BANK (PEŁNIĄCE SVOJE FUNKCJE W DNIU 31 GRUDNIA 2008).....	102
XV. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM.....	103
(1) ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM	104
(2) RYZYKO KREDYTOWE	105
(3) RYZYKO RYNKOWE.....	120
(4) RYZYKO PŁYNNOŚCI	124
(5) RYZYKO OPERACYJNE	127
XVI. ŁUKA PŁYNNOŚCI WEDŁUG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI I WYMAGALNOŚCI	129
XVII. ZOBOWIĄZANIA I AKTYWA WARUNKOWE.....	133
XVIII. LEASING OPERACYJNY	136
XIX. ISTOTNE WYDARZENIA POMIĘDZY DATĄ, NA KTÓRĄ SPORZĄDZONO RAPORT FINANSOWY A DATĄ JEGO PUBLIKACJI.....	136

I. RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

<i>w tysiącach zł</i>	Nota	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Przychody z tytułu odsetek	1	2 310 612	1 500 467
Koszty z tytułu odsetek	2	-1 464 782	-845 417
Wynik z tytułu odsetek		845 830	655 050
Przychody z tytułu prowizji		510 475	502 946
Koszty z tytułu opłat i prowizji		-87 876	-72 862
Wynik z tytułu prowizji	3	422 599	430 084
Przychody z tytułu dywidend	4	181 903	112 638
Wynik z inwestycyjnych aktywów finansowych	5	2 988	5 770
Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	5	152 919	84 338
Wynik z pozycji wymiany	5	198 755	241 373
Pozostałe przychody operacyjne	6	25 874	39 980
Przychody operacyjne		1 830 868	1 569 233
Koszty działania	7	-1 062 724	-900 205
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	8	-111 701	-77 392
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	9	-2 290	-1 670
Amortyzacja	10	-52 081	-77 974
Pozostałe koszty operacyjne	11	-14 612	-15 064
Koszty operacyjne		-1 243 408	-1 072 305
Wynik finansowy przed opodatkowaniem		587 460	496 928
Podatek dochodowy	12	-90 532	-85 006
Wynik finansowy po opodatkowaniu		496 928	411 922
Zysk na jedną akcję (zł)	13	0,59	0,49
Rozwodniony zysk na jedną akcję (zł)	13	0,59	0,49

II. BILANS

AKTYWA

<i>w tysiącach zł</i>	Nota	31.12.2008	31.12.2007
Kasa, środki w Banku Centralnym	14	1 802 402	1 255 055
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	15	1 580 026	1 053 052
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	16	6 292 722	3 127 988
Instrumenty pochodne zabezpieczające	17	9 977	218 321
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	18	32 624 259	20 881 303
Inwestycyjne aktywa finansowe	19	2 913 379	1 893 949
- dostępne do sprzedaży		2 913 379	1 893 949
- utrzymywane do terminu zapadalności		0	0
Inwestycje w jednostki podporządkowane	19	232 357	191 343
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	20	61 282	28 807
Rzeczowe aktywa trwałe	21	225 603	247 382
Wartości niematerialne	22	18 002	16 646
Aktywa trwałe do zbycia	23	0	0
Należność od Urzędu Skarbowego z tytułu podatku bieżącego		45 656	81 132
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	24	15 031	25 843
Pozostałe aktywa	25	186 436	221 190
Aktywa razem		46 007 132	29 242 011

ZOBOWIĄZANIA

<i>w tysiącach zł</i>	Nota	31.12.2008	31.12.2007
Zobowiązania wobec banków	26	3 060 550	2 568 688
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	27	4 402 227	569 729
Instrumenty pochodne zabezpieczające	28	1 179 649	20 220
Zobowiązania wobec klientów	29	31 877 870	22 021 633
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	30	1 506 353	729 993
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	31	123 486	0
Rezerwy	32	32 552	33 232
Rezerwa na odroczony podatek dochodowy	33	0	0
Pozostałe zobowiązania	34	400 473	388 495
Zobowiązania podporządkowane	35	961 420	826 035
Zobowiązania razem		43 544 580	27 158 025

KAPITAŁ WŁASNY

<i>w tysiącach zł</i>	Nota	31.12.2008	31.12.2007
Kapitał zakładowy	36	849 182	849 182
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	36	472 343	472 343
Kapitał z aktualizacji wyceny	36	40 241	-2 742
Zyski zatrzymane	36	1 100 786	765 203
Kapitał własny razem		2 462 552	2 083 986
Zobowiązania i kapitał własny razem		46 007 132	29 242 011

III. ZMIANY STANU KAPITAŁÓW WŁASNYCH

	Razem kapitał własny	Kapitał zakładowy	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wart. nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów pochodnych desygnowanych jako zabezpieczenie przyszłych przepływów pieniężnych	Zyski zatrzymane
Kapitał własny na początek okresu (B/O) 01.01.2008	2 083 986	849 182	472 343	-1 949	-793	765 203
- zakup/sprzedaż i wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	12 351	0	0	12 351	0	0
- efekt wyceny instrumentów pochodnych desygnowanych jako zabezpieczenie przyszłych przepływów pieniężnych	30 632	0	0	0	30 632	0
- wynik finansowy netto bieżącego okresu	496 928	0	0	0	0	496 928
- wypłata dywidendy	-161 345	0	0	0	0	-161 345
Kapitał własny na koniec okresu (B/Z) 31.12.2008	2 462 552	849 182	472 343	10 402	29 839	1 100 786

	Razem kapitał własny	Kapitał zakładowy	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wart. nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów pochodnych desygnowanych jako zabezpieczenie przyszłych przepływów pieniężnych	Zyski zatrzymane
Kapitał własny na początek okresu (B/O) 01.01.2007	1 829 048	849 182	472 343	9 282	599	497 642
- zakup/sprzedaż i wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-11 231	0	0	-11 231	0	0
- efekt wyceny instrumentów pochodnych desygnowanych jako zabezpieczenie przyszłych przepływów pieniężnych	-1 392	0	0	0	-1 392	0
- wynik finansowy netto bieżącego okresu	411 922	0	0	0	0	411 922
- wypłata dywidendy	-144 361	0	0	0	0	-144 361
Kapitał własny na koniec okresu (B/Z) 31.12.2007	2 083 986	849 182	472 343	-1 949	-793	765 203

Szczegółowe zmiany stanu poszczególnych pozycji kapitałów własnych zostały zaprezentowane w **nocie (36)**

IV. SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

A. PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2008 - 31.12.2008	1.01.2007 - 31.12.2007
I. Zysk (strata) netto	496 928	411 922
II. Korekty razem:	89 528	-1 540 501
1. Zysk/ strata z akcji (udziałów) w podmiotach podporządkowanych	0	0
2. Amortyzacja	52 081	77 974
3. Zyski/straty z tytułu różnic kursowych	709 550	-165 469
4. Przychody z tytułu dywidend	-181 903	-112 638
5. Rezerwy	-680	3 737
6. Wynik na sprzedaży i likwidacji składników działalności inwestycyjnej	-10 435	-19 515
7. Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-2 920 150	571 559
8. Zmiana stanu lokat w innych bankach oraz kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom	-992 875	300 488
9. Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	-11 742 400	-6 781 879
10. Zmiana stanu należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	-32 475	-13 298
11. Zmiana stanu zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	4 991 927	276 699
12. Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	-670 308	-1 132 131
13. Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	9 856 237	5 826 611
14. Zmiana stanu zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	776 360	-747 693
15. Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	123 486	0
16. Zmiana stanu rozrachunków z tytułu odroczonego podatku dochodowego	85 186	36 724
17. Podatek dochodowy zapłacony	-54 327	-59 060
18. Zmiana stanu pozostałych aktywów i pasywów	37 101	379 442
19. Pozostałe pozycje	63 153	17 948
III. Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	586 456	-1 128 579

B. PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2008 - 31.12.2008	1.01.2007 - 31.12.2007
I. Wpływy z działalności inwestycyjnej	5 637 953	3 555 470
1. Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz składników rzeczowego majątku trwałego	15 102	29 068
2. Zbycie akcji i udziałów w podmiotach podporządkowanych	0	0
3. Zbycie aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	0	0
4. Zbycie inwestycyjnych aktywów finansowych	5 440 948	3 413 764
5. Pozostałe wpływy inwestycyjne	181 903	112 638
II. Wydatki z tytułu działalności inwestycyjnej	-5 824 466	-2 514 936
1. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz składników rzeczowego majątku trwałego	-18 002	-32 993
2. Nabycie akcji i udziałów w podmiotach podporządkowanych	-40 294	-34 190
3. Nabycie aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	0	0
4. Nabycie inwestycyjnych aktywów finansowych	-5 766 170	-2 447 753
5. Pozostałe wydatki inwestycyjne	0	0
III. Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-186 513	1 040 534

C. PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2008 - 31.12.2008	1.01.2007 - 31.12.2007
I. Wpływy z działalności finansowej	587 563	818 850
1. Zaciągnięcie kredytów długoterminowych	587 563	275 400
2. Emisja dłużnych papierów wartościowych	0	0
3. Zwiększenie stanu zobowiązań podporządkowanych	0	543 450
4. Wpływy z emisji akcji własnych oraz dopłat do kapitału	0	0
5. Pozostałe wpływy finansowe	0	0
II. Wydatki z tytułu działalności finansowej	-218 623	-202 925
1. Spłata kredytów długoterminowych	0	0
2. Wykup dłużnych papierów wartościowych	0	-5 705
3. Zmniejszenie stanu zobowiązań podporządkowanych	0	0
4. Wydatki z tytułu kosztów emisji	0	0
5. Umorzenie akcji	0	0
6. Płatności dywidend i innych wypłat na rzecz właścicieli	-161 345	-144 361
7. Pozostałe wydatki finansowe	-57 278	-52 859
III. Środki pieniężne netto z działalności finansowej	368 940	615 925
D. ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NETTO (A III+B III+C III)	768 883	527 880
E. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA POCZĄTEK OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO	2 170 610	1 642 730
F. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA KONIEC OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO (D+E)	2 939 493	2 170 610

V. INFORMACJE OGÓLNE O EMITENCIE

Nazwa (firma) i siedziba: Bank Millennium S.A., Polska, Warszawa ul. Stanisława Żaryna 2 a

Sąd rejestrowy i numer rejestru: XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, nr 0000010186

Podstawowy przedmiot działalności emitenta: działalność bankowa i pozostałe pośrednictwo finansowe, z wyjątkiem ubezpieczeń i funduszu emerytalno-rentowego,

Skład Zarządu Banku Millennium S.A. („Bank”) na dzień 31.12.2008 r.:

1. Bogusław Kott - Prezes Zarządu Banku,
2. Luis Pereira Coutinho – Wiceprezes Zarządu Banku,
3. Fernando Bicho - Członek Zarządu,
4. Julianna Boniuk - Gorzelańczyk – Członek Zarządu,
5. Wojciech Haase - Członek Zarządu,
6. Joao Bras Jorge - Członek Zarządu,
7. Zbigniew Kudaś – Członek Zarządu,
8. Piotr Romanowski – Członek Zarządu

Z dniem 5 maja 2008 Rada Nadzorcza Banku powołała Pana Piotra Romanowskiego na członka Zarządu Banku.

Zmiany w Zarządzie Banku, jakie nastąpiły w lutym 2009 r. zostały opisane w Rozdziale XIX „Istotne wydarzenia pomiędzy datą, na którą sporządzono raport finansowy a datą jego publikacji.

Według stanu na dzień 31.12.2008 r. skład Rady Nadzorczej Banku przedstawiał się następująco:

1. Maciej Bednarkiewicz – Przewodniczący Rady Nadzorczej,
2. Ryszard Pospieszyński – Wiceprzewodniczący i Sekretarz Rady Nadzorczej,
3. Andrzej Koźmiński - Członek Rady Nadzorczej,
4. Marek Rocki - Członek Rady Nadzorczej,
5. Dariusz Rosati - Członek Rady Nadzorczej,
6. Carlos Jorge Ramalho dos Santos Ferreira - Członek Rady Nadzorczej,
7. Paulo Jose de Ribeiro Moita de Macedo - Członek Rady Nadzorczej,
8. Vitor Manuel Lopes Fernandes - Członek Rady Nadzorczej,
9. Nelson Ricardo Bessa Machado - Członek Rady Nadzorczej,

W dniu 4.01.2008 r., Zarząd Banku poinformował, iż Pan Jorge Jardim Goncalves złożył rezygnację z funkcji członka Rady Nadzorczej Banku z dniem 31.12.2007 r.

W dniu 15.02.2008 r., Zarząd Banku poinformował, iż z przyczyn osobistych Pan Dimitri Contominas złożył rezygnację z funkcji członka Rady Nadzorczej Banku, z dniem 13 lutego 2008 r.

W dniu 26.03.2008 r. Bank zawiadamiał o otrzymaniu pism zawierających oświadczenia o rezygnacji z funkcji członka Rady Nadzorczej Banku, Panów: Christophera de Beck, Francisco de Lacerda, Pedro Maria Duarte oraz Zbigniewa Sobolewskiego, których rezygnacje są skuteczne z dniem 26.03.2008 r., oraz pisma Pana Marka Furtka o rezygnacji z funkcji członka Rady Nadzorczej, skutecznej z dniem Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Banku zwołanego na dzień 28.03.2008 r.

W dniu 28.03.2008 r. Zarząd Banku przekazał informację, że obradujące, w tym samym dniu, ZWZA po zmniejszeniu liczby członków Rady Nadzorczej trwającej kadencji do 9 dokonało wyboru uzupełniającego skład rady o 4 członków, w osobach:

1. Pana Carlos Jorge Ramalho dos Santos Ferreira
2. Pana Paulo Jose de Ribeiro Moita de Macedo
3. Pana Vitor Manuel Lopes Fernandes
4. Pana Nelson Ricardo Bessa Machado

VI. POLITYKA RACHUNKOWOŚCI

(1) OŚWIADCZENIE O ZGODNOŚCI Z MIĘDZYNARODOWYMI STANDARDAMI SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ

Sprawozdanie finansowe Banku zostało przygotowane zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) w wersji zatwierdzonej przez Wspólnotę Europejską, a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 roku, nr 76, poz. 694 z późniejszymi zmianami) i wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych. Przedmiotowe sprawozdanie finansowe wypełnia obowiązki informacyjne określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 19 października 2005 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych (Dz. U. z 2005 r., Nr 209).

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Banku w dniu 27 lutego 2009 r.

Wcześniejsze zastosowanie standardów, które nie są obowiązujące na dzień bilansowy

Bank nie skorzystał z możliwości wcześniejszego zastosowania nowych Standardów i Interpretacji, które zostały już opublikowane, a które wejdą w życie po dniu bilansowym. Przedmiotowe regulacje to:

Standardy i Interpretacje zatwierdzone przez UE

Standardy i Interpretacje zatwierdzone przez UE	Rodzaj przewidywanej zmiany w zasadach rachunkowości	Ewentualny wpływ na sprawozdanie finansowe	Data wejścia w życie dla okresów rozpoczynających się w dniu oraz później
MSSF 8 <i>Segmenty operacyjne</i>	Standard wprowadza tzw. „podejście zarządcze” to jest wymaga ujawnienia informacji o segmentach w oparciu o elementy składowe jednostki, które zarządzający monitorują w zakresie podejmowania decyzji operacyjnych. Segmenty operacyjne to elementy składowe jednostki, dla których oddzielna informacja finansowa jest dostępna i regularnie oceniana przez osoby podejmujące kluczowe decyzje odnośnie alokacji zasobów i oceniające działalność.	Standard nie będzie miał wpływu na Rachunek zysków i strat oraz na kapitał własny, jednak Bank nie ukończył jeszcze analizy dotyczącej wpływu zaktualizowanego standardu na sposób prezentacji informacji w sprawozdaniach finansowych.	1 stycznia 2009 r.
Zaktualizowany MSR 23 <i>Koszty finansowania zewnętrznego</i>	Zaktualizowany standard będzie wymagał aktywowania kosztów finansowania zewnętrznego odnoszących się do składników aktywów, które wymagają znacznego okresu czasu niezbędnego do przygotowania ich do użytkowania lub sprzedaży.	W chwili obecnej zaktualizowany MSR 23 nie ma zastosowania do działalności banku, ponieważ Bank nie posiada dostosowywanych składników aktywów, których koszty finansowania zewnętrznego byłyby aktywowane.	1 stycznia 2009 r.
Zaktualizowany MSR 1 <i>Prezentacja sprawozdań finansowych</i>	Zaktualizowany standard wymaga agregacji informacji w sprawozdaniach finansowych w oparciu o kryterium cech wspólnych i wprowadza sprawozdanie z łącznych zysków (statement of comprehensive income). Pozycje przychodów i kosztów oraz pozycje składające się na pozostałe łączne zyski mogą być prezentowane albo w pojedynczym sprawozdaniu z łącznych zysków pokazującym sumy cząstkowe albo w dwóch oddzielnych sprawozdaniach.	Bank analizuje obecnie, czy prezentować pojedyncze sprawozdanie z łącznych zysków czy też dwa oddzielne sprawozdania.	1 stycznia 2009 r.

Standardy i Interpretacje zatwierdzone przez UE	Rodzaj przewidywanej zmiany w zasadach rachunkowości	Ewentualny wpływ na sprawozdanie finansowe	Data wejścia w życie dla okresów rozpoczynających się w dniu oraz później
KIMSF 13 <i>Programy lojalnościowe</i>	Interpretacja wyjaśnia jak jednostki, które udzielają klientom kupującym od nich towary i usługi, nagród w programach lojalnościowych, powinny zaksięgować swoje zobowiązania do realizacji tych nagród w postaci sprzedaży towarów i usług za darmo lub po obniżonych cenach. Takie jednostki są zobowiązane alokować część swoich przychodów ze sprzedaży do nagród w programach lojalnościowych. Ta część przychodów ze sprzedaży jest rozpoznawana tylko wtedy, kiedy jednostki wypełnią swoje zobowiązania.	Bank nie ukończył jeszcze analizy dotyczącej wpływu zaktualizowanego standardu.	1 lipca 2008 r.
Zmiany do MSSF 2 <i>Płatności w formie akcji</i>	Doprecyzowanie kwestii wpływu warunków innych niż warunki nabywania uprawnień na wycenę instrumentów kapitałowych.	Zmiany do MSSF 2 nie mają zastosowania do działalności Banku, ponieważ Bank nie zawierał umów dotyczących płatności w formie akcji.	1 stycznia 2009 r.

Standardy i Interpretacje oczekujące na zatwierdzenie przez UE

Standardy i Interpretacje oczekujące na zatwierdzenie przez UE	Rodzaj przewidywanej zmiany w zasadach rachunkowości	Ewentualny wpływ na sprawozdanie finansowe	Data wejścia w życie dla okresów rozpoczynających się w dniu oraz później
Zaktualizowany MSSF 3 <i>Połączenia jednostek gospodarczych</i>	Do zakresu zaktualizowanego standardu włączono część dotychczas wyłączonych ze stosowania standardu połączeń jednostek gospodarczych. Doprecyzowano definicję przedsięwzięcia (<i>business</i>). Zawężono zakres zobowiązań warunkowych, do których można przypisać koszt połączenia jednostek gospodarczych. Wyłączono możliwość ujmowania kosztów transakcji w koszcie połączenia jednostek gospodarczych. Zmieniono zasady ujmowania korekt kosztu połączenia uwarunkowanych przyszłymi zdarzeniami. Wprowadzono możliwość wyceny udziałów mniejszości w wartości godziwej.	Ponieważ zaktualizowany standard nie powinien zostać stosowany dla połączeń jednostek gospodarczych mających miejsce przed datą pierwszego zastosowania tego standardu, nie oczekuje się, aby zaktualizowany standard miał wpływ na sprawozdania finansowe Banku.	1 lipca 2009 r.
Zmiany do MSR 27 <i>Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe</i>	W zmienionym standardzie termin „udziały mniejszości” został zamieniony terminem „udziały niekontrolowane” (<i>non-controlling interests</i>), który został zdefiniowany jako „kapitał spółki zależnej, którego nie można, w sposób bezpośredni lub pośredni, przypisać spółce dominującej”. Zmieniony standard również zmienia sposób ujęcia udziałów niekontrolowanych, utraty kontroli w spółce zależnej oraz przypisania zysków i strat oraz pozostałych przychodów do udziałów kontrolowanych lub niekontrolowanych.	Wdrożone zmiany nie mają zastosowania do sprawozdań finansowych Banku, ponieważ Bank nie posiada udziałów w spółkach zależnych, na których ujęcie mógłby mieć wpływ zaktualizowany standard.	1 lipca 2009 r.
Zmiany do MSR 39 <i>Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena</i>	Zmiany precyzują zastosowanie istniejących zasad ustalania czy określone ryzyko oraz ich części przepływów pieniężnych mogą zostać wyznaczone jako ryzyko zabezpieczane. Podczas wyznaczania powiązania zabezpieczającego powinno być możliwe wyodrębnienie oraz wiarygodna wycena ryzyka oraz części cash flow.	Bank nie ukończył jeszcze analizy dotyczącej wpływu zaktualizowanego standardu.	1 lipca 2009 r.
Zmiany do MSR 32: <i>Instrumenty Finansowe - Prezentacja</i> i MSR 1: <i>Prezentacja Sprawozdań Finansowych</i> – Instrumenty finansowe z opcją sprzedaży i obowiązki powstające przy likwidacji	Zmiany wprowadzają zwolnienie od zasady wynikającej z MSR 32 odnośnie klasyfikacji instrumentów finansowych z opcją sprzedaży, dopuszczając klasyfikację niektórych z nich jako składnik kapitału. Zgodnie z wymogami wynikającymi ze zmian, określone instrumenty finansowe, reprezentujące udziały końcowe (rezydualne) w aktywach netto jednostki, które inaczej byłyby zaklasyfikowane jako zobowiązania finansowe, będą klasyfikowane jako składniki kapitału, jeśli zarówno te instrumenty finansowe, jak i ogólna struktura kapitałowa jednostki wystawiającej te instrumenty będą spełniały określone warunki.	Przedmiotowe zmiany nie mają w chwili obecnej zastosowania do działalności Banku.	1 stycznia 2009 r.

Standardy i Interpretacje oczekujące na zatwierdzenie przez UE	Rodzaj przewidywanej zmiany w zasadach rachunkowości	Ewentualny wpływ na sprawozdanie finansowe	Data wejścia w życie dla okresów rozpoczynających się w dniu oraz później
<p>Zmiany do MSSF 1 i MSR 27 <i>Koszt inwestycji w jednostki zależne, współkontrolowane lub stowarzyszone</i></p>	<p>Zmiany do MSSF 1 zezwalają jednostce stosującej MSSF po raz pierwszy na zastosowanie na dzień przejścia w sprawozdaniach jednostkowych kosztu zakładanego do ujęcia inwestycji w jednostki zależne, współkontrolowane i stowarzyszone. Wybór odnośnie zastosowania kosztu zakładanego oraz jego podstawy (wartość bilansowa według wcześniej stosowanych ogólnie przyjętych zasad rachunkowości lub wartość godziwa ustalona zgodnie z MSR 39), dokonywany jest odrębnie dla każdej inwestycji. Dla jednostek stosujących MSSF po raz pierwszy, stosujących koszt zakładany do ujęcia inwestycji, przewidziane są również dodatkowe ujawnienia w sprawozdaniach finansowych.</p> <p>Zmiany do MSR 27 eliminują definicję „metody ceny nabycia” obecnie występująca w MSR 27, w zamian wprowadzając wymóg, by wszystkie dywidendy od jednostek zależnych, stowarzyszonych i współkontrolowanych były ujmowane w przychodach w jednostkowych sprawozdaniach finansowych inwestora, gdy ustalone jest prawo do otrzymania dywidendy. Zmiany określają również sposób ujęcia w jednostkowych sprawozdaniach finansowych nowo tworzonych jednostek, które stają się jednostką dominującą innej jednostki w grupie przy spełnieniu określonych warunków.</p>	<p>Bank nie ukończył jeszcze analizy dotyczącej wpływu zaktualizowanego standardu.</p>	<p>1 stycznia 2009 r.</p>

Standardy i Interpretacje oczekujące na zatwierdzenie przez UE	Rodzaj przewidywanej zmiany w zasadach rachunkowości	Ewentualny wpływ na sprawozdanie finansowe	Data wejścia w życie dla okresów rozpoczynających się w dniu oraz później
<i>Udoskonalenia do Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej 2008</i>	<p><i>Udoskonalenia do MSSF 2008</i> zawierają 35 zmian i podzielone zostały na dwie części:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Część I zawiera 24 zmiany do 15 standardów, które skutkują w zmianach zasad prezentacji, ujmowania i wyceny - Część II zawiera 11 zmian terminologii i edytorskich do 9 standardów, w odniesieniu, do których Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości oczekuje, iż nie będą miały wpływu na zasady rachunkowości lub zmiany te będą minimalne. 	Bank nie ukończył jeszcze analizy dotyczącej wpływu zaktualizowanego standardu.	1 stycznia 2009 r. lub – w przypadku zmian do MSSF 5 <i>Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży</i> – 1 lipca 2009 r.
KIMSF 15 <i>Umowy budowlane dotyczące nieruchomości</i>	Interpretacja zajmuje się określeniem, który standard (MSR 11 <i>Umowy o usługę budowlaną</i> lub MSR 18 <i>Przychody</i>) powinien być zastosowany do umów budowlanych dotyczących nieruchomości, oraz określeniem momentu ujęcia przychodów.	KIMSF 15 nie ma zastosowania do działalności Banku, ponieważ Bank nie jest stroną umów budowlanych dotyczących nieruchomości w kontekście określonym w przedmiotowym standardzie.	1 stycznia 2009 r.
KIMSF 16 <i>Zabezpieczenia udziałów w aktywach netto w podmiocie zagranicznym</i>	Interpretacja wyjaśnia następujące kwestie: rodzaj ekspozycji, która może być zabezpieczana, w jakich podmiotach w Grupie może być utrzymywany instrument zabezpieczany, czy zastosowana metoda konsolidacji wpływa na efektywność zabezpieczenia, możliwą formę instrumentu zabezpieczanego oraz wartości, które mogą zostać przekwalifikowane z kapitału do rachunku zysków i strat w momencie zbycia udziałów w podmiocie zagranicznym.	KIMSF 16 nie ma zastosowania do działalności Banku, ponieważ Bank nie stosuje zabezpieczeń udziałów w aktywach netto w podmiotach zagranicznych.	1 października 2008 r.

Standardy i Interpretacje oczekujące na zatwierdzenie przez UE	Rodzaj przewidywanej zmiany w zasadach rachunkowości	Ewentualny wpływ na sprawozdanie finansowe	Data wejścia w życie dla okresów rozpoczynających się w dniu oraz później
KIMSF 17 <i>Wydanie udziałowcom aktywów niepieniężnych</i>	Interpretacja dotyczy wydania udziałowcom dywidendy w formie aktywów niepieniężnych. Zgodnie z interpretacją zobowiązanie do wypłaty dywidendy powinno zostać rozpoznane w momencie, kiedy dywidenda została prawidłowo autoryzowana i spółka nie ma już prawa dysponowania przedmiotem dywidendy. Zobowiązania, o których mowa powyżej są wyceniane w wartości godziwej aktywów, które mają zostać wydane według stanu na każdy dzień bilansowy. Zmiany wartości bilansowej powinny być ujmowane w kapitale jako korekta wartości dywidendy. W momencie wypłaty dywidendy, ewentualnie powstała różnica między wartością bilansową wydanych aktywów oraz wartością bieżącą zobowiązań powinny być ujęte w rachunku zysków i strat.	Ponieważ interpretację stosuje się prospektywnie, nie będzie miała wpływu na sprawozdania finansowe za okresy sprzed jej pierwszego zastosowania. Ponadto, ponieważ interpretacja dotyczy przyszłych dywidend, o których zadecyduje Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Banku, nie jest możliwe ustalenie z góry jej wpływu na sprawozdanie finansowe.	1 lipca 2009 r.
KIMSF 18 <i>Aktywa otrzymane od odbiorców</i>	Interpretacja dotyczy umów, na podstawie których jednostka otrzymuje od swojego odbiorcy środki trwałe, które następnie używa albo w celu przyłączenia klienta do sieci albo aby umożliwić mu ciągły dostęp do dóbr lub usług lub w obu tych celach. Interpretacja dotyczy również umów, na podstawie których jednostka otrzymuje od odbiorcy środki pieniężne, a środki te zostaną przeznaczone na wytworzenie lub nabycie składnika aktywów. Jednostka otrzymująca środki rozpoznaje składnik aktywów trwałych, jeżeli spełnia on definicję aktywa. Drugostronnie rozpoznaje się przychody. Moment rozpoznania przychodów jest zależny od szczegółowych warunków zawartej umowy.	KIMSF 18 nie ma zastosowania do sprawozdań finansowych Banku, ponieważ Bank nie otrzymuje środków trwałych od swoich odbiorców.	1 lipca 2009 r.

Zmiany przyjętych standardów

W roku 2008 Bank zmienił sposób prezentacji rezerw na roszczenia sporne w bilansie, dokonując ich przeniesienia z „pozostałych zobowiązań” do pozycji „rezerwy”.

Wprowadzone w wyniku powyższego korekty danych porównywalnych przedstawiają się następująco:

Nazwa przekształcanej pozycji	31.12.2007 dane prezentowane uprzednio	31.12.2007 dane porównywalne	Różnica
Rezerwy	12 351	33 232	+ 20 881
Pozostałe zobowiązania	404 029	383 148	- 20 881

Przekwalifikowanie papierów dłużnych

W roku 2008 Bank dokonał reklasyfikacji z portfela „przeznaczone do obrotu” do portfela „dostępne do sprzedaży” siedmioletnich obligacji skarbowych o oprocentowaniu zmiennym i symbolu WZ0911. Dokonanie niniejszej zmiany klasyfikacji możliwe było w oparciu o nowelizację MSR 39 i MSSF 7, wdrożoną w życie Rozporządzeniem Komisji Wspólnoty Europejskiej nr 1004/2008 z dnia 15 października 2008 r. Zgodnie z przywołanym standardem reklasyfikacja została dokonana według wartości godziwej - straty z wyceny rozpoznane w rachunku zysków i strat do momentu reklasyfikacji nie były odwracane a wartość godziwa instrumentu w dniu reklasyfikacji stanowiła nowy koszt nabycia. Przestanką uzasadniającą dokonanie powyższej reklasyfikacji (wynikającą z zapisów MSR 39.50B) była zmiana intencji utrzymywania tych papierów w portfelu Banku; realizacja krótkoterminowych zysków z inwestycji przestała być możliwa z uwagi na zmiany w sytuacji makroekonomicznej.

Wypełnienie wymogów informacyjnych w stosunku do powyższej transakcji, wynikających z zapisów MSSF 7 stanowią dane prezentowane w poniższych tabelach:

Nazwa papieru	WZ0911
Wartość nominalna w dniu reklasyfikacji	120.000.000 zł.
Wartość bilansowa w dniu reklasyfikacji	119.132.400 zł.
Stopa procentowa w dniu reklasyfikacji	6,64%

Dane w tys. złotych

	Wycena rozpoznana w Rachunku zysków i strat (z uwzględnieniem efektu podatkowego)	Wycena rozpoznana w kapitale z aktualizacji wyceny (z uwzględnieniem efektu podatkowego)	Łączny efekt rozpoznany w kapitałach własnych
Rok 2007			
Przed reklasyfikacją w portfelu „przeznaczone do obrotu”	-3	-	-3
Rok 2008			
Przed reklasyfikacją w portfelu „przeznaczone do obrotu”	-1 016	-	-1 016
Po reklasyfikacji w portfelu „dostępne do sprzedaży”		-2 509	-2 509
RAZEM ROK 2008	-1 016	-2 509	- 3 525
Rok 2008 (proforma)			
Gdyby reklasyfikacja nie nastąpiła	-3 525	-	- 3 525

(2) PRZYJĘTE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

1. Podstawy sporządzenia sprawozdania finansowego

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w złotych polskich w zaokrągleniu do tysiąca złotych. W sprawozdaniu zastosowano koncepcję wartości godziwej dla aktywów finansowych i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, w tym instrumentów pochodnych, oraz aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, za wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej. Pozostałe składniki aktywów finansowych i zobowiązań finansowych (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości amortyzowanego kosztu pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości lub cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości. Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga od kierownictwa dokonania subiektywnych ocen, estymacji i przyjęcia założeń, które wpływają na stosowane zasady rachunkowości oraz na prezentowane kwoty aktywów i pasywów oraz przychodów i kosztów. Za wybór, stosowanie, rozwój i sprawdzenie trafności przyjętych estymacji odpowiada jednostka merytoryczna Banku, przyjęte założenia są następnie zatwierdzane przez kierownictwo Banku. Szacunki i założenia dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które są uważane za właściwe w danych warunkach. Wyniki tworzą podstawę do dokonywania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i pasywów, których nie da się określić w jednoznaczny sposób na podstawie innych źródeł. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Zgodność rzeczywistych wyników i dokonanych szacunków i założeń jest weryfikowana na bieżąco. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku pod warunkiem, że korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i okresach przyszłych, jeśli korekta wpływa zarówno na bieżący jak i przyszłe okresy. Poniżej prezentowane zasady rachunkowości zostały zastosowane do wszystkich okresów sprawozdawczych zaprezentowanych w jednostkowym sprawozdaniu finansowym.

2. Waluta funkcjonalna oraz waluta prezentacji

Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniu finansowym wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Sprawozdanie finansowe Banku prezentowane jest w złotych, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Banku.

Transakcje i salda

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w Rachunku zysków i strat.

Różnice kursowe z tytułu pozycji pieniężnych, zarówno tych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, jak i klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży lub utrzymywane do terminu zapadalności, są wykazywane w Rachunku zysków i strat.

Różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy są wykazywane w Rachunku zysków i strat, natomiast różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych klasyfikowanych jako dostępnych do sprzedaży są wykazywane w kapitale z aktualizacji wyceny.

3. Aktywa i zobowiązania finansowe

Klasyfikacja

Bank dokonuje podziału instrumentów finansowych objętych zakresem MSR 39 zgodnie z następującymi kategoriami: aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności, pożyczki i należności, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, pozostałe zobowiązania finansowe. O klasyfikacji aktywów finansowych decydują osoby odpowiedzialne merytorycznie w momencie ich początkowego ujęcia.

- *Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat*

Do tej kategorii są zaliczane składniki aktywów lub zobowiązań finansowych, które są kwalifikowane jako przeznaczone do obrotu, (to znaczy, które zostały nabyte lub zaciągnięte w celu odsprzedaży w krótkim terminie, są częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi Bank zarządza łącznie w celu generowania krótkoterminowych zysków lub stanowią instrumenty pochodne, poza instrumentami pochodnymi będącymi gwarancjami finansowymi oraz tymi, które zostały wyznaczone i spełniają definicję efektywnego instrumentu zabezpieczającego), lub przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat.

Wyznaczenie takie może mieć miejsce tylko wówczas gdy: (i) wyznaczony składnik aktywów lub zobowiązań finansowych jest instrumentem łącznym zawierającym jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych kwalifikujących się do odrębnego ich ujmowania, przy czym wbudowany instrument pochodny nie może zmieniać znacząco przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej lub wydzielenie instrumentu pochodnego jest zabronione; (ii) zastosowanie takiej kwalifikacji aktywa lub zobowiązania eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność w zakresie wyceny lub ujmowania (tzw. niedopasowanie księgowe na skutek innego sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań lub odmiennego ujmowania związanych z nimi zysków lub strat); (iii) grupa aktywów lub zobowiązań finansowych lub obu tych kategorii jest odpowiednio zarządzana, a jej wyniki oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną Banku.

- *Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności.*

Są to aktywa finansowe, za wyjątkiem instrumentów pochodnych, o ustalonych przepływach pieniężnych i terminie wymagalności, które Bank ma zamiar i możliwość utrzymywać do terminu zapadalności, inne niż 1) wyznaczone przy początkowym ujęciu przez Bank jako wyceniane w wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, 2) wyznaczone jako dostępne do sprzedaży, 3) spełniające definicję pożyczek i należności. Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności nie mogą być przeklasyfikowane do innych kategorii instrumentów finansowych lub sprzedawane. Bank nie może klasyfikować żadnych aktywów finansowych jako utrzymywane do terminu zapadalności przez okres 2 lat (a istniejące musi przenieść do grupy dostępne do sprzedaży) w przypadku, gdy zaistniała sprzedaż lub reklasyfikacja składnika portfela aktywów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności, jeżeli zdarzenie to dotyczyło więcej niż nieznaczącej części portfela. Nie dotyczy to sytuacji, jeżeli zdarzenie sprzedaży lub reklasyfikacji, o którym mowa powyżej, nastąpiło na tyle blisko terminu wymagalności (wykupu), że zmiany rynkowych stóp procentowych nie miałyby istotnego wpływu na wartość godziwą składnika aktywów finansowych, zdarzenie nastąpiło po odzyskaniu przez jednostkę zasadniczej części kwoty nominalu, lub

zdarzenie nastąpiło w efekcie niemożliwego do przewidzenia przez Bank jednostkowego, niepowtarzalnego, nie poddającego się kontroli Banku zdarzenia.

- *Pożyczki i należności*

Do kategorii tej zalicza się aktywa finansowe nie będące instrumentami pochodnymi o ustalonych lub możliwych do określenia płatnościach, które nie są kwotowane na aktywnym rynku, inne niż 1) aktywa finansowe, które zostały zaklasyfikowane jako wyceniane w wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, 2) aktywa finansowe wyznaczone przez jednostkę jako dostępne do sprzedaży, 3) aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytowej.

- *Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży*

Kategorię tą stanowią aktywa finansowe nie będące instrumentami pochodnymi, które zostały wyznaczone jako dostępne do sprzedaży lub nie zostały zaklasyfikowane jako: pożyczki i należności, inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności, aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, oraz nie są inwestycjami kapitałowymi w podmiotach zależnych i stowarzyszonych.

- *Pozostałe zobowiązania finansowe*

Jako pozostałe zobowiązania finansowe Bank klasyfikuje wszystkie zobowiązania finansowe nie zaliczone do kategorii instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, w tym w szczególności depozyty przyjęte oraz pożyczki otrzymane.

Ujmowanie instrumentów finansowych w bilansie

Bank ujmuje składnik aktywów lub zobowiązanie finansowe w bilansie, gdy staje się stroną umowy tego instrumentu. Standaryzowane transakcje kupna i sprzedaży aktywów finansowych ujmowane są w dniu zawarcia transakcji.

Wszystkie instrumenty finansowe w momencie początkowego ujęcia są wyceniane do wartości godziwej skorygowanej, w przypadku instrumentów finansowych innych niż klasyfikowane jako wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, o koszty transakcji, które mogą być przypisane bezpośrednio do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Zaprzestanie uznawania instrumentów finansowych w bilansie

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany z bilansu Banku w momencie, kiedy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z nim związanych lub, kiedy Bank przenosi składnik aktywów finansowych na podmiot trzeci. Przeniesienie to ma miejsce wtedy, gdy Bank 1) przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub 2) zatrzymuje umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów, ale przyjmuje umowny obowiązek przekazania tych przepływów jednostce spoza Banku.

Przenosząc składnik aktywów finansowych Bank ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- jeżeli Bank przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych to wyłącza składnik aktywów finansowych z bilansu,
- jeżeli Bank zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w bilansie,
- jeżeli Bank nie przenosi ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych to Bank ustala, czy zachował kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest ujmowany w bilansie w zakresie w jakim Bank utrzymuje zaangażowanie.

Bank wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygaś.

Wycena instrumentów finansowych po ujęciu początkowym w bilansie

Po początkowym ujęciu instrumenty finansowe wyceniane są następująco:

- *Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat*
Instrumenty te są wyceniane do wartości godziwej a zmiany wartości odnoszone są bezpośrednio na Rachunek zysków i strat Banku.
- *Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności oraz pożyczki i należności*
Ta kategoria instrumentów finansowych wyceniana jest zgodnie z metodologią zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Utrata wartości odnoszona jest na wynik finansowy.
- *Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży*

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży Bank wycenia do wartości godziwej. Zyski i straty wynikające ze zmiany wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży są ujmowane bezpośrednio w kapitale własnym do momentu wyłączenia składnika aktywów z bilansu (kiedy to skumulowany zysk/strata są ujmowane w Rachunku zysków i strat).

Odsetki naliczane według efektywnej stopy procentowej od aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży są ujmowane w przychodach odsetkowych.

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, iż nastąpiła utrata wartości tego składnika aktywów to Bank rozpoznaje odpis aktualizujący w sposób opisany w punkcie **6 Utrata wartości aktywów finansowych**.

- *Pozostałe zobowiązania finansowe*

Instrumenty finansowe stanowiące pozostałe zobowiązania finansowe są wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Wycena do wartości godziwej opiera się w pierwszej kolejności na bieżących cenach kupna danego instrumentu na aktywnym rynku. W przypadku, gdy wyceniany instrument nie jest notowany na aktywnym rynku Bank ustala wartość godziwą przy zastosowaniu technik wyceny. Obejmują one wykorzystanie niedawno przeprowadzonych na normalnych zasadach rynkowych transakcji, odwołanie się do innych instrumentów, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych oraz modele wyceny opcji oraz inne metody wyceny powszechnie stosowane przez uczestników rynku.

4. Inwestycje kapitałowe w podmiotach zależnych i stowarzyszonych

Jednostki zależne

Jednostki zależne są to wszelkie podmioty (w tym jednostki specjalnego przeznaczenia kontrolowane przez Bank (jednostkę dominującą Grupy), co oznacza, iż Bank w sposób bezpośredni lub pośredni wpływa na politykę finansową i operacyjną danego podmiotu w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych. Przy dokonywaniu oceny czy Bank kontroluje daną jednostkę uwzględnia się między innymi istnienie i wpływ potencjalnych praw głosu, które w danej chwili można zrealizować lub zamienić.

O sprawowaniu kontroli można mówić również wtedy, gdy jednostka dominująca posiada połowę lub mniej praw głosu w danej jednostce gospodarczej i jeżeli:

- a) dysponuje więcej niż połową praw głosu na mocy umowy z innymi inwestorami,
- b) posiada zdolność kierowania polityką finansową i operacyjną jednostki gospodarczej na mocy statutu lub umowy,
- c) posiada zdolność mianowania lub odwoływania większości członków zarządu lub odpowiadającego mu organu, gdzie taki zarząd lub organ sprawuje kontrolę nad jednostką lub
- d) dysponuje większością głosów na posiedzeniach zarządu lub odpowiadającego mu organu, gdzie taki zarząd lub organ sprawuje kontrolę nad jednostką.

Jednostki stowarzyszone

Jednostki stowarzyszone to wszelkie jednostki, na które Bank wywiera znaczący wpływ, lecz których nie kontroluje, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20% do 50% ogólnej liczby głosów w organach

stanowiących. Znaczący wpływ jest definiowany jako prawo do uczestnictwa w podejmowaniu decyzji na temat polityki operacyjnej i finansowej jednostki gospodarczej nie mające charakteru sprawowania kontroli lub współkontroli nad polityką tej jednostki.

Inwestycje w jednostki zależne i stowarzyszone są ujmowane według kosztu nabycia (na mocy MSR 27) pomniejszonego o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości wyliczone zgodnie z MSR 36 i ujmowane w rachunku zysków i strat. Wypłata dywidendy nie ma odzwierciedlenia w bilansowej wartości inwestycji, wpływa wyłącznie na rachunek zysków i strat i ujmowana jest w pozycji „przychody z tytułu dywidend”.

5. Rachunkowość zabezpieczeń i instrumenty pochodne

Wycena do wartości godziwej

Pochodne instrumenty finansowe wykazywane są w wartości godziwej począwszy od dnia zawarcia transakcji. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach, w tym w oparciu o ceny niedawno zawartych transakcji. Rynek jest uważany za aktywny, gdy kwotowane ceny instrumentów są regularnie dostępne i wynikają z rzeczywistych transakcji zawieranych na tym rynku oraz reprezentują poziom, po którym Bank mógłby zawrzeć takie transakcje. W przypadku, gdy rynek instrumentów nie jest aktywny, Bank określa wartość godziwą z wykorzystaniem technik wyceny, w tym modeli bazujących na zdyskontowanych przepływach pieniężnych oraz modeli wyceny opcji. Stosowane przez Bank techniki wyceny oparte są o maksymalne wykorzystanie danych wsadowych pochodzących z aktywnego rynku, takich jak stopy procentowe, kursy walutowe oraz zmienności implikowane. W przypadku braku danych wsadowych pochodzących z aktywnego rynku, Bank wykorzystuje w technikach wyceny własne szacunki parametrów wyceny w oparciu o swoją najlepszą wiedzę i doświadczenie.

Ujmowanie wbudowanych instrumentów pochodnych

Bank wydziela i ujmuje w bilansie wbudowane instrumenty pochodne będące składnikiem instrumentów hybrydowych. Instrument hybrydowy zawiera umowę zasadniczą (niebędącą instrumentem pochodnym) oraz wbudowany instrument pochodny, który w oparciu o określoną stopę procentową, cenę instrumentu finansowego, cenę towaru, kurs waluty, indeks cen lub stóp lub inną zmienną modyfikuje część lub całość przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej.

Spełniające określone niżej warunki, wbudowane instrumenty pochodne traktuje się jako odrębne instrumenty pochodne. Instrumenty te są wyceniane według wartości godziwej, a ich zmiany wartości godziwej wykazuje się w rachunku zysków i strat. Wbudowane instrumenty pochodne ujmuje się i wycenia odrębnie od umowy zasadniczej w przypadku łącznego zaistnienia następujących warunków:

- § cechy ekonomiczne wbudowanego instrumentu pochodnego oraz ryzyko z nim związane nie są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi umowy zasadniczej i ryzykami z niej wynikającymi,
- § samodzielny instrument o takich samych warunkach umownych jak wbudowany instrument pochodny spełniałby definicję instrumentu pochodnego, oraz
- § hybrydowy (łączny) instrument finansowy nie jest zaliczany do instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Sposób ujmowania zmian wartości godziwej instrumentu pochodnego zależy od tego, czy dany instrument pochodny jest wyznaczony jako instrument zabezpieczający, od rodzaju zabezpieczenia oraz od rodzaju zabezpieczanej pozycji.

Instrumenty pochodne wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające – rachunkowość zabezpieczeń

Instrumenty pochodne wykorzystywane są m.in. w celu zabezpieczenia przed ryzykami stopy procentowej oraz kursu walutowego wynikającymi z działalności operacyjnej, finansowej i inwestycyjnej. Niektóre instrumenty pochodne wyznacza się jako zabezpieczenie:

- ü przepływów pieniężnych, które przypisać można ujętemu składnikowi aktywów lub zobowiązań, lub wysoce prawdopodobnej planowanej transakcji (zabezpieczenie przepływów pieniężnych), lub
- ü wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązań albo wiążącej umowy (zabezpieczenie wartości godziwej).

Kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń stosuje się pod warunkiem spełnienia kryteriów określonych w MSR 39.

- ü W momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznacza się i dokumentuje powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem i strategię zawierania transakcji zabezpieczających. Dokumentacja obejmuje identyfikację pozycji zabezpieczanej lub transakcji, pozycji zabezpieczającej i charakter zabezpieczanego ryzyka. Dokumentuje się również, w momencie ustanowienia zabezpieczenia i przez cały czas jego trwania, ocenę efektywności instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zmian wartości godziwej pozycji lub przepływów pieniężnych wynikających z pozycji zabezpieczanej;
- ü Bank przewiduje, że zabezpieczenie będzie odznaczało się wysoką skutecznością w równoważeniu przepływów środków pieniężnych, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego (prospektywny test efektywności);

- ü Zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych dotyczy wysoce prawdopodobnej prognozowanej transakcji, która jest narażona na ryzyko zmian przepływów środków pieniężnych wpływających na poziom wyniku finansowego (test wysokiego prawdopodobieństwa);
- ü Skuteczność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, czyli można wiarygodnie wycenić wartość godziwą zabezpieczanej pozycji lub przepływy środków pieniężnych z niej pochodzące oraz wartość godziwą instrumentu zabezpieczającego;
- ü Zabezpieczenie jest na bieżąco weryfikowane i stwierdza się jego wysoką skuteczność w całym okresie jego wykorzystania (retrospektywny test efektywności).

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych to zabezpieczenie przed ryzykiem zmienności przepływów pieniężnych, które (i) można przypisać konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takimi, jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją i które (ii) może wpływać na Rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane jest w następujący sposób: część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym, który stanowi efektywne zabezpieczenie, ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym poprzez zestawienie zmian w kapitale własnym, zaś nieefektywną część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym ujmuje się w Rachunku zysków i strat.

Zyski i straty ujęte w kapitale własnym (efektywne zabezpieczenie), w momencie ujęcia składnika aktywów lub zobowiązań finansowych będącego skutkiem zabezpieczanej planowanej transakcji, przenoszone są do rachunku zysków i strat w tym okresie lub w okresach, w których zabezpieczany składnik aktywów lub zobowiązań ma wpływ na rachunek zysków i strat.

W przypadku zabezpieczenia aktywów lub zobowiązań niefinansowych odniesione na kapitał, jako efektywne zabezpieczenie zyski i straty, odnoszone są do wyniku sukcesywnie, w okresach w których aktywo lub zobowiązanie niefinansowe ma wpływ na Rachunek zysków i strat bezpośrednio z kapitałów lub przenoszone są z kapitału do początkowego kosztu nabycia w bilansie i odnoszone do wyniku sukcesywnie w okresach, w których aktywo lub zobowiązanie niefinansowe ma wpływ na Rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie wartości godziwej

Zabezpieczenie wartości godziwej to zabezpieczenie przed ryzykiem zmiany wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które może wpływać na Rachunek zysków i strat.

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych i kwalifikujących się jako zabezpieczenia wartości godziwej ujmują się w Rachunku zysków i strat wraz z odpowiadającymi im zmianami wartości godziwej zabezpieczanego składnika aktywów lub zobowiązania odnoszącego się do ryzyka, przed którym Bank się zabezpiecza. To znaczy zyski lub straty wynikające z przeszacowania wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (dla pochodnego instrumentu zabezpieczającego) wykazuje się w Rachunku zysków i strat, zaś zyski lub straty związane z pozycją zabezpieczaną, wynikające z zabezpieczanego ryzyka, korygują wartość bilansową zabezpieczanej pozycji i są ujmowane w rachunku zysków i strat. Zasada ta ma zastosowanie do zabezpieczanej pozycji, którą w innych okolicznościach wycenia się według zamortyzowanego kosztu. W przypadku pozycji zabezpieczanej będącej składnikiem aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, zyski lub straty wynikające z zabezpieczanego ryzyka ujmują się w Rachunku zysków i strat. Wycena zabezpieczanych składników aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, wynikająca z czynników innych niż zabezpieczane ryzyka, prezentowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny do czasu zbycia tego składnika aktywów.

Zaprzestanie rachunkowości zabezpieczeń

W przypadku, gdy zabezpieczenie wartości godziwej przestało spełniać kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń, korektę wartości bilansowej instrumentu zabezpieczanego, wycenianego wg efektywnej stopy procentowej, rozlicza się w czasie w Rachunku zysków i strat w okresie pozostałym do terminu wymagalności/zapadalności. Wycena zabezpieczanych składników aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, wynikająca z czynników innych niż zabezpieczane ryzyka, prezentowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny do czasu zbycia tego składnika aktywów.

W przypadku, gdy zabezpieczenie przepływów pieniężnych przestało spełniać kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń, wycena instrumentu zabezpieczającego ujęta bezpośrednio w kapitale na dzień ostatniego efektywnego testu pozostaje w kapitałach do czasu realizacji przepływu wynikającego z transakcji zabezpieczanej. Przeniesienie niniejszej wyceny do Rachunku zysków i strat następuje w okresach, w których transakcja zabezpieczana ma wpływ na Rachunek zysków i strat.

Instrumenty pochodne nie spełniające kryteriów rachunkowości zabezpieczeń

Instrumenty pochodne, które nie podlegają zasadom wyceny zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń, klasyfikowane są jako instrumenty przeznaczone do obrotu i wyceniane w wartości godziwej. Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych klasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu są wykazywane w Rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat” lub „Wynik z pozycji wymiany”, co opisano poniżej.

Bank stosuje następujące zasady ujmowania zysków i strat z wyceny instrumentów pochodnych:

1) *Transakcje walutowe forward (FX forward)*

Transakcje forward są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych. Zmiany wartości godziwej transakcji FX forward są wykazywane w „Wyniku z pozycji wymiany” Rachunku zysków i strat.

2) *Transakcje SWAP walutowy (FX SWAP)*

Transakcje FX SWAP są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z wykorzystaniem krzywych stóp procentowych uwzględniających spread wynikający z aktualnych warunków rynkowych. Zmiany wartości godziwej transakcji FX SWAP są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat” oraz „Wynik z pozycji wymiany” Rachunku zysków i strat.

3) *Transakcje SWAP stopy procentowej (IRS)*

Transakcje IRS są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych. Zmiany wartości godziwej transakcji IRS są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat” Rachunku zysków i strat.

4) *Transakcje Cross – Currency Swap (CCS)*

Transakcje CCS są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z zastosowaniem krzywych stóp procentowych skorygowanych o rynkowy spread dla odpowiedniego przedziału czasowego. Zmiany wartości godziwej transakcji CCS są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat” Rachunku zysków i strat.

Ponadto, Bank desygnował wybrane transakcje CCS jako instrumenty zabezpieczające. Sposób ujmowania i wyceny zabezpieczających instrumentów finansowych został opisany w części poświęconej rachunkowości zabezpieczeń.

5) *Transakcje typu Equity SWAP, Volatility Swap, Swap z wbudowaną opcją walutową*

Transakcje swap są wyceniane według wartości godziwej przy zastosowaniu metody dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych. Zmiany wartości godziwej wymienionych transakcji są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat” Rachunku zysków i strat.

6) *Opcje walutowe*

Transakcje opcyjne są wyceniane według wartości godziwej z zastosowaniem modeli do wyceny opcji. W przypadku opcji wystawionych przez kontrahentów Banku, wycena modelowa uzupełniana jest o wpływ na wartość godziwą szacunkowego parametru ryzyka kredytowego. Zmiany wartości godziwej opcji walutowych są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat” Rachunku zysków i strat.

7) *Transakcje Forward Rate Agreement (FRA)*

Transakcje FRA są wyceniane do wartości godziwej przy zastosowaniu metody dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych. Zmiany wartości godziwej transakcji FRA są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat” Rachunku zysków i strat.

6. **Utrata wartości aktywów finansowych**

Aktywa wykazywane według zamortyzowanego kosztu

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Utrata wartości składnika lub grupy aktywów finansowych (skutkująca poniesieniem straty) ma miejsce wyłącznie, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości na skutek wydarzenia lub wydarzeń, które nastąpiły po pierwotnym ujęciu danego składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”), oraz gdy to zdarzenie (lub zdarzenia) ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne dotyczące tego aktywa lub grupy aktywów finansowych, a przepływy te można wiarygodnie oszacować.

Do obiektywnych przesłanek utraty wartości aktywów finansowych Bank zalicza informacje o następujących zdarzeniach powodujących stratę:

- znaczące trudności finansowe emitenta lub dłużnika;
- niedotrzymanie warunków umowy, np. niespłacenie lub opóźnienie spłaty odsetek lub części kapitału;
- dokonanie przez Bank ustępstw lub udogodnień na rzecz dłużnika (ze względów ekonomicznych i prawnych wynikających z jego trudności finansowych), które w innych okolicznościach nie byłyby brane pod uwagę;
- wysokie prawdopodobieństwo upadłości lub innej reorganizacji finansowej dłużnika;
- zanik aktywnego rynku na dany składnik aktywów finansowych spowodowany trudnościami finansowymi;
- obserwowane dane wskazujące na możliwy do zmierzenia spadek oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych związanych z grupą aktywów finansowych od momentu początkowego ich ujęcia, mimo że nie można ustalić spadku dotyczącego pojedynczego składnika grupy aktywów finansowych, w tym:
 - negatywne zmiany dotyczące statusu płatności pożyczkobiorców w grupie lub
 - warunki ekonomiczne w kraju lub na rynku lokalnym wpływające na utratę wartości aktywów należących do danej grupy.

W pierwszej kolejności Bank ocenia, czy występują obiektywne przesłanki utraty wartości dla istotnych składników aktywów finansowych, oraz czy dowody takie występują dla aktywów, które

indywidualnie nie są istotne. Podstawą tego procesu jest podział portfela kredytowego Banku na istotne ekspozycje kredytowe (kryterium wysokości zaangażowania) oraz pozostałe homogeniczne grupy kredytów. Jeżeli w wyniku oceny stwierdza się, że dla danego składnika aktywów finansowych ocenianego indywidualnie nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości, składnik ten włączany jest do grupy aktywów finansowych o podobnych cechach ryzyka kredytowego, która następnie podlega kolektywnej ocenie pod kątem utraty wartości. Składniki aktywów finansowych, dla których wykazana została strata z tytułu utraty wartości w oparciu o analizę indywidualną, nie są uwzględniane w zbiorczej ocenie utraty wartości.

W przypadku, gdy istnieją obiektywne przesłanki na utratę wartości pożyczek i należności lub innych aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu, kwotę straty oblicza się jako różnicę między wartością bilansową danego składnika aktywów a bieżącą wartością szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat z tytułu niespłaconych kredytów, które nie zostały jeszcze poniesione) zdyskontowaną według pierwotnej efektywnej stopy procentowej danego składnika aktywów finansowych. W kalkulacji bieżącej wartości szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących zabezpieczonego składnika aktywów finansowych uwzględnia się przepływy pieniężne wynikające z możliwości przejęcia zabezpieczenia lub innych źródeł zewnętrznych, niezależnie od tego, czy przejęcie jest prawdopodobne, czy nie.

Dla celów kolektywnej oceny utraty wartości, ekspozycje kredytowe są grupowane na potrzeby zapewnienia jednorodności ryzyka kredytowego w ramach danego portfela. Przyszłe przepływy pieniężne dotyczące grupy aktywów finansowych ocenianych kolektywnie pod kątem utraty wartości są szacowane na podstawie przepływów pieniężnych wynikających z umów oraz historycznych parametrów strat ponoszonych z tytułu aktywów o podobnych cechach ryzyka. Historyczne parametry strat są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji w celu uwzględnienia wpływu aktualnych czynników rynkowych, które nie miały miejsca w okresie, którego dotyczą obserwacje historyczne, oraz wyłączenia skutków okoliczności, które miały miejsce w okresie historycznym, a które nie zachodzą obecnie. W celu wyliczenia kwoty rezerwy na ekspozycje bilansowe analizowane grupowo wykorzystuje się, między innymi, prawdopodobieństwo wystąpienia straty (zmodyfikowany parametr PD). Modyfikacje parametru PD pozwalają na uwzględnienie specyfiki poszczególnych produktów oraz okresów ujawniania się strat na tych produktach. Podejście to w szczególności pozwala na wykrycie na dzień bilansowy strat kredytowych: 1) poniesionych i udokumentowanych, jak również 2) poniesionych lecz jeszcze nieudokumentowanych (tzw. rezerwa „IBNR”).

Utrata wartości wykazywana jest jako zmniejszenie wartości bilansowej składnika aktywów, zaś kwota straty (utworzonego w okresie odpisu aktualizującego) obciąża Rachunek zysków i strat okresu.

Nieściągalne ekspozycje kredytowe są spisywane w ciężar rezerw na utratę wartości kredytów. Przed spisaniem kredytu przeprowadza się wymagane procedury i ustala kwotę straty. W przypadku

odzyskania uprzednio spisanych kwot, odpisy z tytułu utraty wartości kredytów w Rachunku zysków i strat ulegają odpowiedniemu zmniejszeniu.

Jeżeli w kolejnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany. Kwota odwrócenia wykazywana jest w Rachunku zysków i strat.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. W przypadku instrumentów kapitałowych klasyfikowanych jako inwestycje dostępne do sprzedaży, przy ocenie, czy nastąpiła utrata wartości, uwzględnia się znaczny lub długotrwały spadek wartości godziwej papieru wartościowego poniżej jego ceny nabycia.

Dla aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, jeśli zmniejszenie wartości godziwej tych aktywów ujmowane było bezpośrednio w kapitale własnym i występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości tego składnika, to skumulowane straty ujęte dotychczas bezpośrednio w kapitale własnym usuwane są z kapitału własnego i ujmowane w Rachunku zysków i strat, mimo iż składnik aktywów finansowych nie został usunięty z bilansu.

Kwota skumulowanych strat, która zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i ujęta w Rachunku zysków i strat stanowi różnicę pomiędzy kosztem nabycia (pomniejszonym o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie straty z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów uprzednio ujęte w Rachunku zysków i strat.

Straty z tytułu utraty wartości inwestycji w instrument kapitałowy kwalifikowany jako dostępny do sprzedaży nie poddaje się odwróceniu przez Rachunek zysków i strat.

Jeżeli w późniejszym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego klasyfikowanego jako dostępny do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten będzie można obiektywnie powiązać ze zdarzeniem, które nastąpiło po ujęciu utraty wartości w Rachunku zysków i strat, wówczas odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany w Rachunku zysków i strat.

7. Kompensowanie instrumentów finansowych

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych dokonywane jest jedynie w przypadku gdy Bank posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty a rozliczenie ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i pasywów następuje jednocześnie.

8. Transakcje z przyrzeczeniem odkupu/sprzedaży

Transakcje repo i sell-buy back oraz transakcje reverse-repo i buy-sell back są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i po określonej cenie.

Bank prezentuje w bilansie aktywa finansowe odsprzedane z klauzulą przyrzeczenia odkupu (transakcje typu repo, sell-buy back) jednocześnie ujmując po stronie pasywów zobowiązania wynikające z udzielonego przyrzeczenia odkupu. Warunkiem stosowania takiego rozwiązania jest zachowanie przez Bank ryzyk i korzyści wynikających z danego aktywa pomimo jego transferu. W przypadku transakcji zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem sprzedaży (reverse repo, buy-sell back) posiadane aktywa finansowe prezentowane są jako należność wynikająca z klauzuli odkupu.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu/sprzedaży są wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, natomiast papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu nie są usuwane z bilansu i podlegają wycenie wg zasad określonych dla poszczególnych portfeli papierów wartościowych. Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszty/przychody odsetkowe i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

9. Należności z tytułu umów leasingu

Bank jest stroną umów leasingowych na podstawie, których przyjmuje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków obce środki trwałe przez uzgodniony okres.

W przypadku umów na mocy, których Bank przejmuje zasadniczo całe ryzyko i pożytki wynikające z posiadania aktywów będących przedmiotem umowy (leasing finansowy), przedmiot leasingu (w tym wypadku głównie środki transportu) jest ujmowany w bilansie Banku, a rozliczenie ponoszonych opłat leasingowych w Rachunku zysków i strat Banku odbywa się według stopy efektywnej.

W przypadku zawartych przez Bank umów leasingu operacyjnego, gdy zasadniczo całe ryzyko i pożytki z leasingowanych środków pozostaje po stronie leasingodawcy (w tym wypadku głównie umowy najmu lub dzierżawy), opłaty leasingowe ujmowane są jako koszty w Rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

10. Rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne

Własne składniki rzeczowych aktywów trwałych

Do rzeczowych składników aktywów trwałych zalicza się środki trwałe oraz nakłady na ich budowę. Do środków trwałych zalicza się składniki rzeczowych aktywów trwałych o przewidywanym okresie wykorzystywania dłuższym niż rok, które są utrzymywane z uwagi na ich wykorzystanie na własne

potrzeby lub w celu oddania ich do użytkowania innym podmiotom na podstawie umowy najmu lub w celach administracyjnych.

Ewidencja rzeczowych aktywów trwałych prowadzona jest według modelu opartego na cenie nabycia lub koszcie wytworzenia tzn. po początkowym ujęciu wykazuje się według kosztu historycznego pomniejszonego o odpisy amortyzacyjne (umorzeniowe) oraz odpisy z tytułu utraty wartości. Na koszt historyczny składają się cena nabycia/ koszt wytworzenia i koszty bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów.

Środki trwałe w budowie wykazywane są w wartości ceny nabycia lub kosztu wytworzenia i nie podlegają amortyzacji.

Nakłady ponoszone w terminie późniejszym

Bank ujmuje w wartości bilansowej pozycji rzeczowych aktywów trwałych koszty wymiany części tych pozycji w momencie ich poniesienia, jeśli istnieje prawdopodobieństwo uzyskania przyszłych korzyści ekonomicznych związanych ze składnikiem aktywów, a cenę nabycia lub koszt wytworzenia można wycenić w wiarygodny sposób. Pozostałe koszty są ujmowane w Rachunku zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Koszty napraw i utrzymania rzeczowych aktywów trwałych obciążają Rachunek zysków i strat w okresie sprawozdawczym, w którym zostały poniesione.

Wartości niematerialne

Składnik wartości niematerialnych to możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów, który nie posiada postaci fizycznej.

Do wartości niematerialnych klasyfikowane są aktywa, które można wyodrębnić lub wydzielić z jednostki gospodarczej i sprzedać, przekazać, licencjonować lub oddać do odpłatnego użytkowania osobom trzecim, zarówno indywidualnie, jak też łącznie z powiązanymi z nimi umowami, składnikami aktywów lub zobowiązań. Wartości niematerialne to także aktywa, które wynikają z tytułów umownych lub innych tytułów prawnych, bez względu na to, czy podlegają one przeniesieniu lub wyodrębnieniu z jednostki gospodarczej lub innych praw i obowiązków.

Oprogramowanie komputerowe

Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są aktywowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i przygotowania do użytkowania, z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości.

Nakłady związane z ulepszaniem lub utrzymywaniem oprogramowania komputerowego są wykazywane jako koszty w momencie ich poniesienia.

Pozostałe wartości niematerialne

Pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Bank, wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Późniejsze nakłady

Nakłady poniesione po początkowym ujęciu nabytego składnika wartości niematerialnych są aktywowane tylko w przypadku, gdy te nakłady zwiększają przyszłe korzyści ekonomiczne danego składnika. W pozostałych przypadkach nakłady te są ujmowane w Rachunku zysków i strat jako koszty w momencie ich poniesienia.

Odpisy amortyzacyjne

Odpisy amortyzacyjne od wartości podlegającej amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych dokonywane są metodą liniową zgodnie z ustalonymi stawkami amortyzacji przez przewidywany okres ich użyteczności ekonomicznej. Przez wartość podlegającą amortyzacji rozumie się cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika aktywów po pomniejszeniu o wartość końcową (rezydualną) tego składnika. Okres ekonomicznej użyteczności, stawki amortyzacji a także wartość końcowa rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych podlegających amortyzacji są corocznie weryfikowane. Wnioski z tej weryfikacji stanowią podstawę dla ewentualnej zmiany okresów amortyzacji rozpoznawanej prospektywnie od daty dostosowania (efekt takiej zmiany jest zgodnie z MSR 8 odnoszony do Rachunku zysków i strat).

Nie amortyzuje się gruntów, nakładów na rzeczowe aktywa trwałe oraz nakładów na wartości niematerialne. Nie dokonuje się także odpisów amortyzacyjnych składnika wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania. Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania są systematycznie testowane pod kątem trwałej utraty wartości na każdy dzień bilansowy.

Bilansowe stawki amortyzacyjne stosowane dla podstawowych grup rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych oraz dla nieruchomości inwestycyjnych są następujące:

Wybrane grupy środków trwałych:

budynki bankowe	2,5%
inwestycje w obiektach obcych	na czas trwania umowy najmu
zespoły komputerowe	30,0%
urządzenia sieciowe	30,0%
środki transportowe	20,0%
urządzenia telekomunikacji	10,0%

Wartości niematerialne (oprogramowanie):

główne aplikacje (systemy) 10,0%

dla innego oprogramowania komputerowego przyjmuje się stawkę nie większą niż 50%, w zależności od planowanego okresu użytkowania.

Wartość amortyzacji obciąża koszty operacyjne Rachunku zysków i strat.

11. Aktywa trwałe do zbycia

Do aktywów trwałych do zbycia klasyfikowane są aktywa trwałe, w przypadku, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie. Sytuacja taka ma miejsce, gdy pojedynczy składnik aktywów (lub grupa) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w jego bieżącym stanie z uwzględnieniem jedynie normalnych i zwyczajowo przyjętych warunków dla sprzedaży tego typu aktywów oraz jego sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ujmują się w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Dla aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

W przypadku gdy kryteria klasyfikacji do grupy aktywów trwałych do zbycia nie są spełnione Bank zaprzestaje ich ujmowania w tej kategorii i dokonuje reklasyfikacji do odpowiedniej kategorii aktywów. W takim przypadku Bank wycenia składnik aktywów, który nie jest dłużej klasyfikowany jako przeznaczony do zbycia w kwocie niższej z:

- (a) jego wartości bilansowej z dnia poprzedzającego klasyfikację składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczony do sprzedaży, skorygowanej o amortyzację lub aktualizację wyceny, która zostałaby ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży, i
- (b) jego wartości odzyskiwalnej z dnia podjęcia decyzji o jego nie sprzedawaniu.

12. Utrata wartości aktywów trwałych

Bank na każdy dzień bilansowy dokonuje weryfikacji wartości bilansowych aktywów trwałych pod kątem istnienia dowodów wskazujących na utratę wartości. W przypadku, gdy efekt analizy jest pozytywny Bank szacuje wartość odzyskiwalną składnika aktywów i ujmuje w Rachunku zysków i strat odpis aktualizacyjny, gdy wartość odzyskiwalna jest mniejsza od wartości bilansowej.

Odpis aktualizujący ujmowany jest w wysokości różnicy pomiędzy wartością bilansową a wartością odzyskiwalną składnika aktywów. Wartość odzyskiwalna odpowiada cenie sprzedaży netto składnika aktywów lub jego wartości użytkowej zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość użytkowa ustalana jest dla poszczególnych składników aktywów, w przypadku, gdy dany składnik aktywów generuje przepływy środków pieniężnych znacząco niezależne od tych generowanych przez inne aktywa lub grupy aktywów. W przypadku, gdy istnieją przesłanki, że nastąpiła utrata wartości majątku wspólnego, czyli aktywów, które nie wypracowują wpływów pieniężnych niezależne od innych aktywów lub zespołów aktywów oraz nie można ustalić wartości odzyskiwanej pojedynczego składnika aktywów zaliczanego do majątku wspólnego, Bank ustala wartość odzyskiwaną na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik należy.

Jeśli zgodnie z par 21 MSR 36 brak jest przyczyny, by sądzić, że wartość użytkowa danego składnika aktywów istotnie przewyższa jego wartość godziwą pomniejszoną o koszty jego sprzedaży, za wartość odzyskiwaną przyjmuje się wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży. Dotyczy to w szczególności składników aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony poprzez wynik finansowy do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej danego składnika aktywów przy założeniu, iż nie dokonano odpisu aktualizującego, a amortyzacja była kontynuowana.

Koszty rozliczane w czasie oraz przychody przyszłych okresów.

Koszty rozliczane w czasie (aktywa) dotyczą tych wydatków, których rozliczenie w ciężar Rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Koszty rozliczane w czasie (aktywa) są ujmowane w pozycji „Pozostałe aktywa” aktywów bilansu. W pozycji tej wykazuje się również rozliczane w czasie nadwyżki pierwszej opłaty rocznej z tytułu wieczystego użytkowania gruntów.

Składnikami kosztów rozliczanych w czasie (pasywa) są rezerwy na koszty wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz Banku, które zostaną rozliczone w następnych okresach. Rezerwy te wykazuje się pozycji „Pozostałe zobowiązania” pasywów bilansu. Przychody przyszłych okresów stanowią między innymi otrzymane kwoty przyszłych świadczeń oraz niektóre rodzaje dochodów pobranych z góry, których rozliczenie do Rachunków zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych. Są one ujmowane w pozycji „Pozostałe zobowiązania” pasywów bilansu.

13. Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy 1) na Banku ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i 2) prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków odzwierciedlających korzyści ekonomiczne, oraz 3) można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. W przypadku, gdy

wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla aktualne oceny rynkowe co do wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

Rezerwę na koszty restrukturyzacji tworzy się, gdy spełnione są ogólne kryteria ujmowania rezerw jak również szczegółowe kryteria dotyczące powstania obowiązku tworzenia rezerwy na koszty restrukturyzacji określone w MSR 37. W szczególności, zwyczajowo oczekiwany obowiązek przeprowadzenia restrukturyzacji powstaje tylko wówczas, gdy Bank posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji oraz wzbudziła uzasadnione oczekiwanie u stron, których plan dotyczy, że przeprowadzi działania restrukturyzacyjne poprzez rozpoczęcie wdrażania planu lub ogłoszenie głównych elementów planu tymże stronom.

Szczegółowy plan restrukturyzacji określa co najmniej działalność, lub część działalności, której ten plan dotyczy, podstawowe lokalizacje, które zostaną nim objęte, miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników, którzy mają uzyskać odszkodowania w zamian za zakończenie stosunku pracy, kwotę nakładów, które będą poniesione oraz termin, w jakim plan zostanie wdrożony. Rezerwa na restrukturyzację obejmuje tylko takie bezpośrednie nakłady powstające w wyniku restrukturyzacji, które jednocześnie a) w sposób nieodczynny wynikają z restrukturyzacji oraz b) nie są związane z bieżącą działalnością jednostki gospodarczej. Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje także przyszłych kosztów operacyjnych.

Świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze Banku (inne niż świadczenia z tytułu rozwiązania umowy o pracę w całości należne w ciągu 12 miesięcy od wykonania pracy) obejmują wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenia społeczne.

Bank ujmuje przewidywaną nie zdyskontowaną wartość krótkoterminowych świadczeń pracowniczych jako koszty w okresie, w którym pracownicy świadczyli związaną z nimi pracę w korespondencji z pozostałymi zobowiązaniami bilansu.

Kwota krótkoterminowych świadczeń pracowniczych z tytułu niewykorzystanych dni urlopowych przysługujących pracownikom Banku jest wyliczana jako suma niewykorzystanych urlopów przysługujących poszczególnym pracownikom Banku.

Długoterminowe świadczenia pracownicze

Zobowiązania Banku z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych są kwotą przyszłych korzyści, które pracownik otrzyma w zamian za świadczenie swoich usług w bieżącym i wcześniejszych okresach, które nie są w całości należne w ciągu 12 miesięcy od wykonania pracy.

Zgodnie z Regulaminem Wynagradzania Pracowników oraz Kodeksem Pracy, pracownikom po przepracowaniu określonej liczby lat i osiągnięciu wymaganego wieku, przysługuje prawo do otrzymania odprawy emerytalnej. Rezerwa na odprawy emerytalne wyliczana jest metodą aktuarialną przez niezależnego aktuarium jako wartość obecna przyszłych zobowiązań Banku wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji. Rezerwa na odprawy emerytalne podlega aktualizacji na bazie rocznej.

Rezerwy z tytułu krótkoterminowych i długoterminowych świadczeń pracowniczych ujmuje się w pozycji „Pozostałe zobowiązania” bilansu w korespondencji z kosztami wynagrodzeń w Rachunku zysków i strat.

Bank realizuje program świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia zwany programem określonych składek. Na mocy tego programu Bank jest zobowiązany prawem do odprowadzania ustalonej kwoty składek do państwowego funduszu emerytalnego. Ze środków funduszu obejmujących również zwrot uzyskany z inwestowania składek wypłacane są pracownikowi świadczenia po okresie zatrudnienia. W rezultacie na Banku nie ciąży prawne ani zwyczajowo oczekiwane zobowiązanie do zapłacenia dodatkowych składek, jeżeli fundusz emerytalny nie będzie posiadał aktywów w wysokości wystarczającej do zapłaty należnych świadczeń.

14. Kapitał własny Banku

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie z obowiązującym prawem, właściwymi ustawami oraz statutem.

Na kapitały własne składają się: kapitał zakładowy, kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej, kapitał z aktualizacji wyceny oraz zyski zatrzymane. Wszystkie kwoty kapitałów i funduszy wykazywane są według wartości nominalnej.

Kapitał akcyjny

Kapitał akcyjny wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru handlowego.

Jeżeli Bank nabywa własne instrumenty kapitałowe, to kwotę zapłaconą, łącznie z kosztami bezpośrednio się do tego odnoszącymi, ujmuje się jako zmianę w kapitale własnym. Nabyte akcje własne ujmuje się jako akcje własne i ujawnia się je jako zmniejszenie kapitału własnego do momentu ich anulowania.

Dywidendy za rok obrotowy, które zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy, ale nie zostały wypłacone na dzień bilansowy, ujawnia się w pozycji „Pozostałe zobowiązania” pasywów bilansu.

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej (nadwyżka ceny emisyjnej nad ceną nominalną) tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji pomniejszonej o bezpośrednie, poniesione koszty z nią związane.

Kapitał z aktualizacji wyceny

Na kapitał z aktualizacji wyceny odnosi się różnice z wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz efekt wyceny zabezpieczeń przepływów środków pieniężnych pomniejszone odpowiednio o odpisy z tytułu odroczonego podatku dochodowego z tym związane. Kapitał z aktualizacji wyceny nie podlega dystrybucji.

Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawach (pozostała część kapitału zapasowego, kapitał rezerwowy, w tym fundusz ogólnego ryzyka bankowego) lub stanowią zyski/straty z lat ubiegłych, lub także wynik finansowy netto bieżącego okresu.

Fundusz ogólnego ryzyka bankowego w Banku tworzony jest zgodnie z przepisami ustawy Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 z późniejszymi zmianami, z zysku po opodatkowaniu.

Wynik finansowy netto bieżącego okresu stanowi wynik z Rachunku zysków i strat roku bieżącego skorygowany obciążeniem z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych.

15. Gwarancja finansowa

Gwarancja finansowa jest kontraktem, na mocy którego wystawca zobowiązuje się do wykonania na rzecz beneficjanta określonych płatności w celu zrekompensowania poniesionych przez beneficjanta strat, spowodowanych zaniechaniem przez określonego dłużnika spłat wynikających z oryginalnych bądź zmodyfikowanych warunków umowy instrumentu dłużnego.

Udzielone gwarancje finansowe są wyceniane w kwocie wyższej z:

- (a) kwoty będącej najbardziej właściwym szacunkiem nakładów niezbędnych do wypełnienia obecnego obowiązku wynikającego z gwarancji finansowej, przy uwzględnieniu prawdopodobieństwa jej realizacji;
- (b) kwoty rozpoznanej w momencie początkowego ujęcia, skorygowanej o rozliczoną kwotę prowizji otrzymanej za udzielenie gwarancji.

16. Wynik z tytułu odsetek

Bank ujmuje w Rachunku zysków i strat wszystkie przychody i koszty odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych, wycenianych według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

Przychody/koszty odsetkowe od instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu wykazywane są w pozycji „Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat” Rachunku zysków i strat. Przychody odsetkowe od dłużnych instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do tej kategorii są ujmowane w „Przychodach odsetkowych” Rachunku zysków i strat.

Wynik z tytułu odsetek obejmuje również przychody oraz koszty odsetkowe od instrumentów pochodnych desygnowanych i będących efektywnym instrumentami zabezpieczającymi w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych w walutach obcych w zakresie ryzyka zmiany stóp procentowych oraz w rachunkowości zabezpieczeń zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je depozytów złotych.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego oraz alokacji przychodów lub kosztów z tytułu odsetek i niektórych prowizji (stanowiących integralną część stopy procentowej) do właściwego okresu. Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dokładnie dyskontuje oszacowane przyszłe przepływy pieniężne (w okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego) do bilansowej wartości netto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego. Obliczając efektywną stopę procentową, Bank szacuje przepływy pieniężne uwzględniając wszystkie warunki umowne danego instrumentu finansowego, nie biorąc jednak pod uwagę możliwych przyszłych strat z tytułu niespłaconych kredytów. Kalkulacja ta uwzględnia wszystkie opłaty zapłacone lub otrzymane między stronami umowy, które są integralną częścią efektywnej stopy procentowej, oraz koszty transakcji i wszystkie inne różnice z tytułu premii lub dyskonta.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje (otrzymane lub należne) ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej z tytułu: kredytów, lokat międzybankowych oraz papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności i dostępnych do sprzedaży, wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat. W przychodach odsetkowych ujmowane są także koszty bezpośrednio związane z zawarciem umowy kredytowej ponoszone przez Bank (głównie prowizje płacone agentom zewnętrznym i własnym za zawarcie umowy kredytu hipotecznego oraz związane z tym typem umów koszty wyceny nieruchomości), które stanowią składową rachunku efektywnej stopy procentowej i podlegają rozliczeniu w czasie.

Kolejnym komponentem wyniku odsetkowego jest efekt rewaluacji wyliczany dla ujmowanych w bilansie odsetek naliczonych, wyrażonych w walutach obcych.

W momencie rozpoznania utraty wartości instrumentu finansowego wycenianego według amortyzowanego kosztu oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, przychody odsetkowe ujmowane są w Rachunku zysków i strat, lecz wyliczane są od nowo ustalonej wartości bilansowej instrumentu finansowego (to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość). W takim przypadku do wyliczenia przychodów odsetkowych stosowana jest stopa procentowa, według której zdyskontowane zostały przyszłe przepływy pieniężne dla celów wyceny utraty wartości.

17. Przychody z tytułu prowizji/ Koszty z tytułu opłat i prowizji

Przychody i koszty z tytułu prowizji od obsługi rachunków bankowych, operacji z tytułu obsługi kart płatniczych, z działalności faktoringowej, są zaliczane do wyniku w momencie wykonania usługi, zaś pozostałe prowizje i opłaty są rozliczane w czasie.

Jako podstawowe typy prowizji związanych z działalnością kredytową Bank wyróżnia między innymi opłaty i prowizje przygotowawcze oraz prowizje od niewykorzystanego zaangażowania.

Opłaty i prowizje (zarówno przychody jak i koszty) bezpośrednio związane z powstaniem aktywów finansowych posiadających określone harmonogramy spłat są ujmowane w Rachunku zysków i strat jako element efektywnej stopy procentowej i stanowią część przychodów odsetkowych. Inne integralnie związane z powstaniem aktywów bez określonych harmonogramów rozliczane są liniowo w okresie trwania kontraktu. Opłaty za zobowiązanie się do udzielenia pożyczek, które najprawdopodobniej będą zaciągnięte, są odraczane i z chwilą powstania aktywów finansowych są rozliczane jako element efektywnej stopy procentowej lub liniowo przy uwzględnieniu wyżej wymienionego kryterium. W przypadku kredytów i pożyczek o nieustalonych terminach płatności rat i nieustalonych zmianach oprocentowania, np. kredytów w rachunku bieżącym i kredytów z tytułu kart kredytowych prowizje rozliczane są w czasie przez okres ważności karty lub limitu kredytu w rachunku bieżącym metodą liniową, i zaliczane do przychodów prowizyjnych.

W związku z dokonaniem istotnej czynności polegającej na pośrednictwie w sprzedaży polis ubezpieczeniowych Bank w momencie początkowego ujęcia należności kredytowych, ujmuje w rachunku zysków i strat wartość godziwą świadczonej usługi sprzedaży polisy ubezpieczeniowej. Pozostała część opłat z tytułu ubezpieczenia Bank rozlicza w czasie jako integralną część efektywnej stopy procentowej i ujmuje w rachunku zysków i strat w pozycji przychodów odsetkowych.

Pozostałe opłaty i prowizje związane z usługami finansowymi oferowanymi przez Bank, takie jak:

- § opłaty za wypłatę środków przed terminem umownym lokaty;
- § usługi zarządzania środkami pieniężnymi;
- § usługi maklerskie;
- § usługi zarządzania aktywami;

§ przychody z tytułu partycypacyjnego systemu wynagradzania Banku za udział w ubezpieczaniu produktów bankowych (Bankowi jest wypłacana część zysków wypracowanych przez ubezpieczyciela przy współpracy z Bankiem) , są rozpoznawane w Rachunku zysków i strat na bazie kasowej.

18. Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w Rachunku zysków i strat Banku w dniu ustalenia praw udziałowców /akcjonariuszy do ich otrzymania.

19. Wynik z inwestycyjnych aktywów finansowych

Wynik z inwestycyjnych aktywów finansowych zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela dostępnych do sprzedaży oraz pozostałe zyski i straty wynikające z działalności inwestycyjnej.

20. Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat

Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaliczonych do aktywów / zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu) oraz efekt ich wyceny do wartości godziwej.

21. Wynik z pozycji wymiany

Wynik z pozycji wymiany ustalany jest biorąc pod uwagę dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane jak i nie zrealizowane, wynikające z codziennej wyceny aktywów i pasywów walutowych z wyłączeniem odsetek naliczonych, po obowiązującym na dzień bilansowy średnim kursie NBP i wpływające na przychody lub koszty z pozycji wymiany. Wynik z pozycji wymiany obejmuje również wynik oraz wycenę transakcji FX spot i FX Forward.

22. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są koszty i przychody nie związane bezpośrednio z podstawową działalnością Banku. Są to w szczególności wynik z tytułu sprzedaży i likwidacji środków trwałych, przychody z tytułu sprzedaży pozostałych usług, otrzymane i zapłacone odszkodowania kary i grzywny.

23. Podatek dochodowy

Podatek dochodowy od osób prawnych obejmuje podatek bieżący oraz odroczony.

Bieżący podatek dochodowy jest obliczany według obowiązującej stawki podatkowej i jest kalkulowany w oparciu o zysk brutto ustalony na podstawie odpowiednich przepisów o rachunkowości, skorygowany o przychody nie podlegające opodatkowaniu i koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodu. Ponadto, dla celów podatkowych, wynik księgowy brutto koryguje się o przychody i koszty z lat ubiegłych, zrealizowane dla celów podatkowych w danym okresie sprawozdawczym oraz odliczenia od dochodu np. z tytułu darowizn.

Podatek dochodowy odroczony w zależności od źródła pochodzenia różnic przejściowych ujmowany jest w Rachunku zysków i strat lub w kapitale.

Bank tworzy rezerwę na odroczony podatek dochodowy lub aktywo z tytułu podatku odroczonego z uwagi na przejściowe różnice z tytułu podatku dochodowego. Różnice te spowodowane są odmiennością momentu uznania przychodów za osiągnięte oraz kosztów za poniesione w myśl przepisów rachunkowych i przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych.

Rezerwę na odroczony podatek dochodowy wykazuje się w pasywach bilansu jako „Rezerwę na odroczony podatek dochodowy”. Aktywo z tytułu podatku odroczonego ujmuje się w aktywach bilansu w pozycji „Aktywa z tytułu podatku odroczonego”. Bank kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy, gdy posiada tytułu prawny do przeprowadzenia takiej kompensaty oraz aktywa i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego (nałożone przez tę samą władzę podatkową) dotyczą tego samego podatnika.

Rezerwa na odroczony podatek dochodowy jest tworzona metodą bilansową w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na odroczony podatek dochodowy ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych z wyjątkiem sytuacji, gdy powstaje w wyniku amortyzacji wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek gospodarczych, która w chwili jej zawierania nie ma wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym. Aktywa z tytułu podatku odroczonego są również ujmowane w odniesieniu do niewykorzystanych strat podatkowych przeniesionych na następne lata. Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmuje się w wysokości, w

jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych i aktywowanych strat podatkowych.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego nie są ujmowane, gdy dotyczą ujemnych różnic przejściowych powstających w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku podlega weryfikacji na każdy dzień bilansowy i ulega obniżeniu, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Wyliczenie aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony bazuje na przewidywanym stopniu realizacji wartości bilansowych aktywów i zobowiązań, z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) prawnie lub faktycznie obowiązujące na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym jest ujmowany w kapitale własnym.

24. Zastosowanie szacunków w związku ze stosowanymi zasadami rachunkowości

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania przez Bank pewnych szacunków oraz przyjęcia pewnych założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym. Szacunki i założenia, które podlegają ciągłej ocenie przez kierownictwo Banku, oparte są o doświadczenia historyczne i inne czynniki, w tym oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione. Mimo, że szacunki te opierają się na najlepszej wiedzy dotyczącej warunków bieżących i działań, które Bank podejmuje, rzeczywiste rezultaty mogą się od tych szacunków różnić. Poniżej przedstawiono najistotniejsze obszary dla których Bank dokonuje oszacowań:

- *Utrata wartości kredytów i pożyczek*

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Bank ocenia czy istnieją dane/przesłanki wskazujące na możliwe do wiarygodnego zmierzenia zmniejszenie szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących portfela kredytowego, zanim zmniejszenie to będzie można przyporządkować do konkretnego kredytu w celu oszacowania utraty wartości. Szacunki mogą uwzględniać możliwe do zaobserwowania dane wskazujące na wystąpienie niekorzystnej zmiany sytuacji płatniczej kredytobiorców należących do określonej grupy lub sytuacji gospodarczej w danym

kraju lub jego części, co ma związek z problemami występującymi w tej grupie aktywów. Historyczne parametry strat są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji w celu uwzględnienia wpływu aktualnych czynników rynkowych, które nie miały miejsca w okresie, którego dotyczą obserwacje historyczne, oraz wyłączenia skutków okoliczności, które miały miejsce w okresie historycznym, a które nie zachodzą obecnie. Metodologia i założenia, na podstawie których określa się szacunkowe kwoty przepływów pieniężnych i okresy, w których one następują, będą poddawane regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

- *Wartość godziwa instrumentów finansowych*

Wartość godziwą instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując techniki wyceny zgodnie ze stosowaną przez Bank polityką rachunkowości. Dla instrumentów pochodnych o charakterze nieopcynym oraz dłużnych papierów wartościowych stosowane są modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Dla instrumentów pochodnych o charakterze opcynym stosuje się modele wyceny opcji. Wszystkie modele są zatwierdzane przed użyciem, a także kalibrowane w celu zapewnienia, że otrzymane wyniki odzwierciedlają rzeczywisty poziom wartości godziwej wycenianych instrumentów. W miarę możliwości w modelach wykorzystywane są wyłącznie dane możliwe do zaobserwowania, pochodzące z aktywnego rynku.

W przypadku braku pochodzących z aktywnego rynku parametrów wyceny, wartość godziwa jest określana w oparciu o zastosowanie technik wyceny wykorzystujących szacunkowe parametry wsadowe.

Bank wycenia instrumenty finansowe stosując poniższe metody wyceny w następującej hierarchicznie kolejności:

- Ceny kwotowane na aktywnym rynku identycznych instrumentów dla następujących instrumentów finansowych:
 - dłużne papiery skarbowe stałokuponowe i zerokuponowe;
- Techniki wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku dla następujących instrumentów finansowych:
 - Dłużne papiery skarbowe zmiennoprocentowe,*
 - Instrumenty pochodne:*
 - FRA, IRS, CIRS;
 - FX Swap, FX Forward;
 - Instrumenty pochodne wbudowane;
 - Opcje wystawione przez Bank,
- Techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z rynku:
 - Dłużne papiery wartościowe pozostałych emitentów (np. gminy),*
 - Instrumenty pochodne:*
 - Opcje nabyte przez Bank.

Najważniejszym parametrem nie pochodzącym z aktywnego rynku i wykorzystywanym przez Bank do wyceny instrumentów finansowych jest komponent ryzyka kredytowego z tytułu zawartych przez Bank transakcji w instrumentach pochodnych z klientami niebankowymi, w sytuacji, gdy niepewność, co do zdolności klienta do przyszłego rozliczenia transakcji naraża Bank na potencjalną stratę.

- *Utraty wartości innych aktywów trwałych*

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości składników aktywów trwałych. W przypadku zidentyfikowania takiej przesłanki, Bank dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej. Oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne) wiąże się, między innymi, z przyjęciem założeń w zakresie szacunków co do kwot, terminów przyszłych przepływów pieniężnych, które Bank może uzyskać z tytułu danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne), innych czynników. Szacując wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży Bank opiera się na dostępnych danych rynkowych na ten temat lub wycenach sporządzonych przez niezależnych rzeczoznawców, które co do zasady również opierają się na szacunkach.

- *Inne wartości szacunkowe*

Rezerwa na odprawy emerytalne wyliczana jest metodą aktuarialną przez niezależnego aktuarusza jako wartość obecna przyszłych zobowiązań Banku wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji. Rezerwa na odprawy emerytalne podlega aktualizacji na bazie rocznej. Wyliczenie rezerw jest oparte na szeregu założeń, zarówno co do warunków makroekonomicznych jak i założeń dotyczących rotacji pracowników, ryzyka śmierci i innych.

W odniesieniu do niektórych krótkoterminowych świadczeń pracowniczych (premie dla wyższej kadry kierowniczej) Zarząd Banku dokonuje szacunków wysokości świadczeń na dzień bilansowy. Ostateczna kwota przedmiotowych świadczeń pracowniczych jest ustalana decyzją Rady Nadzorczej Banku.

VII. NOTY DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Wartości prezentowane w notach do sprawozdania finansowego wyrażone są w tysiącach zł.

(1) PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK

1. Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Przychody odsetkowe i przychody o podobnym charakterze obejmujące:		
Środki w banku centralnym	47 927	24 976
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	76 241	34 045
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	1 661 918	1 063 652
Transakcje z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	17 171	2 483
Instrumenty pochodne zabezpieczające	176 575	100 429
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu (dłużne papiery wartościowe)	166 420	152 348
Inwestycyjne papiery wartościowe	164 360	122 534
Razem:	2 310 612	1 500 467

W linii „Instrumenty pochodne zabezpieczające” Bank prezentuje wynik odsetkowy z tytułu pochodnych instrumentów wyznaczonych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi w zakresie zabezpieczenia przepływów pieniężnych oraz wartości godziwej. Szczegółowy opis stosowanych przez Bank relacji zabezpieczających został zamieszczony **w nocie (17)**

Przychody odsetkowe za rok 2008 zawierają odsetki naliczone od kredytów z rozpoznaną utratą wartości w kwocie 46.907 tys. zł (odpowiednio dla danych porównywalnych za rok 2007 kwota tych odsetek wynosiła 26.073 tys. zł.).

(2) KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK

2. Koszty z tytułu odsetek i podobne koszty

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Koszty odsetek i podobne koszty obejmujące:		
Depozyty bankowe	-30 865	-74 746
Kredyty i pożyczki	-81 019	-57 543
Transakcje z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	-64 218	-130 023
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	-549
Zobowiązania wobec klientów	-1 228 122	-563 415
Zobowiązania podporządkowane	-57 001	-17 812
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	-2 139	0
Inne	-1 418	-1 329
Razem:	-1 464 782	-845 417

(3) PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI

3a. Przychody z tytułu prowizji

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Prowizje za prowadzenie rachunków	78 038	59 406
Prowizje z tytułu działalności kredytowej	44 326	41 647
Prowizje za realizację przelewów, wpłat i wypłat gotówkowych oraz inne transakcje płatnicze	38 607	37 706
Prowizje za obsługę kart płatniczych i kredytowych	146 439	110 712
Prowizje z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych	93 068	55 627
Prowizje z tytułu dystrybucji jednostek uczestnictwa i innych produktów oszczędnościowych	84 250	171 517
Prowizje z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń	10 768	10 176
Prowizje z tytułu działalności maklerskiej i powierniczej	6 104	6 765
Pozostałe prowizje	8 875	9 390
Razem:	510 475	502 946

3b. Koszty z tytułu prowizji

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Prowizje za prowadzenie rachunków	-1 304	-891
Prowizje z tytułu działalności kredytowej	-11 988	-11 926
Prowizje za realizację przelewów, wpłat i wypłat gotówkowych oraz inne transakcje płatnicze	-1 627	-1 466
Prowizje za obsługę kart płatniczych i kredytowych	-69 183	-55 986
Pozostałe prowizje	-3 774	-2 593
Razem:	-87 876	-72 862

(4) PRZYCHODY Z TYTUŁU DYWIDEND

4. Przychody z tytułu dywidend

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Przychody z tytułu dywidend od podmiotów powiązanych	155 680	111 062
Przychody z tytułu dywidend od pozostałych podmiotów	26 223	1 576
Razem:	181 903	112 638

Przychody z tytułu dywidend od podmiotów zależnych objętych konsolidacją (eliminowane w sprawozdaniu skonsolidowanym) rozpoznane przez Bank w Rachunku zysków i strat w latach finansowych 2008 i 2007 wyniosły odpowiednio 155 680 tys. zł. oraz 111 062 tys. zł.

W roku 2008 Bank rozpoznał przychód z tytułu dywidendy od Visa Inc. w wysokości 24,8 miliona zł., na który złożyły się: otrzymane środki pieniężne o wartości 5,5 miliona USD (15,5 miliona zł.) oraz nieodpłatnie otrzymane 67.190 sztuk akcji zwykłych Visa Inc. (o wartości 9,3 miliona zł. w dacie otrzymania). Przedmiotowe akcje zostały sklasyfikowane do portfela „dostępne do sprzedaży”.

(5A) WYNIK Z INWESTYCYJNYCH AKTYWÓW FINANSOWYCH

5a. Wynik z inwestycyjnych aktywów finansowych

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Operacje instrumentami dłużnymi	2 988	1 580
Operacje instrumentami kapitałowymi	0	4 190
Razem:	2 988	5 770

(5B) WYNIK Z INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH WYCENIANYCH DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZECZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaliczonych do aktywów/zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu oraz efekt ich wyceny do wartości godziwej. Kategoria ta obejmuje instrumenty kwalifikowane jako przeznaczone do obrotu, w chwili obecnej Bank nie korzysta z możliwości wyznaczenia innych instrumentów finansowych jako wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat przy początkowym ujęciu (tzw. fair value option)

W roku 2008 Bank dokonał przeniesienia obligacji skarbowych o wartości nominalnej 120 mln zł. z portfela „przeznaczone do obrotu” do portfela „dostępne do sprzedaży”. Informacje na temat tego przeniesienia wraz z danymi liczbowymi przedstawione zostały w Rozdziale VI „Polityka Rachunkowości – Przekwalifikowanie papierów dłużnych”

5b. Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Operacje papierami wartościowymi	20 903	-35 580
Operacje instrumentami pochodnymi	134 825	132 368
Wynik z rachunkowości zabezpieczeń	-2 757	523
Pozostałe operacje finansowe	-52	-12 973
Razem:	152 919	84 338

W związku ze wzrostem ryzyka kredytowego z tytułu zawartych z klientami niebankowymi kontraktów w instrumentach pochodnych, na podstawie wymogów MSR 39 na 31 grudnia 2008 r. Bank uwzględnił w wycenie instrumentów pochodnych element ryzyka kredytowego. Korekta wartości godziwej z tytułu wyceny komponentu ryzyka kredytowego kontraktów pochodnych z klientami została ograniczona przez aktywne zarządzanie ryzykiem walutowym Banku. Wynik wpływu wyceny ryzyka kredytowego oraz rewaluacji opcji walutowych wyniósł netto -152 miliony złotych, z czego -106 milionów złotych zostało ujęte w wyniku z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu a pozostałe -46 milionów złotych – w wyniku z pozycji wymiany.

(5c) WYNIK Z POZYCJI WYMIANY

5c. Wynik z pozycji wymiany

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Marża na walutowych transakcjach tabelowych	169 601	134 426
Marża na walutowych transakcjach negocjowanych	35 371	76 574
Pozostałe	-6 217	30 373
Razem:	198 755	241 373

(6) POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE

6. Pozostałe przychody operacyjne

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Zysk ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych	7 448	11 551
Zysk ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych do zbycia	0	6 248
Przychody ze sprzedaży pozostałych usług	8 321	8 512
Przychody związane z działalnością windykacyjną	436	389
Pozostałe	9 669	13 280
Razem:	25 874	39 980

(7) **KOSZTY DZIAŁANIA**

7. Koszty działania

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Koszty pracownicze:	-562 726	-493 210
Wynagrodzenia	-541 719	-473 434
Świadczenia na rzecz pracowników, w tym:	-21 007	-19 776
- rezerwy na odprawy emerytalne	-331	1 842
- rezerwy na niewykorzystane urlopy	0	-2 943
- pozostałe	-20 676	-18 675
Koszty ogólnie - administracyjne	-499 998	-406 995
Koszty reklamy, promocji i reprezentacji	-61 825	-49 473
Koszty związane z konserwacją oprogramowania i usługami informatycznymi	-11 706	-12 340
Koszty wynajmu	-148 421	-105 818
Koszty utrzymania budynków, wyposażenia, materiałów	-36 313	-44 842
Koszty bankomatów i obsługi gotówki	-25 105	-21 527
Koszty łączności i informatyki	-81 861	-59 666
Koszty usług doradczych, audytowych, prawniczych, tłumaczeń	-14 805	-22 952
Podatki i opłaty różne	-15 919	-13 816
Koszty KIR	-2 703	-2 319
Koszty PFRON	-5 378	-4 004
Koszty BFG	-4 429	-3 616
Koszty Nadzoru Finansowego	-7 046	0
Pozostałe	-84 488	-66 622
Razem:	-1 062 724	-900 205

(8) KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW FINANSOWYCH

8. Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Z tytułu odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	-107 710	-73 639
- Utworzenie odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	-370 439	-284 680
- Odwrócenie odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	250 795	181 592
- Kwoty odzyskane z tytułu kredytów uprzednio spisanych w ciężar rezerw	9 097	11 273
- Wynik ze sprzedaży wierzytelności	2 834	18 176
Z tytułu odpisów dla inwestycyjnych papierów wartościowych	0	0
- Utworzenie odpisów dla inwestycyjnych papierów wartościowych	0	0
- Odwrócenie odpisów dla inwestycyjnych papierów wartościowych	0	0
Z tytułu odpisów dla inwestycji w jednostki podporządkowane	0	-1 700
- Utworzenie odpisów dla inwestycji w jednostki podporządkowane	0	-1 700
- Odwrócenie odpisów dla inwestycji w jednostki podporządkowane	0	0
Z tytułu odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	-3 991	-2 053
- Utworzenie odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	-20 047	-9 692
- Odwrócenie odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	16 056	7 639
Razem:	-111 701	-77 392

(9) KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW NIEFINANSOWYCH

9. Koszty z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Majątku trwałego	0	0
Pozostałe aktywa	-2 290	-1 670
Razem:	-2 290	-1 670

(10) AMORTYZACJA

10. Amortyzacja

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Rzeczowych aktywów trwałych	-44 658	-70 089
Wartości niematerialnych i prawnych	-7 423	-7 885
Razem:	-52 081	-77 974

Zgodnie z MSR 38 oraz MSR 16 Bank dokonuje okresowej weryfikacji długości okresu ekonomicznego użytkowania wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych.

W roku 2007 Zarząd Banku podjął decyzję o zmianie siedziby Centrali Banku. Przeprowadzka została zaplanowana na I kwartał 2008 roku. W związku z powyższym, w roku 2007 zweryfikowano okres

 Roczne sprawozdanie finansowe Banku Millennium S.A. za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2008 r.

ekonomicznego użytkowania części niezamortyzowanych nakładów w dotychczasowej siedzibie Banku oraz oszacowano koszty związane z doprowadzeniem opuszczonej powierzchni do wymaganego stanu. W efekcie Bank zwiększył wartość początkową niezamortyzowanych nakładów o kwotę oszacowanych kosztów demontażu i usunięcia składnika aktywów w kwocie 11 mln zł, (co zostało zaprezentowane w **nocie (21c)** a kwota kosztów z tytułu amortyzacji za rok 2007 została zwiększona o 20,9 milionów złotych.

(11) POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE

11. Pozostałe koszty operacyjne

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Strata ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych	0	-2 355
Odszkodowania, kary i grzywny - zapłacone	-920	-1 377
Rezerwy utworzone na roszczenia sporne	-2 337	-2 298
Koszty związane ze sprzedażą pozostałych usług	-5 953	-5 037
Przekazane darowizny	-646	-343
Koszty związane z windykacją	-2 392	-2 212
Pozostałe	-2 364	-1 442
Razem:	-14 612	-15 064

(12) PODATEK DOCHODOWY

12a. Podatek dochodowy ujęty w rachunku zysków i strat

	1.01.2008- 31.12.2008	1.01.2007- 31.12.2007
Bieżący podatek	-89 681	-24 665
Bieżący rok	-89 681	-24 665
Podatek odroczony	-851	-59 569
Powstanie i odwrócenie różnic przejściowych	-851	-32 300
Wykorzystanie straty podatkowej	0	-27 269
Pozostałe		
Należność wynikająca z art. 38a CIT	0	-772
Razem obciążenie podatkowe w rachunku zysków i strat	-90 532	-85 006

12b. Efektywna stawka podatkowa

	1.01.2008- 31.12.2008	1.01.2007- 31.12.2007
Wynik finansowy brutto	587 461	496 928
Ustawowa stawka podatkowa	19%	19%
Podatek dochodowy wg obowiązującej stawki podatkowej 19%	-111 618	-94 416
Wpływ różnic trwałych na obciążenia podatkowe:	21 085	10 182
- Przychody niepodlegające opodatkowaniu	31 671	22 093
Przychody z tytułu dywidend	29 824	21 401
Pozostałe	1 847	692
- Koszty nie stanowiące kosztów podatkowych	-10 586	-11 911
Strata na zbyciu wierzytelności	-4 005	-8 114
Składka PFRON	-1 022	-761
Pozostałe	-5 559	-3 036
Należność wynikająca z art. 38a CIT	0	-772
Razem obciążenie podatkowe w rachunku zysków i strat	-90 532	-85 006

12c. Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitale własnym

	31.12.2008	31.12.2007
Wycena papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	-2 440	457
Wycena instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	-6 999	186
Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach	-9 439	643

(13) ZYSK NA JEDNĄ AKCJĘ**13. Zysk na jedną akcję (zł)**

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Zysk netto	496 928	411 922
Średnia ważona liczba akcji własnych w okresie	849 181 744	849 181 744
Zysk na jedną akcję	0,59	0,49

Zysk na jedną akcję został wyliczony poprzez podzielenie zysku netto za okres przez średnią ważoną liczbę akcji w okresie, która w obu prezentowanych latach była niezmienna.

Rozwodniony zysk na jedną akcję jest równy podstawowemu zyskowi na jedną akcję (metodologia liczenia w przypadku braku instrumentów rozładniających jest analogiczna).

(14) KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM

14a. Kasa, środki w Banku Centralnym

	31.12.2008	31.12.2007
Gotówka	633 457	476 154
Środki pieniężne na rachunkach w Banku Centralnym	1 168 905	778 861
Inne środki pieniężne	40	40
Razem:	1 802 402	1 255 055

Bank utrzymywał w okresie od 31 grudnia 2008 do 1 lutego 2009 r. w NBP na rachunku bieżącym Banku średnie saldo o wartości 1 049 543 tys. zł (średnia arytmetyczna stanów środków na rachunku bieżącym w NBP ze wszystkich dni okresu rezerwowego).

Oprocentowanie środków na rachunku rezerwy obowiązkowej stanowi 0,9 stopy redyskonta i w powyższym okresie wyniosło 4,725%.

14b. Kasa, środki w Banku Centralnym - wg struktury walutowej

	31.12.2008	31.12.2007
a. w walucie polskiej	1 553 491	1 102 693
b. w walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	248 911	152 362
- waluta: USD	29 573	23 794
- waluta: EURO	171 121	95 612
- waluta: GBP	22 749	16 041
pozostałe waluty (w tys. zł)	25 468	16 915
Razem:	1 802 402	1 255 055

(15) LOKATY W INNYCH BANKACH ORAZ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE INNYM BANKOM

15a. Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom

	31.12.2008	31.12.2007
Rachunki bieżące	91 342	59 838
Lokaty w innych bankach	1 170 639	698 156
Kredyty i udzielone pożyczki	316 258	291 864
Inne	212	1 255
Odsetki	1 575	1 939
Razem należności brutto	1 580 026	1 053 052
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	0	0
Należności od banków netto	1 580 026	1 053 052

**15b. Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom
wg terminów zapadalności**

	31.12.2008	31.12.2007
Rachunki bieżące	91 342	59 838
- do 1 miesiąca	1 170 851	669 411
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy		30 000
- powyżej 3 miesięcy do 1 roku	4	2
- powyżej 1 roku do 5 lat	0	0
- powyżej 5 lat	316 254	291 862
- dla których termin zapadalności upłynął	0	0
Odsetki	1 575	1 939
Razem należności brutto	1 580 026	1 053 052

**15c. Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom
wg struktury walutowej**

	31.12.2008	31.12.2007
W walucie polskiej	326 135	734 719
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	1 253 891	318 333
- waluta: USD	465 706	74 317
- waluta: EURO	643 088	192 188
- waluta: CHF	61 709	3 617
- waluta: GBP	15 285	11 802
pozostałe waluty (w tys. zł)	68 103	36 409
Razem:	1 580 026	1 053 052

15d. Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości należności od banków

	31.12.2008	31.12.2007
Stan na początek okresu	0	0
Zmiana w okresie	0	0
Stan na koniec okresu	0	0

(16) AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

16a. Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	31.12.2008	31.12.2007
Dłużne papiery wartościowe	3 471 808	2 327 042
Papiery wartościowe Skarbu Państwa	3 471 808	2 327 042
a) bony	933 718	349 300
b) obligacje	2 538 090	1 977 742
Instrumenty kapitałowe	0	0
Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych	2 820 914	800 946
Razem:	6 292 722	3 127 988

16b. Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)

	31.12.2008	31.12.2007
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	6 292 722	3 127 988
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przy początkowym ujęciu	0	0
Razem	6 292 722	3 127 988

Informacja na temat aktywów finansowych stanowiących zabezpieczenie zobowiązań została przedstawiona w Rozdziale X.

16c. Dłużne papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat wg wartości bilansowej

	31.12.2008	31.12.2007
- o stałej stopie procentowej	3 165 591	1 670 076
- o zmiennej stopie procentowej	306 217	656 966
Razem:	3 471 808	2 327 042

16d. Dłużne papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu) według terminów zapadalności

	31.12.2008	31.12.2007
- do 1 miesiąca	59 261	8 852
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	44 302	96 289
- powyżej 3 miesięcy do 1 roku	1 418 681	338 630
- powyżej 1 roku do 5 lat	1 712 199	1 429 085
- powyżej 5 lat	237 365	454 186
Razem:	3 471 808	2 327 042

16e. Zmiana stanu dłużnych papierów wartościowych i instrumentów kapitałowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Stan na początek okresu	2 327 042	3 372 049
Zwiększenia (zakup i naliczenie odsetek i dyskonta)	117 814 934	63 136 530
Zmniejszenia (sprzedaż i umorzenie)	-116 595 706	-64 165 040
Reklasyfikacja do inwestycyjnych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-119 132	0
Różnice z wyceny do wartości godziwej	44 670	-16 498
Stan na koniec okresu	3 471 808	2 327 042

16f. Pochodne instrumenty finansowe wg stanu na 31.12.2008

W tys. zł	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	10 356 102	11 276 052	21 456 033	18 482	717 703	699 221
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	2 950 000	850 000	0	-1 830	2 736	4 566
Swapy na stopę procentową (IRS)	7 348 851	10 426 052	21 442 303	16 195	710 346	694 151
Pozostałe kontrakty na stopę procentową: volatility swap, swap z opcją walutową	57 251	0	13 730	4 117	4 621	504
2. Walutowe instrumenty pochodne*	46 801 357	26 937 287	21 993 358	-1 588 900	1 903 234	3 492 134
Kontrakty walutowe	4 953 608	1 444 842	747 698	170 237	271 179	100 942
Swapy walutowe	34 137 325	5 565 586	42 785	-1 900 054	159 170	2 059 224
Pozostałe kontrakty walutowe (CIRS)	0	1 536 548	9 341 581	-79 204	0	79 204
Opcje walutowe	7 710 424	18 390 311	11 861 294	220 121	1 472 885	1 252 764
3. Towarowe instrumenty pochodne	395 021	600 310	216 497	737	164 455	163 718
Towarowe kontrakty terminowe	187 289	393 134	173 803	581	126 216	125 635
Opcje towarowe	207 732	207 176	42 694	156	38 239	38 083
4. Instrumenty wbudowane				-9 548	62	9 610
Opcje wbudowane w depozyty				-4 907	62	4 969
Opcje wbudowane w emitowane papiery wartościowe				-4 641	0	4 641
5. Wycena do wartości godziwej pozycji zabezpieczanych	0	2 435	285 776	21 781	28 215	6 434
Wycena przyszłych płatności walutowych podlegających zabezpieczeniu	0	2 435	285 776	-6 434	0	6 434
Wycena zabezpieczanego portfela pożyczek konsumpcyjnych				28 215	28 215	0
6. Opcje na indeksy	0	0	154 423	3 357	7 245	3 888
7. Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych				-27 222	0	27 222
Razem pochodne instrumenty finansowe	57 552 480	38 816 084	44 106 087	-1 581 313	2 820 914	4 402 227

* Wartość nominalna dla instrumentów pochodnych dwuwalutowych prezentowana jest w kwocie stanowiącej sumę obydwu stron transakcji wyrażonych w PLN.

Bank posiada w swojej ofercie depozyty, w które zostały wbudowane instrumenty pochodne zaprezentowane w powyższej tabeli. Wbudowane instrumenty pochodne są ujmowane w księgach Banku wg wartości godziwej, zmiany wartości godziwej wykazywane są w Rachunku zysków i strat.

16g. Pochodne instrumenty finansowe wg stanu na 31.12.2007

W tys. zł	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesiące	od 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	3 571 492	9 128 010	15 889 512	70 145	201 733	131 588
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	950 000	300 000	0	-102	680	782
Swapy na stopę procentową (IRS)	2 621 492	8 793 821	15 825 498	60 866	191 672	130 806
Pozostałe kontrakty na stopę procentową: volatility swap, swap z opcją walutową	0	34 189	64 014	9 381	9 381	0
2. Walutowe instrumenty pochodne	26 078 605	26 418 331	9 807 437	176 205	480 884	304 679
Kontrakty walutowe	5 727 088	4 704 972	862 067	-17 655	132 894	150 549
Swapy walutowe	11 250 003	651 911	0	170 305	258 815	88 510
Pozostałe kontrakty walutowe (CIRS)	0	59 840	2 754 450	23 555	30 090	6 535
Opcje walutowe	9 101 514	21 001 608	6 190 920	0	59 085	59 085
3. Towarowe instrumenty pochodne	1 130 380	933 224	886 806	582	99 864	99 282
Towarowe kontrakty terminowe	779 666	378 842	425 414	582	44 610	44 028
Opcje towarowe	350 714	554 382	461 392	0	55 254	55 254
4. Instrumenty wbudowane				-11 530	714	12 244
Opcje wbudowane w depozyty				-11 530	714	12 244
5. Wycena do wartości godziwej pozycji zabezpieczanych	0	0	359 895	4 817	17 751	12 934
Wycena przyszłych płatności walutowych podlegających zabezpieczeniu	0	0	359 895	17 751	17 751	0
Wycena zabezpieczanego portfela pożyczek konsumpcyjnych				-12 934	0	12 934
6. Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych				-9 002	0	9 002
Razem pochodne instrumenty finansowe	30 780 477	36 479 565	26 943 650	231 217	800 946	569 729

(17) INSTRUMENTY POCHODNE ZABEZPIECZAJĄCE

Bank stosuje następujące rodzaje rachunkowości zabezpieczeń:

- ü zabezpieczenie wartości godziwej portfela długoterminowych pożyczek konsumpcyjnych w zakresie ryzyka zmian stóp procentowych;
- ü zabezpieczenie wartości godziwej zobowiązań w walutach obcych wynikających z gospodarki własnej Banku w zakresie ryzyka zmiany kursu walutowego;
- ü zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je depozytów złotych;

Począwszy od 1 stycznia 2006 Bank ustanowił formalne powiązanie zabezpieczające przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych. Należy zaznaczyć, iż od momentu wdrożenia MSSF, zgodnie z MSR 39, efekt wyceny wszelkich instrumentów pochodnych nie zaklasyfikowanych i nie będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi, prezentowany jest w wyniku z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat. Stosowanie takiej metodologii skutkowało brakiem spójności w sposobie prezentacji instrumentów finansowych w Rachunku zysków i strat. Wynik odsetkowy na transakcjach instrumentami pochodnymi zawieranymi w celu zabezpieczenia płynności w walutach obcych z ekonomicznego punktu widzenia stanowi składnik marży odsetkowej (pozwala dopasować przychód odsetkowy z tytułu udzielenia kredytów walutowych z kosztem finansowania tej pozycji wynikającym z portfela depozytów złotych). Wdrożenie formalnej rachunkowości zabezpieczeń umożliwiło prezentację części przedmiotowych transakcji w Rachunku zysków i strat zgodnie z ich ekonomicznym sensem. Bank na koniec każdego miesiąca dokonuje oceny efektywności stosowanego zabezpieczenia analizując zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego i instrumentu zabezpieczającego.

Dodatkowo w ciągu roku 2008 i w okresie za jaki sporządzono dane porównywalne (to jest w roku 2007) Bank stosował rachunkowość zabezpieczeń dla transakcji będących zabezpieczeniem wartości godziwej papierów wartościowych w walutach obcych, w zakresie ryzyka zmiany stóp procentowych oraz kursu walutowego (micro fair value hedge papierów wartościowych w walutach obcych). W wyniku wykupu przez emitenta przedmiotowych papierów w dacie zapadalności w grudniu roku 2008, zaprzestano ujmowania w księgach Banku powyższych transakcji. Saldo zmian wartości godziwej z tytułu zabezpieczanego ryzyka stóp procentowych instrumentu zabezpieczającego i zabezpieczanego dla przedmiotowej transakcji zabezpieczającej przebiegająca z kapitałów do Rachunku zysków i strat w trakcie roku 2008 wyniosło – 165 tys. zł.

Poniższa tabela prezentuje szczegółowe informacje na temat poszczególnych rodzajów rachunkowości zabezpieczeń:

	Zabezpieczenie wartości godziwej portfela długoterminowych pożyczek konsumpcyjnych	Zabezpieczenie wartości godziwej zobowiązań w walutach obcych	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je depozytów złotych
Opis relacji zabezpieczającej	Bank zabezpiecza ryzyko zmiany wartości godziwej portfela długoterminowych pożyczek konsumpcyjnych denominowanych w PLN, opartych o stałą stopę procentową. Zabezpieczane ryzyko wynika ze zmian stóp procentowych.	Bank zabezpiecza ryzyko zmiany wartości godziwej zobowiązań wyrażonych w walutach obcych, dotyczących gospodarki własnej Banku. Zabezpieczane ryzyko wynika ze zmian kursów walutowych.	Bank zabezpiecza ryzyko zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez walutowe kredyty hipoteczne oraz przez depozyty złote stanowiące bazę finansową dla tych kredytów. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka walutowego oraz ryzyka stopy procentowej.
Pozycje zabezpieczane	Portfel długoterminowych pożyczek konsumpcyjnych denominowanych w PLN, opartych o stałą stopę procentową.	Zobowiązania wynikające z gospodarki własnej Banku, wyrażone w walutach obcych.	Przepływy pieniężne wynikające z portfela walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je depozytów złotych.
Instrumenty zabezpieczające	Transakcje IRS	Transakcje CIRS	Transakcje CIRS
Prezentacja wyniku na transakcjach zabezpieczanych i zabezpieczających	korekta do wartości godziwej zabezpieczanych aktywów oraz wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w Rachunku zysków i strat jako wynik instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat odsetki od aktywów zabezpieczanych oraz instrumentów zabezpieczających ujmowane w wyniku odsetkowym	korekta do wartości godziwej płatności w walutach obcych z tytułu różnic kursowych ujmowana jest w kosztach działania Banku; wycena instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kosztach działania Banku; odsetki od instrumentów zabezpieczających ujmowane są w kosztach działania Banku	efektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny; odsetki zarówno od instrumentów zabezpieczających jak i od instrumentów zabezpieczanych ujmowane są w wyniku odsetkowym; wycena instrumentów zabezpieczających oraz zabezpieczanych z tytułu różnic kursowych ujmowana jest w wyniku z pozycji wymiany

17a. Rachunkowość zabezpieczeń 31.12.2008

W tys. zł	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Wartości godziwe			Korekta do wartości godziwej zabezpieczanych pozycji z tytułu zabezpieczanego ryzyka
	Poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku	Razem	Aktywa	Pasywa	
1. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie wartości godziwej z tytułu ryzyka stopy procentowej							
Kontrakty IRS (macro fair value hedge pożyczek konsumpcyjnych)	0	14 422	1 224 007	-30 309	24	30 333	28 215
2. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie wartości godziwej z tytułu ryzyka walutowego							
Kontrakty CIRS (micro fair value hedge zobowiązań walutowych)	0	2 435	285 776	6 167	9 953	3 786	-6 434
3. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową i/lub kursem walutowym							
Kontrakty CIRS (macro cash flow hedge kredytów hipotecznych oraz depozytów złotych)	787 320	4 005 015	7 436 445	-1 145 530	0	1 145 530	x
4. Razem instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie	787 320	4 021 872	8 946 228	-1 169 672	9 977	1 179 649	x

17b. Rachunkowość zabezpieczeń 31.12.2007

W tys. zł	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Wartości godziwe			Korekta do wartości godziwej zabezpieczanych pozycji z tytułu zabezpieczanego ryzyka
	Poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku	Razem	Aktywa	Pasywa	
1. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie wartości godziwej z tytułu ryzyka stopy procentowej							
Kontrakty IRS (macro fair value hedge pożyczek konsumpcyjnych)	0	0	983 431	14 088	14 088	0	-12 933
Kontrakty CIRS (micro fair value hedge papierów wartościowych w walutach obcych)	0	177 257	0	27 279	27 319	40	-72
2. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie wartości godziwej z tytułu ryzyka walutowego							
Kontrakty CIRS (micro fair value hedge zobowiązań walutowych)	0	0	359 895	-18 302	0	18 302	17 750
3. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową i/lub kursem walutowym							
Kontrakty CIRS (macro cash flow hedge kredytów hipotecznych oraz depozytów złotych)	0	0	9 240 215	175 036	176 914	1 878	x
4. Razem instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie	0	177 257	10 583 541	198 101	218 321	20 220	x

17c. Rachunkowość zabezpieczeń z tytułu przepływów środków pieniężnych

	31.12.2008	31.12.2007
Wartość wyceny brutto ujęta w kapitale z aktualizacji wyceny	36 837	-979
Okres, w którym oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych, których wartość jest zabezpieczana	od 01.01.09 do 23.01.13	od 01.01.08 do 23.01.13

(18) KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM**18a. Kredyty i pożyczki udzielone klientom**

	31.12.2008	31.12.2007
Kredyty i pożyczki udzielone	29 911 222	19 266 353
- podmiotom gospodarczym	5 601 416	4 471 599
- klientom indywidualnym	24 156 905	14 581 650
- jednostkom budżetowym	152 901	213 104
Należności z tytułu kart płatniczych	730 843	521 204
- od podmiotów gospodarczych	8 028	6 612
- od klientów indywidualnych	722 815	514 592
Skupione wierzytelności	2 477 746	1 528 853
- podmiotów gospodarczych	2 460 415	1 506 700
- klientów indywidualnych		0
- jednostek budżetowych	17 331	22 153
Zrealizowane gwarancje i poręczenia	123	106
Dłużne papiery wartościowe uprawnione do redyskonta w Banku Centralnym	35 691	22 649
Inne	1 505	1 136
Odsetki	140 260	93 021
Razem brutto	33 297 390	21 433 322
Odpisy aktualizujące wartość należności	-673 131	-552 019
Razem netto	32 624 259	20 881 303

18b. Jakość portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom

	31.12.2008	31.12.2007
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	33 297 390	21 433 322
- z rozpoznaną utratą wartości	943 475	621 486
- bez utraty wartości	32 353 915	20 811 836
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	673 131	552 019
- na ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	393 935	333 167
- na poniesione, ale jeszcze niezareportowane straty (IBNR)	279 196	218 852
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto)	32 624 259	20 881 303

W czerwcu 2008 roku Bank dokonał sprzedaży wierzytelności ujmowanych w bilansie z rozpoznaną utratą wartości w kwocie 26 482 tys. zł. Kwota odpisów z tytułu utraty wartości na sprzedawane wierzytelności wynosiła 21 856 tys. zł.

18c. Podział portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom według metody szacunku utraty wartości

	31.12.2008	31.12.2007
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	33 297 390	21 433 322
- wyceniane indywidualnie	669 371	431 857
- wyceniane portfelowo	32 628 019	21 001 465
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	673 131	552 019
- utworzony na bazie analizy indywidualnej	218 096	207 954
- utworzony na bazie analizy kolektywnej	455 035	344 065
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto)	32 624 259	20 881 303

18d. Podział portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom według rodzaju klientów

	31.12.2008	31.12.2007
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	33 297 390	21 433 322
- korporacyjnym	8 345 688	6 291 504
- indywidualnym	24 951 702	15 141 818
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	673 131	552 019
- utworzony na należności od klientów korporacyjnych	349 961	315 305
- utworzony na należności od klientów indywidualnych	323 170	236 714
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto)	32 624 259	20 881 303

18e. Kredyty i pożyczki udzielone klientom wg terminów zapadalności

	31.12.2008	31.12.2007
Rachunki bieżące	2 108 428	1 555 556
- do 1 miesiąca	310 818	129 638
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	425 410	186 651
- powyżej 3 miesięcy do 1 roku	2 523 699	1 023 317
- powyżej 1 roku do 5 lat	7 906 506	4 446 526
- powyżej 5 lat	19 789 054	13 878 720
- dla których termin zapadalności upłynął	93 215	119 893
Odsetki	140 260	93 021
Razem brutto	33 297 390	21 433 322

18f. Kredyty i pożyczki udzielone klientom wg struktury walutowej

	31.12.2008	31.12.2007
w walucie polskiej	11 460 067	9 582 571
w walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	21 837 323	11 850 751
- waluta: USD	395 153	268 702
- waluta: EURO	1 345 528	1 070 357
- waluta: CHF	19 447 333	10 332 255
- waluta: JPY	649 308	179 437
pozostałe waluty (w tys. zł)	1	0
Razem brutto	33 297 390	21 433 322

18g. Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Stan na początek okresu	552 019	590 600
Zmiana w wartości rezerw:	121 112	-38 581
Odpisy dokonane w okresie	370 439	284 680
Wartości spisane w ciężar odpisów	-28 826	-14 756
Odwrócenie odpisów w okresie	-250 798	-181 592
Zmniejszenie odpisów w związku ze sprzedażą wierzytelności	-21 856	-93 229
Zmiana z tytułu różnic kursowych	52 153	-33 207
Inne	0	-477
Stan na koniec okresu	673 131	552 019

(19) INWESTYCYJNE AKTYWA FINANSOWE**19a. Inwestycyjne aktywa finansowe dostępne do sprzedaży**

	31.12.2008	31.12.2007
Dłużne papiery wartościowe	2 901 702	1 892 719
Papiery wartościowe Skarbu Państwa	2 627 891	1 540 448
a) bony	675 447	0
b) obligacje	1 952 444	1 540 448
Papiery wartościowe banku centralnego	167 247	165 939
a) bony	0	0
b) obligacje	167 247	165 939
Pozostałe papiery wartościowe:	106 564	186 332
a) notowane	15 760	138 106
b) nienotowane	90 804	48 226
Udziały i akcje w innych jednostkach	11 677	1 230
Inne instrumenty finansowe	0	0
Razem aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	2 913 379	1 893 949
Instrumenty dostępne do sprzedaży notowane na giełdzie	2 643 651	1 678 553
Instrumenty dostępne do sprzedaży nienotowane na giełdzie	269 728	215 396

19b. Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

	31.12.2008	31.12.2007
- o stałej stopie procentowej	1 320 149	182 518
- o zmiennej stopie procentowej	1 581 553	1 710 201
Razem:	2 901 702	1 892 719

19c. Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży według terminów zapadalności

	31.12.2008	31.12.2007
- do 1 miesiąca	610 403	67 924
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	159 527	0
- powyżej 3 miesięcy do 1 roku	593 449	329 851
- powyżej 1 roku do 5 lat	1 536 918	1 491 715
- powyżej 5 lat	1 405	3 229
Razem	2 901 702	1 892 719

19d. Zmiana stanu inwestycyjnych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Stan na początek okresu	1 893 949	2 929 896
Zwiększenia (zakup i naliczenie odsetek i dyskonta)	6 325 988	2 447 754
Reklasyfikacja do inwestycyjnych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	119 132	0
Zmniejszenia (sprzedaż i umorzenie)	-5 440 948	-3 469 835
Różnice z wyceny do wartości godziwej	15 248	-13 866
Inne	10	0
Stan na koniec okresu	2 913 379	1 893 949

19e. Inwestycje w jednostki podporządkowane

	31.12.2008	31.12.2007
Inwestycje w jednostki podporządkowane	232 357	191 343

19f. Jednostki podporządkowane wg stanu na 31.12.2008

Nazwa	Rodzaj działalności	Wartość brutto udziałów / akcji	Wartość odpisów aktualizujących	Dopłaty do kapitału	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk / (Strata)	Powiązanie
MILLENNIUM LEASING	usługi leasingowe	25 363	0	0	3 587 386	3 133 390	43 400	136 157	34 154	zależna
MILLENNIUM LEASE	usługi leasingowe	38 578	0	20 025	315 913	244 346	86 318	4 346	2 182	zależna
MILLENNIUM DOM MAKLERSKI	usługi maklerskie	16 500	0	0	308 147	135 830	16 500	82 813	57 208	zależna
BBG FINANCE BV	finansowanie spółek grupy	5 082	0	0	341 283	333 792	75	0	383	zależna
MB FINANCE AB	finansowanie spółek grupy	191	0	0	542 094	540 801	191	0	-35	zależna
MILLENNIUM SERVICE	budownictwo ogólne, inżynieria lądowa	1 000	0	120 000	159 670	0	1 000	68 140	3 345	zależna
TBM	operacje finansowe na rynku kapitałowym i usługi doradcze	225	0	0	6 107	0	500	632	325	stowarzyszona
LUBUSKIE FABRYKI MEBLI	wytwarzanie mebli	6 700	-1 700	0	17 660	4 773	13 400	38 308	-2 031	zależna
PHCRS	prowadzenie rynku hurtowego	8 200	-8 200	0	75 907	55 144	21 357	13 348	2 482	stowarzyszona
REESS TRADING	operacje finansowe na rynku kapitałowym i usługi doradcze	98	0	294	407	0	100	0	-11	zależna
BG LEASING	usługi leasingowe	900	-900	0	spółka w upadłości					zależna
T.H. WEIMAN i S-KA	produkcja ceramiki sanitarnej i handel	0	0	0	spółka nie prowadzi działalności operacyjnej, nie sporządza sprawozdań finansowych					stowarzyszona
SPC	działalność inwestycyjna	33	-33	0	spółka nie prowadzi działalności operacyjnej, nie sporządza sprawozdań finansowych					stowarzyszona
Udziały w jednostkach podporządkowanych, razem		102 871	-10 833	140 319						

Millennium Dom Maklerski, spółka zależna od Banku jest właścicielem 100% pakietu akcji Millennium TFI.

Powyższa tabela nie obejmuje Orchis Sp. z o.o – jednostki specjalnego przeznaczenia (SPV) nad którą, mimo braku zaangażowania kapitałowego, w wyniku transakcji sekurytyzacji, kontrolę sprawuje Millennium Leasing.

19g. Jednostki podporządkowane wg stanu na 31.12.2007

Nazwa	Rodzaj działalności	Wartość brutto udziałów / akcji	Wartość odpisów aktualizujących	Dopłaty do kapitału	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk / (Strata)	Powiązanie
MILLENNIUM LEASING	usługi leasingowe	25 363	0	0	2 918 767	2 377 967	43 400	191 516	74 426	zależna
MILLENNIUM LEASE	usługi leasingowe	38 578	0	20 025	155 045	91 016	86 318	3 741	2 305	zależna
MILLENNIUM DOM MAKLERSKI	usługi maklerskie	16 500	0	0	540 881	312 926	16 500	55 108	43 812	zależna
BBG FINANCE BV	finansowanie spółek grupy	4 363	0	0	292 477	286 560	64	0	284	zależna
MB FINANCE AB	finansowanie spółek grupy	190	0	0	539 824	539 668	156	0	-35	zależna
MILLENNIUM SERVICE	budownictwo ogólne, inżynieria lądowa	1 000	0	80 000	108 084	0	1 000	48 704	1 271	zależna
TBM	operacje finansowe na rynku kapitałowym i usługi doradcze	225	0	0	6 318	0	500	41	230	stowarzyszona
LUBUSKIE FABRYKI MEBLI	wytwarzanie mebli	6 700	-1 700	0	20 328	5 640	13 400	42 960	-141	zależna
PHCRS	prowadzenie rynku hurtowego	8 200	-8 200	0	74 859	52 696	19 285	2 782	19	stowarzyszona
REESS TRADING	operacje finansowe na rynku kapitałowym i usługi doradcze	98	0	0	118	0	100	0	-1	zależna
BG LEASING	usługi leasingowe	900	-900	0	spółka w upadłości					zależna
T.H. WEIMAN i S-KA	produkcja ceramiki sanitarnej i handel	0	0	0	spółka nie prowadzi działalności operacyjnej, nie sporządza sprawozdań finansowych					stowarzyszona
SPC	działalność inwestycyjna	33	-33	0	spółka nie prowadzi działalności operacyjnej, nie sporządza sprawozdań finansowych					stowarzyszona
Udziały w jednostkach podporządkowanych, razem		102 151	-10 833	100 025						

19h. Zmiana stanu inwestycji w jednostki podporządkowane

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Stan na początek okresu	191 343	159 156
Zwiększenie z tytułu podwyższenia kapitału/objęcia udziałów	0	190
Zwiększenie z tytułu dopłaty do kapitału	40 294	34 000
Objęcie udziałów wyniku podziału spółki zależnej	0	0
Sprzedaż udziałów	0	0
Odpisy z tytułu utraty wartości w okresie	0	-1 700
Różnice z wyceny udziałów wyrażonych w walutach obcych	720	-303
Stan na koniec okresu	232 357	191 343

(20) NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU ZAKUPIONYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH Z PRYZRZECZENIEM ODKUPU**20. Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu**

	31.12.2008	31.12.2007
a) od klientów	61 272	28 768
b) odsetki	10	39
Razem	61 282	28 807

(21) RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE**21a. Rzeczowe aktywa trwałe**

	31.12.2008	31.12.2007
Środki trwałe:		
- grunty	1 335	1 412
- budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	130 881	153 370
- urządzenia techniczne i maszyny	37 944	33 633
- środki transportu	25 828	19 359
- inne środki trwałe	17 097	18 034
Środki trwałe w budowie	12 518	21 574
Razem	225 603	247 382

21b. Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych (wg grup rodzajowych) za okres 01.01.2008 - 31.12.2008

	grunty	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie i zaliczki	RAZEM
a) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	1 915	354 298	244 279	30 235	96 602	21 574	748 903
b) zwiększenia (z tytułu)	25	3 779	18 108	12 535	6 428	19 475	60 350
- zakup						14 632	14 632
- przejęcie ze środków trwałych w budowie	25	3 702	18 050	50	6 428		28 255
- przyjęcie w ramach leasingu finansowego				12 485			12 485
- utworzenie rezerw						4 843	4 843
- inne		77	58				135
c) zmniejszenia (z tytułu)	102	34 437	37 677	6 179	24 271	28 531	131 197
- sprzedaż	99	19 311	7 347	5 569	20 387		52 713
- likwidacja	3	1 805	16 861	43	2 775		21 487
- rozliczenie środków trwałych w budowie						28 265	28 265
- przeniesienie umorzenia**		2 454	11 414		1 033		14 901
- inne		10 867*	2 055	567	76	266	13 831
d) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	1 838	323 640	224 710	36 591	78 759	12 518	678 056
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	170 887	210 646	10 876	77 193	0	469 602
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	0	-3 433	-23 880	-113	-16 906	0	-44 332
- odpis bieżący (RZiS)		17 669	13 419	5 346	8 224		44 658
- zmniejszenia z tytułu sprzedaży		-13 343	-7 037	-5 374	-19 918		-45 672
- zmniejszenia z tytułu likwidacji		-1 460	-16 795	-6	-2 612		-20 873
- przeniesienie umorzenia**		-2 454	-11 414		-1 033		-14 901
- inne		-3 845	-2 053	-79	-1 567		-7 544
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0	167 454	186 766	10 763	60 287	0	425 270
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	503	30 041	0	0	1 375	0	31 919
- zwiększenie							0
- zmniejszenie		4 736					4 736
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	503	25 305	0	0	1 375	0	27 183
j) wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	1 335	130 881	37 944	25 828	17 097	12 518	225 603

* Na pozycję inne zmniejszenia składa się w głównej mierze spisanie rozpoznanych w roku 2007 nakładów na koszty demontażu i usunięcia składników aktywów wynikających ze zrealizowanej w 2008 r. zmiany siedziby Centrali Banku.

** W ramach dostosowywania ewidencji do wymogów MSSF Bank skorygował wartość stanu początkowego części nabytych środków trwałych do wartości netto.

21c. Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych (wg grup rodzajowych) za okres 01.01.2007 - 31.12.2007

	grunty	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie i zaliczki	RAZEM
a) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	1 918	358 924	304 641	25 534	97 110	23 523	811 650
b) zwiększenia (z tytułu)	0	22 119	13 635	10 669	11 094	34 462	91 979
- zakup	0	0	0	0	0	30 972	30 972
- przejęcie ze środków trwałych w budowie	0	11 119	13 628	0	11 094	0	35 841
- przyjęcie w ramach leasingu finansowego	0	0	0	10 669	0	0	10 669
- inne	0	11 000	7	0	0	3 490	14 497
c) zmniejszenia (z tytułu)	3	26 745	73 997	5 968	11 602	36 411	154 726
- sprzedaż	3	18 884	47 571	5 662	1 178	0	73 298
- likwidacja	0	7 861	25 989	207	10 424	0	44 481
- rozliczenie środków trwałych w budowie	0	0	0	0	0	35 847	35 847
- inne	0	0	437	99	0	564	1 100
d) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	1 915	354 298	244 279	30 235	96 602	21 574	748 903
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	148 793	267 684	12 439	77 350	0	506 266
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	0	22 094	-57 038	-1 563	-157	0	-36 664
- odpis bieżący (RZiS)	0	38 117	16 805	3 848	11 319	0	70 089
- zmniejszenia z tytułu sprzedaży	0	-8 528	-47 488	-5 282	-1 101	0	-62 399
- zmniejszenia z tytułu likwidacji	0	-7 496	-25 925	-88	-10 375	0	-43 884
- inne	0	1	-430	-41	0	0	-470
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0	170 887	210 646	10 876	77 193	0	469 602
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	503	38 455	1 141	0	1 375	0	41 474
- zwiększenie	0	0	0	0	0	0	0
- zmniejszenie	0	8 414	1 141	0	0	0	9 555
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	503	30 041	0	0	1 375	0	31 919
j) wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	1 412	153 370	33 633	19 359	18 034	21 574	247 382

* Pozycja inne zwiększenia obejmuje nakłady wynikające z szacowanych kosztów demontażu i usunięcia składników aktywów w kwocie 11 mln zł ujęte w następstwie dokonanej w I kwartale 2008 r. zmiany siedziby Centrali Banku co zostało opisane w **nocie (10)**.

(22) WARTOŚCI NIEMATERIALNE

22a. Wartości niematerialne

	31.12.2008	31.12.2007
- koncesje, patenty, licencje, know how i podobne wartości, w tym:	18 002	16 646
- oprogramowanie komputerowe	18 002	16 646
Wartości niematerialne, razem	18 002	16 646

22b. Zmiana stanu wartości niematerialnych (wg grup rodzajowych) za okres 01.01.2008 - 31.12.2008

	koncesje, patenty, licencje, know how i podobne wartości, w tym: oprogramowanie komputerowe		RAZEM
a) wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu	380 176	170 032	380 176
b) zwiększenia (z tytułu)	8 779	8 779	8 779
- przejęcie z inwestycji	10	10	10
- nakłady na wartości niematerialne	3 370	3 370	3 370
- inne (rezerwa)	5 399	5 399	5 399
c) zmniejszenia (z tytułu)	13 608	13 608	13 608
- likwidacja	13 599	13 599	13 599
- inne	9	9	9
d) wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu	375 347	165 203	375 347
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	363 530	153 386	363 530
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	-6 185	-6 185	-6 185
- odpis bieżący (RW)	7 423	7 423	7 423
- likwidacja	-13 599	-13 599	-13 599
- inne	-9	-9	-9
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	357 345	147 201	357 345
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	0	0
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	0	0
j) wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	18 002	18 002	18 002

22c. Zmiana stanu wartości niematerialnych (wg grup rodzajowych) za okres 01.01.2007 - 31.12.2007

	koncesje, patenty, licencje, know how i podobne wartości, w tym: oprogramowanie komputerowe		RAZEM
a) wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu	376 581	166 437	376 581
b) zwiększenia (z tytułu)	4 018	4 018	4 018
- przejęcie z inwestycji	6	6	6
- nakłady na wartości niematerialne	1 876	1 876	1 876
- inne (rezerwa)	2 136	2 136	2 136
c) zmniejszenia (z tytułu)	423	423	423
- przeniesienie na środki trwałe	7	7	7
- inne	416	416	416
d) wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu	380 176	170 032	380 176
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	355 645	145 501	355 645
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	7 885	7 885	7 885
- odpis bieżący (RW)	7 885	7 885	7 885
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	363 530	153 386	363 530
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	0	0
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	0	0
j) wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	16 646	16 646	16 646

(23) AKTYWA TRWAŁE DO ZBYCIA

23a. Aktywa trwałe do zbycia za okres 01.01.2008 - 31.12.2008

	grunty	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	RAZEM
a) wartość na początek okresu	0	0	0	0
b) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	0	0	0
c) wartość aktywów trwałych do zbycia netto na początek okresu	0	0	0	0
d) zmiany wartości w okresie	0	0	0	0
e) zmiana odpisów z tytułu utraty wartości w okresie	0	0	0	0
f) wartość aktywów trwałych do zbycia na koniec okresu	0	0	0	0

23b. Aktywa trwałe do zbycia za okres 01.01.2007 - 31.12.2007

	grunty	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	RAZEM
a) wartość na początek okresu	214	17 938	232	18 384
b) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	-6 086	-212	-6 298
c) wartość aktywów trwałych do zbycia netto na początek okresu	214	11 852	20	12 086
d) zmiany wartości w okresie, w tym:	-214	-17 938	-232	-18 384
- sprzedaż aktywów trwałych do zbycia	-214	-17 938	-232	-18 384
e) wartość na koniec okresu	0	0	0	0
f) zmiana odpisów z tytułu utraty wartości w okresie, w tym:	0	6 086	212	6 298
- sprzedaż aktywów trwałych do zbycia	0	6 086	212	6 298
g) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	0	0	0
h) wartość aktywów trwałych do zbycia netto na koniec okresu	0	0	0	0

(24) AKTYWA Z TYTUŁU PODATKU ODROZONEGO**24a. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego**

	31.12.2008			31.12.2007		
	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	8 351	0	8 351	10 533	0	10 533
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	488 168	-514 074	-25 906	9 732	-20 813	-11 081
Niezrealizowane należności/ zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	211 605	-204 374	7 231	117 488	-97 362	20 127
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	70 145	-106 145	-36 000	20 758	-80 383	-59 625
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	1 647	-26 990	-25 343	12 206	-24 853	-12 647
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	0	-18 283	-18 283	0	-12 770	-12 770
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	92 100	0	92 100	67 828	0	67 828
Świadczenia pracownicze	17 214	0	17 214	17 309	0	17 309
Rezerwy na koszty	5 344	0	5 344	5 152	0	5 152
Wycena aktywów inwestycyjnych oraz zabezpieczenia środków pieniężnych odniesiona na kapitał z aktualizacji wyceny	0	-9 439	-9 439	643	0	643
Pozostałe	1 814	-2 052	-238	2 842	-2 469	373
Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	896 388	-881 357	15 031	264 492	-238 648	25 843

24b. Zmiany z tytułu różnic przejściowych

	31.12.2007	Zmiany odnosczone na wynik finansowy	Zmiany odnosczone na kapitały	31.12.2008
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	10 533	-2 182		8 351
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	-11 081	-14 825		-25 906
Niezrealizowane należności/ zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	20 127	-12 896		7 231
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	-59 625	23 625		-36 000
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	-12 647	-12 696		-25 343
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	-12 770	-5 513		-18 283
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	67 828	24 272		92 100
Świadczenia pracownicze	17 309	-95		17 214
Rezerwy na przyszłe koszty	5 152	192		5 344
Wycena aktywów inwestycyjnych oraz zabezpieczenia środków pieniężnych odniesiona na kapitał z aktualizacji wyceny	643		-10 082	-9 439
Straty podatkowe do odliczenia w przyszłości	0	0		0
Pozostałe	373	-611		-238
Razem	25 843	-852	-10 082	15 031

24c. Zmiany z tytułu różnic przejściowych

	31.12.2006	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitały	31.12.2007
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	13 226	-2 693		10 533
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	-8 782	-2 299		-11 081
Niezrealizowane należności/ zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	72 092	-51 965		20 127
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	-17 480	-42 145		-59 625
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	-60 517	47 870		-12 647
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	-12 979	209		-12 770
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	53 953	13 875		67 828
Świadczenia pracownicze	13 907	3 402		17 309
Rezerwy na przyszłe koszty	5 936	-784		5 152
Wycena aktywów inwestycyjnych oraz zabezpieczenia środków pieniężnych odniesiona na kapitał z aktualizacji wyceny	-2 318		2 961	643
Straty podatkowe do odliczenia w przyszłości	27 269	-27 269		0
Pozostałe	-1 856	2 229		373
Razem	82 451	-59 569	2 961	25 843

24d. Zmiany podatku odroczonego

	1.01.2008 - 31.12.2008	1.01.2007 - 31.12.2007
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	-2 182	-2 693
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	-14 825	-2 299
Niezrealizowane należności/ zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	-12 896	-51 965
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	23 625	-42 145
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	-12 696	47 870
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	-5 513	209
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	24 272	13 875
Świadczenia pracownicze	-95	3 402
Rezerwy na przyszłe koszty	192	-784
Straty podatkowe do odliczenia w przyszłości	0	-27 269
Pozostałe	-611	2 229
Zmiany z tytułu podatku odroczonego odniesione na wynik	-852	-59 569
Zmiana z tytułu należności od Urzędu Skarbowego z tyt. Art. 38a CIT	0	-772
Zmiana stanu różnic przejściowych poprzedniego okresu - ostateczna deklaracja CIT	0	0
Wycena aktywów inwestycyjnych oraz zabezpieczenia środków pieniężnych odniesiona na kapitał z aktualizacji wyceny	-10 082	2 961

24e. Kwota ujemnych różnic przejściowych, w związku z którymi nie ujęto w bilansie składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Rok wygaśnięcia różnic przejściowych	31.12.2008	31.12.2007
Bezterminowo	9 612	7 332
Razem	9 612	7 332

Bazując na zapisach MSR 12 Bank dokonał kompensaty aktywa z tytułu podatku odroczonego z rezerwami z tytułu podatku odroczonego.

	31.12.2008	31.12.2007
Aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	15 031	25 843
Rezerwa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-	-
Razem	15 031	25 843

(25) POZOSTAŁE AKTYWA

25. Pozostałe aktywa

	31.12.2008	31.12.2007
Koszty do rozliczenia w czasie	48 684	38 001
Dochody do otrzymania	81 201	674
Konta z tytułu rozliczeń międzybankowych	525	3 882
Konta rozliczeniowe z tytułu transakcji na instrumentach finansowych	10 482	63 533
Należności od dłużników różnych	41 402	111 500
Rozrachunki publiczno-prawne, w tym:	9 606	9 022
- z tytułu należności od Urzędu Skarbowego z tyt. Art. 38 a CIT	9 022	9 022
- z tytułu zapłaconego podatku od dywidendy	0	0
Prawo wieczystego użytkowania gruntu	5 155	5 155
Razem pozostałe aktywa, brutto	197 055	231 767
Rezerwy	-10 619	-10 577
Razem pozostałe aktywa, netto	186 436	221 190

Saldo dochodów do otrzymania na 31 grudnia 2008 obejmuje należność z tytułu dywidendy zadeklarowanej do wypłaty przez podmiot zależny o wartości 75 milionów złotych. Wypłata niniejszej dywidendy została zrealizowana w styczniu 2009 r.

(26) ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW

26a. Zobowiązania wobec banków

	31.12.2008	31.12.2007
W rachunku bieżącym	70 571	67 653
Depozyty terminowe	35 482	739 971
Otrzymane kredyty i pożyczki	2 937 280	1 750 732
Odsetki	17 217	10 332
Razem	3 060 550	2 568 688

W dniu 12 września 2008 r. pomiędzy Bankiem a konsorcjum złożonym z banków międzynarodowych została podpisana umowa średnioterminowej pożyczki konsorcjalnej. Kwota pożyczki wynosi 175.000.000 EUR. Oprocentowanie pożyczki jest zmienne, oparte na stawce EURIBOR powiększonej o uzgodnioną w umowie marżę. Spłata pożyczki ma nastąpić we wrześniu 2010 roku, z opcją przedłużenia – za zgodą stron umowy - o kolejny okres roczny (to jest do roku 2011).

Bank nie zarejestrował żadnych naruszeń warunków umownych związanych ze zobowiązaniami z tytułu zaciągniętych pożyczek.

26b. Zobowiązania wobec banków wg terminów zapadalności

	31.12.2008	31.12.2007
Rachunki bieżące	70 570	67 653
- do 1 miesiąca	26 816	612 500
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	8 490	76 676
- powyżej 3 miesięcy do 1 roku	1 554 952	50 797
- powyżej 1 roku do 5 lat	1 066 338	1 458 945
- powyżej 5 lat	316 167	291 785
Odsetki	17 217	10 332
Razem	3 060 550	2 568 688

Saldo zobowiązań wobec Banków o terminie zapadalności powyżej 5 lat wynika z zawartej przez Bank w latach ubiegłych strukturyzowanej długoterminowej umowy z jednym kontrahentem. Umowa ta skutkowałą jednoczesnym zaciągnięciem kredytu przez Bank oraz nabyciem zerokuponowych papierów wartościowych kontrahenta i dokonaniem przez Bank przedpłaty (zdyskontowanych) odsetek od kredytu za 10 ostatnich lat z góry.

26c. Zobowiązania wobec banków wg struktury walutowej

	31.12.2008	31.12.2007
w walucie polskiej	393 964	847 715
w walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	2 666 586	1 720 973
- waluta: USD	0	28 885
- waluta: EURO	770 400	228 031
- waluta: CHF	1 896 186	1 464 057
Razem	3 060 550	2 568 688

(27) ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZECZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT**27. Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat**

	31.12.2008	31.12.2007
Ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych	4 375 005	560 727
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	27 222	9 002
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	4 402 227	569 729

Podział ujemnej wyceny instrumentów pochodnych na poszczególne typy instrumentów został zaprezentowany w nocie **(16)**

(28) INSTRUMENTY POCHODNE ZABEZPIECZAJĄCE

Informacje zamieszczono w nocie **(17) INSTRUMENTY POCHODNE ZABEZPIECZAJĄCE**

(29) ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW

29a. Zobowiązania wobec klientów wg struktury rodzajowej

	31.12.2008	31.12.2007
Zobowiązania wobec klientów indywidualnych	19 102 394	12 282 374
Rachunki bieżące	2 782 392	2 796 561
Depozyty terminowe	15 931 154	9 260 695
Inne	155 430	147 410
Naliczone odsetki	233 418	77 708
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	11 044 367	8 180 225
Rachunki bieżące	2 686 358	3 048 094
Depozyty terminowe	7 866 324	4 964 486
Inne	377 920	151 140
Naliczone odsetki	113 765	16 505
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	1 731 109	1 559 034
Rachunki bieżące	1 054 587	828 455
Depozyty terminowe	662 581	703 394
Inne	10 948	24 699
Naliczone odsetki	2 993	2 486
Razem	31 877 870	22 021 633

29b. Zobowiązania wobec klientów wg terminów zapadalności

	31.12.2008	31.12.2007
Rachunki bieżące	6 523 337	6 673 110
- do 1 miesiąca	10 360 008	7 688 886
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	6 128 781	1 928 716
- powyżej 3 miesięcy do 1 roku	8 117 876	5 494 474
- powyżej 1 roku do 5 lat	397 687	139 017
- powyżej 5 lat	5	731
Odsetki	350 176	96 699
Razem	31 877 870	22 021 633

29c. Zobowiązania wobec klientów wg struktury walutowej

	31.12.2008	31.12.2007
w walucie polskiej	29 606 526	19 845 095
w walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	2 271 344	2 176 538
- waluta: USD	928 167	882 892
- waluta: EURO	1 246 237	1 182 959
- waluta: GBP	78 132	94 488
- waluta: CHF	15 386	7 379
pozostałe waluty (w tys. zł)	3 422	8 820
Razem	31 877 870	22 021 633

(30) ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU SPRZEDANYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH Z UDZIELONYM PRZYRZECZENIEM ODKUPU

30. Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu

	31.12.2008	31.12.2007
a) od Banku Centralnego	1 149 723	0
b) od pozostałych banków	9 991	186 003
c) od klientów	340 640	541 564
d) odsetki	5 999	2 426
Razem	1 506 353	729 993

(31) ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU EMISJI DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

31a. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

	31.12.2008	31.12.2007
Wyemitowane obligacje i bony dłużne	123 486	0
Weksle własne	0	0
Odsetki	0	0
Razem	123 486	0
- do 1 miesiąca	0	0
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	0
- powyżej 3 miesięcy do 1 roku	11 068	0
- powyżej 1 roku do 5 lat	112 418	0
- powyżej 5 lat	0	0
Odsetki	0	0
Razem	123 486	0

31b. Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Stan na początek okresu	0	5 705
Zwiększenia, z tytułu:	146 788	0
- emisja obligacji	146 788	0
Zmniejszenia, z tytułu:	-23 302	-5 705
- wykup obligacji	-23 302	0
- wykup weksla od NBP	0	-5 705
Stan na koniec okresu	123 486	0

31c. Dłużne papiery wartościowe wg rodzaju

Wg stanu na 31.12.2008	Wartość bilansowa	Warunki oprocentowania*	Termin wykupu	Rynek notowań
BM_2012/01	6 366	-	03.01.2012	-
BM_2012/01A	7 364	-	04.01.2012	-
BM_2010/12	7 583	-	03.12.2010	-
BM_2010/12A	1 301	-	06.12.2010	-
BM_2010/09A	2 715	-	07.09.2010	-
BM_2010/07A	6 967	-	19.07.2010	-
BM_2010/09	1 626	-	06.09.2010	-
BM_2010/07	10 015	-	07.07.2010	-
BM_2011/05	9 533	-	12.05.2011	-
BM_2011/05A	7 500	-	31.05.2011	-
BM_2009/10	5 935	-	08.10.2009	-
BM_2011/02	3 460	-	25.02.2011	-
BM_2011/04	8 927	-	15.04.2011	-
BM_2012/06	6 011	-	11.06.2012	-
BM_2009/10A	5 133	-	13.10.2009	-
BM_2011/03_1	5 675	-	14.03.2011	-
BM_2011/03_2	4 005	-	15.03.2011	-
BM_2012/04	9 673	-	10.04.2012	-
BM_2011/11	7 526	-	08.11.2011	-
BM_2011/11A	6 171	-	07.11.2011	-

* W przypadku obligacji własnych wyemitowanych przez Bank formuła naliczania odsetek zakłada ich kalkulację w oparciu o stany indeksów bazowych w dacie zapadalności.

(32) REZERWY**32a. Rezerwy**

	31.12.2008	31.12.2007
Rezerwa na zobowiązania pozabilansowe	16 433	12 351
Rezerwa na roszczenia sporne	16 119	20 881
Razem	32 552	33 232

32b. Zmiana stanu rezerw

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
<i>Rezerwa na zobowiązania pozabilansowe</i>		
Stan na początek okresu	12 351	10 400
Utworzenie rezerw	20 047	9 692
Rozwiązanie rezerw	-16 056	-7 639
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu - sprzedaż portfela	-120	0
Różnice kursowe	211	-102
Stan na koniec okresu	16 433	12 351
<i>Rezerwy na roszczenia sporne</i>		
Stan na początek okresu	20 881	19 095
Utworzenie rezerw	2 337	2 298
Rozwiązanie rezerw	-1 447	0
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	-5 752	-512
Inne	100	0
Stan na koniec okresu	16 119	20 881

(33) REZERWA NA ODROZCZONY PODATEK DOCHODOWY

	31.12.2008	31.12.2007
33. Rezerwa na odroczony podatek dochodowy	0	0

(34) POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA**34a. Pozostałe zobowiązania**

	31.12.2008	31.12.2007
Krótkoterminowe	386 461	369 062
Koszty do zapłacenia - premie, wynagrodzenia	75 415	72 411
Koszty do zapłacenia - pozostałe	75 371	70 386
Konta z tytułu rozliczeń międzybankowych	100 453	100 347
Konta rozliczeniowe z tytułu transakcji na instrumentach finansowych	0	24
Wierzyciele różni	64 277	69 098
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	24 978	16 344
Zobowiązania wobec budżetu	11 893	5 179
Przychody przyszłych okresów	24 419	22 019
Rezerwy na niewykorzystane urlopy	9 655	13 254
Długoterminowe	14 012	19 433
Rezerwy na odprawy emerytalne	5 532	5 436
Pozostałe	8 480	13 997
Razem	400 473	388 495

Bank jest leasingobiorcą w umowach leasingu finansowego dotyczącego floty samochodów, zawartych z podmiotem zależnym Banku – Millennium Leasing Sp. z o.o. Bank rozpoznaje środki z tytułu leasingu finansowego jako aktywa trwałe.

34b. Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego

	31.12.2008	31.12.2007
Zobowiązania (brutto) z tytułu leasingu finansowego	28 633	18 914
Niezrealizowane koszty finansowe	3 655	2 570
Wartość bieżąca minimalnych rat leasingowych	24 978	16 344
Zobowiązania (brutto) z tytułu leasingu finansowego wg terminów zapadalności		
do 1 roku	5 478	3 343
powyżej 1 roku do 5 lat	23 156	15 571
powyżej 5 lat	0	0
Razem	28 634	18 914
Zobowiązania (netto) z tytułu leasingu finansowego wg terminów zapadalności		
do 1 roku	3 906	2 376
powyżej 1 roku do 5 lat	21 072	13 968
powyżej 5 lat	0	0
Razem	24 978	16 344

34c. Zmiana stanu rezerw na niewykorzystane urlopy

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Stan na początek okresu	13 254	11 607
Utworzenie/Odwrócenie rezerw	-1 466	2 943
Wykorzystanie rezerw	-2 133	-1 296
Stan na koniec okresu	9 655	13 254

34d. Zmiana stanu rezerw na odprawy emerytalne

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Stan na początek okresu	5 436	7 501
Utworzenie/Odwrócenie rezerw	331	-1 842
Wykorzystanie rezerw	-235	-223
Stan na koniec okresu	5 532	5 436

(35) ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE**35a. Zobowiązania podporządkowane**

	31.12.2008	31.12.2007
Nazwa jednostki	BBG FINANCE B.V.	BBG FINANCE B.V.
Waluta pożyczki	EUR	EUR
Wartość pożyczki w walucie	80 000	80 000
Wartość pożyczki w PLN	333 792	286 560
Warunki oprocentowania	4,966%	6,485%
Termin wymagalności	12.12.2011 r.	12.12.2011 r.
Odsetki	944	1032
Stan bilansowy zobowiązań podporządkowanych	334 736	287 592

35a. Zobowiązania podporządkowane

	31.12.2008	31.12.2007
Nazwa jednostki	MB FINANCE A.B.	MB FINANCE A.B.
Waluta pożyczki	EUR	EUR
Wartość pożyczki w walucie	150 000	150 000
Wartość pożyczki w PLN	625 860	537 300
Warunki oprocentowania	4,702%	6,377%
Termin wymagalności	20.12.2017 r.	20.12.2017 r.
Odsetki	824	1 143
Stan bilansowy zobowiązań podporządkowanych	626 684	538 443

35b. Zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych

	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Stan na początek okresu	826 035	307 309
Zwiększenia, z tytułu:	192 663	562 570
- zaciągnięcie zobowiązań w drodze emisji obligacji	0	543 450
- różnice kursowe	135 662	0
- naliczenie odsetek	57 001	19 120
Zmniejszenia, z tytułu:	-57 278	-43 844
- spłata odsetek	-57 278	-17 759
- różnice kursowe	0	-26 085
Stan zobowiązań podporządkowanych na koniec okresu	961 420	826 035

W trakcie 2008 i 2007 roku Bank nie odnotował żadnych opóźnień w płatności rat kapitałowych lub odsetkowych, ani nie naruszył żadnych innych postanowień umownych wynikających ze swoich zobowiązań podporządkowanych.

(36) KAPITAŁ WŁASNY**36a. KAPITAŁ ZAKŁADOWY**

Kapitał podstawowy Banku Millennium S.A. wynosi 849 181 744 zł i dzieli się na 849 181 744 akcji o wartości nominalnej 1 zł każda, co prezentuje poniższa tabela.

KAPITAŁ ZAKŁADOWY				Wartość nominalna jednej akcji = 1 zł.			
Seria / emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania	Liczba akcji	Wartość serii / emisji	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy
A	imienne założycielskie	x2 co do głosu	106 850	106 850	gotówka	30.06.1989	30.06.1989
B1	imienne zwykłe		150 000	150 000	gotówka	13.06.1990	01.01.1990
B2	imienne zwykłe		150 000	150 000	gotówka	13.12.1990	01.01.1990
C	na okaziciela zwykłe		4 693 150	4 693 150	gotówka	17.05.1991	01.01.1991
D1	na okaziciela zwykłe		1 700 002	1 700 002	gotówka	31.12.1991	01.01.1992
D2	na okaziciela zwykłe		2 611 366	2 611 366	gotówka	31.01.1992	01.01.1992
D3	na okaziciela zwykłe		1 001 500	1 001 500	gotówka	10.03.1992	01.01.1992
E	na okaziciela zwykłe		6 000 000	6 000 000	gotówka	28.05.1993	01.01.1992
F	na okaziciela zwykłe		9 372 721	9 372 721	gotówka	10.12.1993	01.01.1993
G	na okaziciela zwykłe		8 000 000	8 000 000	gotówka	30.05.1994	01.10.1993
H	na okaziciela zwykłe		7 082 129	7 082 129	gotówka	24.10.1994	01.10.1994
Podwyższenie wart. nominalnej akcji z 1 do 4 PLN				122 603 154	kapitał zapasowy	24.11.1994	
Split akcji w stosunku 1:4			122 603 154			5.12.1994	
I	na okaziciela zwykłe		65 000 000	65 000 000	gotówka	12.08.1997	01.10.1996
J	na okaziciela zwykłe		196 120 000	196 120 000	kapitały Banku Gdańskiego S.A.	12.09.1997	01.10.1996
K	na okaziciela zwykłe		424 590 872	424 590 872	gotówka	31.12.2001	01.01.2001
Liczba akcji razem			849 181 744				
Kapitał akcyjny razem				849 181 744			

W okresie sprawozdawczym nie były dokonywane konwersje akcji z imiennych na okaziciela. Liczba akcji imiennych wg stanu na dzień 31.12.2008 r. wynosiła 109 356, z czego 62 200 akcji to akcje założycielskie.

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym kapitał podstawowy Banku nie ulegał zmianom.

Najwięksi akcjonariusze Banku (powyżej 5% udział w głosach WZA) przedstawiali się następująco:

Akcjonariusze według stanu na 31.12.2008 r.

Akcjonariusz	Ilość akcji	% udział w kapitale zakładowym	Ilość głosów	% udział w głosach na WZA
Banco Comercial Portugues S.A.	556 325 794	65,51	556 325 794	65,51
Commercial Union Otwarty Fundusz				
Emerytalny BPH CU WBK	62 200 437	7,32	62 200 437	7,32

Akcjonariusze według stanu na 31.12.2007 r.

<i>Akcjonariusz</i>	<i>Ilość akcji</i>	<i>% udział w kapitale zakładowym</i>	<i>Ilość głosów</i>	<i>% udział w głosach na WZA</i>
Banco Comercial Portugues S.A.	556 325 794	65,51	556 325 794	65,51

Dane dotyczące ilości akcji, procentowego udziału w kapitale zakładowym, liczby głosów i ich procentowego udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu przygotowane zostały w oparciu o informacje zawarte w zawiadomieniach skierowanych do Banku przez akcjonariuszy, na podstawie art. 69 ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego obrotu oraz o spółkach publicznych, oraz na podstawie informacji rocznych o strukturze aktywów funduszu, sporządzanych przez wszystkie Powszechne Towarzystwa Emerytalne na koniec roku.

Zgodnie z wymogami MSSF 1 (Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy) Bank ma obowiązek zastosować do sporządzania sprawozdań finansowych MSR 29 (Sprawozdawczość finansowa w warunkach hiperinflacji) retrospektywnie.

Na podstawie paragrafu 24 MSR 29 „Sprawozdawczość finansowa w warunkach hiperinflacji” składniki kapitału własnego (za wyjątkiem zysków zatrzymanych oraz wszelkich nadwyżek z aktualizacji wyceny aktywów) powinny zostać przekształcone przy zastosowaniu ogólnego indeksu cen, poczynwszy od daty, w której kapitały te zostały wniesione lub powstały w inny sposób za okres, w którym gospodarka, w której dany podmiot prowadzi działalność, była gospodarką w myśl MSR 29 hiperinflacyjną.

Efekt przeliczenia odpowiednich składników kapitału własnego wskaźnikami inflacji powinien zostać ujęty drugostronnie w niepodzielonym wyniku finansowym lat ubiegłych. Zastosowanie przepisów paragrafu 24 MSR 29 spowodowałoby wzrost kapitału zakładowego i kapitału zapasowego – nadwyżki ceny emisyjnej akcji nad ich wartością nominalną o kwotę 222 907 tys. zł. (zgodnie z poniższą tabelą) i jednocześnie obciążenie w takiej samej wysokości niepodzielonego wyniku finansowego lat ubiegłych.

Kapitał:	Zmiana w tys. zł
- zakładowy	110 487
- zapasowy	112 420
Razem	222 907

Pełne wprowadzenie wymogów MSR 29 rodziłoby skutki prawne w związku z koniecznością zmiany kapitału akcyjnego na podstawie Kodeksu Spółek Handlowych i Prawa Bankowego. Jednocześnie z uwagi na fakt, że efekty przeszacowania, o których mowa powyżej, nie mają wpływu na zmianę wartości aktywów netto Banku, Zarząd Banku uważa, że ujęcie takiej korekty nie miałoby istotnego wpływu na prawidłowość i rzetelność przedstawienia sytuacji finansowej prezentowanej w niniejszym sprawozdaniu.

36b. KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI WYCENY

Kapitał z aktualizacji wyceny Banku powstaje w rezultacie rozpoznania:

- ü efektu wyceny (według wartości godziwej) aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. Wyksięgowanie niniejszych wartości z kapitału z aktualizacji wyceny następuje w momencie wyłączenia z ksiąg rachunkowych całości lub części wycenianych aktywów lub w momencie rozpoznania utraty wartości (efekt wyceny jest wtedy odnoszony do rachunku zysków i strat),
- ü efektu wyceny (według wartości godziwej) instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. W kapitale z aktualizacji wyceny, ujmowana jest część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym przepływy pieniężne, która stanowi efektywne zabezpieczenie natomiast nieefektywna część zysków lub strat związanych z tym instrumentem zabezpieczającym ujmowana jest w rachunku zysków i strat.

Kapitał z aktualizacji wyceny

	31.12.2008	31.12.2007
Efekt wyceny (brutto)	49 680	-3 385
Podatek odroczonego	-9 439	643
Efekt wyceny netto	40 241	-2 742

Źródła zmian kapitału z aktualizacji wyceny przedstawiają się następująco (dane w tys. zł):

Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży 1.01.2008 - 31.12.2008

	Wartość brutto	Podatek odroczonego	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	-2 407	457	-1 949
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu w efekcie sprzedaży	-2 989	568	-2 421
Zmiana kapitałów w związku z zapadalnością papierów wartościowych	-1 104	210	-894
Zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	19 341	-3 674	15 667
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	12 841	-2 440	10 402

Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży
1.01.2007 - 31.12.2007

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	11 459	-2 177	9 282
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu w efekcie sprzedaży	-7 125	1354	-5 771
Zmiana kapitałów w związku z zapadalnością papierów wartościowych	1 769	-336	1 433
Zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	-8 510	1 617	-6 893
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	-2 407	457	-1 949

Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne
1.01.2008 - 31.12.2008

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	-978	185	-793
Zyski/straty z wyceny instrumentu zabezpieczającego odniesione do kapitału z aktualizacji wyceny w ciągu okresu sprawozdawczego - dla instrumentów desygnowanych jako zabezpieczenie w okresie sprawozdawczym	-26 306	4 998	-21 308
Zyski/straty z wyceny instrumentu zabezpieczającego odniesione do kapitału z aktualizacji wyceny w ciągu okresu sprawozdawczego - dla instrumentów desygnowanych jako zabezpieczenie przed okresem sprawozdawczym	64 121	-12 182	51 939
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	36 837	-6 999	29 839

Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne
1.01.2007 - 31.12.2007

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	739	-140	599
Zyski/straty z wyceny instrumentu zabezpieczającego odniesione do kapitału z aktualizacji wyceny w ciągu okresu sprawozdawczego - dla instrumentów desygnowanych jako zabezpieczenie w okresie sprawozdawczym	-728	138	-590
Zyski/straty z wyceny instrumentu zabezpieczającego odniesione do kapitału z aktualizacji wyceny w ciągu okresu sprawozdawczego - dla instrumentów desygnowanych jako zabezpieczenie przed okresem sprawozdawczym	-990	188	-802
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	-978	185	-793

36c. Zyski zatrzymane

	kapitał zapasowy	kapitał rezerwowy	fundusz ogólnego ryzyka bankowego	niepodzielony wynik	RAZEM
Zyski zatrzymane na początek okresu 01.01.2008	124 376	0	228 902	411 925	765 203
- podział zysku, w tym:	250 581	0	0	-411 926	-161 345
- przeniesienie na kapitał zapasowy	250 581	0	0	-250 581	0
- wypłata dywidendy	0	0	0	-161 345	-161 345
- wynik netto bieżącego okresu	0	0	0	496 928	496 928
Zyski zatrzymane na koniec bieżącego okresu 31.12.2008	374 957	0	228 902	496 927	1 100 786

36d. Zyski zatrzymane

	kapitał zapasowy	kapitał rezerwowy	fundusz ogólnego ryzyka bankowego	niepodzielony wynik	RAZEM
Zyski zatrzymane na początek okresu 01.01.2007	124 376	0	383 265	-9 999	497 642
- podział zysku, w tym:	0	0	-154 363	10 002	-144 361
- pokrycie efektu wdrożenia MSSF	0	0	-154 363	154 363	0
- wypłata dywidendy	0	0	0	-144 361	-144 361
- wynik netto bieżącego okresu	0	0	0	411 922	411 922
Zyski zatrzymane na koniec bieżącego okresu 31.12.2007	124 376	0	228 902	411 925	765 203

VIII. DYWIDENDY ZA ROK 2007 I 2008

W dniu 28.03.2008 r. ZWZA Banku podjęło uchwałę o przeznaczeniu na wypłatę dywidendy kwotę 161.344.531,36 zł z zysku za rok 2007, co daje 0,19 zł za jedną akcję, ustalając jednocześnie, że prawo do dywidendy przysługuje osobom będącym akcjonariuszami w dniu 6.05.2008 r. Wypłata dywidendy nastąpiła w dniu 20.05.2008 r.

Zarząd Banku zaproponuje Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy aby nie wypłacać dywidendy tym samym zatrzymując cały zysk netto za rok 2008 w kapitałach własnych Banku.

IX. WARTOŚĆ GODZIWA

Najlepszym odzwierciedleniem wartości godziwej instrumentów finansowych jest ich wartość rynkowa. W przypadku wielu produktów i transakcji, dla których wartość rynkowa nie jest dostępna, wartość godziwa musi być szacowana za pomocą wewnętrznych modeli opartych na dyskontowaniu przepływów finansowych.

Przepływy finansowe dla różnych instrumentów są wyznaczone zgodnie z ich indywidualną charakterystyką, a czynniki dyskontujące uwzględniają zmiany w czasie zarówno rynkowych stóp procentowych, jak i marż.

Wszystkie modelowe oszacowania zawierają pewną dozę arbitralności i dlatego odzwierciedlają wyłącznie wartość instrumentów, dla których zostały stworzone. W tych warunkach prezentowane wartości różnic między wartościami godziwymi i bilansowymi nie mogą być rozumiane jako korekty wartości ekonomicznej Banku.

Główne założenia i metody zastosowane do oszacowania wartości godziwej aktywów i pasywów Banku są następujące:

Należności i zobowiązania wobec banków (umowa strukturyzowana)

Jest to transakcja, na którą składa się jednoczesne nabycie długoterminowej zero kuponowej obligacji oraz zaciągnięcie długoterminowej pożyczki stało procentowej od emitenta obligacji.

Wartość godziwa obu stron transakcji została oszacowana poprzez zdyskontowanie związanych z nią przepływów finansowych w terminie zapadalności/wymagalności przy zastosowaniu bieżącej stopy zero kuponowej oraz marży przeskalowanej w celu dostosowania do bieżącego poziomu stóp rynkowych.

Pozostałe należności i zobowiązania wobec banków

Wartość godziwa tych instrumentów finansowych została wyznaczona poprzez zdyskontowanie bieżącymi stopami przyszłych przepływów kapitałowych i odsetkowych przy założeniu ich wystąpienia w terminach kontraktowych.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

Wartość godziwa instrumentów tego rodzaju bez terminu zapadalności oraz o krótkich terminach zapadalności, ze względu na ich krótkoterminowy charakter oraz stabilną w czasie politykę Banku w odniesieniu do tego portfela, jest zbliżona do wartości bilansowej.

Wartość godziwa instrumentów o określonym długim terminie zapadalności została oszacowana poprzez zdyskontowanie związanych z nimi przepływów finansowych w terminach i na warunkach wynikających z umów przy zastosowaniu bieżących stóp zero kuponowych oraz marż na ryzyko kredytowe.

W przypadku kredytów mieszkaniowych, ze względu na ich długoterminowy charakter, do oszacowania przyszłych przepływów finansowych dodatkowo został uwzględniony efekt wcześniejszej spłaty.

Zobowiązania wobec klientów

Wartość godziwa tego rodzaju instrumentów bez terminu wymagalności lub o terminie wymagalności poniżej 3 miesięcy została uznana przez Bank za zbliżoną do wartości bilansowej.

Wartość godziwa instrumentów o terminie wymagalności równym 3 lub więcej miesięcy została wyznaczona poprzez zdyskontowanie bieżącymi stopami przyszłych przepływów kapitałowych i odsetkowych w terminach kontraktowych.

Zobowiązania podporządkowane

Wartość godziwa tego rodzaju instrumentów finansowych została oszacowana na podstawie modelu stosowanego do wyznaczania wartości rynkowej obligacji o zmiennym oprocentowaniu przy bieżącym poziomie stóp rynkowych i historycznej marży na ryzyko kredytowe.

Poniższa tabela przedstawia wyniki opisanych wyżej analiz na dzień 31 grudnia 2008 roku (tys. zł):

AKTYWA	Nota	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	15	1 580 026	1 656 556
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	18	32 624 259	32 361 390
Inwestycyjne aktywa finansowe	19	2 913 379	2 907 273
- dostępne do sprzedaży		2 913 379	2 907 273

ZOBOWIĄZANIA	Nota	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Zobowiązania wobec banków	26	3 060 550	3 164 947
Zobowiązania wobec klientów	29	31 877 870	31 889 857
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	31	123 486	118 890
Zobowiązania podporządkowane	35	961 420	964 101

Poniższa tabela przedstawia dane wg stanu na dzień 31 grudnia 2007 roku (tys. zł):

AKTYWA	Nota	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	15	1 053 052	1 083 609
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	18	20 881 303	21 013 803
Inwestycyjne aktywa finansowe	19	1 893 949	1 894 059
- dostępne do sprzedaży		1 893 949	1 894 059

ZOBOWIĄZANIA	Nota	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Zobowiązania wobec banków	26	2 568 688	2 605 468
Zobowiązania wobec klientów	29	22 021 633	22 010 717
Zobowiązania podporządkowane	35	826 035	826 329

Poniższa tabela przedstawia wartości bilansowe instrumentów wycenianych do wartości godziwej usystematyzowane według zastosowanej techniki określania wartości godziwej:

Dane w tys. zł., stan na 31.12.2008				
AKTYWA	nota	Kwotowania aktywnego rynku	Techniki wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku	Techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów nie pochodzących z rynku
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	16			
- instrumenty pochodne			1 348 029	1 472 885
- papiery dłużne		3 070 448	401 360	
Instrumenty pochodne zabezpieczające	17		9 977	
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	19			
- papiery dłużne		1 396 701	1 314 768	190 233
- akcje i udziały		10 438		1 239
PASYWA				
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	27			
- instrumenty pochodne			4 402 227	
Instrumenty pochodne zabezpieczające	28		1 179 649	

Dane w tys. zł., stan na 31.12.2007				
AKTYWA	nota	Kwotowania aktywnego rynku	Techniki wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku	Techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów nie pochodzących z rynku
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	16			
- instrumenty pochodne			800 946	
- papiery dłużne		1 689 871	637 171	
Instrumenty pochodne zabezpieczające	17		218 321	
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	19			
- papiery dłużne		162 550	1 526 041	204 128
- akcje i udziały				1 230
PASYWA				
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	27			
- instrumenty pochodne			569 729	
Instrumenty pochodne zabezpieczające	28		20 220	

X. DANE O AKTYWACH, KTÓRE STANOWIĄ ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ

Na dzień 31.12.2008 r. następujące aktywa Banku stanowiły zabezpieczenie zobowiązań (w tys. PLN):

Lp.	Rodzaj aktywa	Portfel	Zabezpieczane zobowiązanie	Wartość nominalna aktywa	Wartość bilansowa aktywa
1.	Obligacje skarbowe	przeznaczone do obrotu	kredyt lombardowy udzielany Bankowi przez NBP	75 000	79 778
2.	Obligacje skarbowe	dostępne do sprzedaży	kredyt lombardowy udzielany Bankowi przez NBP	120 000	128 836
3.	Obligacje skarbowe	dostępne do sprzedaży	wstępny depozyt zabezpieczający transakcje na kontraktach terminowych na obligacje	500	516
4.	Obligacje skarbowe	dostępne do sprzedaży	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach BFG	45 000	48 313
5.	Obligacje skarbowe	przeznaczone do obrotu	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach BFG	15 000	16 104
6.	Obligacje skarbowe	przeznaczone do obrotu	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach BFG	60 400	64 248
7.	Środki pieniężne		wpłata na Fundusz Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Terminowych	70	70
8.	Depozyty złożone	Lokaty w innych bankach	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	968 085	968 085
RAZEM				1 284 055	1 305 951

Na dzień 31.12.2007 r. następujące aktywa Banku stanowiły zabezpieczenie zobowiązań (w tys. PLN):

Lp.	Rodzaj aktywa	Portfel	Zabezpieczane zobowiązanie	Wartość nominalna aktywa	Wartość bilansowa aktywa
1.	Obligacje skarbowe DZ0109	dostępne do sprzedaży	kredyt lombardowy udzielany Bankowi przez NBP	75 000	79 085
2.	Obligacje skarbowe DZ0110	dostępne do sprzedaży	kredyt lombardowy udzielany Bankowi przez NBP	120 000	127 588
3.	Obligacje skarbowe DZ0811	dostępne do sprzedaży	wstępny depozyt zabezpieczający transakcje na kontraktach terminowych na obligacje	500	504
4.	Bony skarbowe 080319	przeznaczone do obrotu	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach BFG	6 960	6 879
5.	Bony skarbowe 080903	przeznaczone do obrotu	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach BFG	43 350	41 745
6.	Środki pieniężne		wpłata na Fundusz Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Terminowych	70	70
RAZEM				245 880	255 871

XI. PAPIERY WARTOŚCIOWE STANOWIĄCE PRZEDMIOT TRANSAKCJI Z PRYZRZECZENIEM ODKUPU

Na dzień 31.12.2008 r. następujące papiery wartościowe (prezentowane w bilansie Banku) stanowiły przedmiot transakcji z przyrzeczeniem odkupu (SBB):

Rodzaj papieru wartościowego	Portfel	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Bony skarbowe	dostępne do sprzedaży	202 000	200 966
Obligacje skarbowe	dostępne do sprzedaży	531 703	546 289
Bony skarbowe	przeznaczone do obrotu	14 920	14 637
Obligacje skarbowe	przeznaczone do obrotu	866 550	854 419
RAZEM		1 615 173	1 616 311

Na dzień 31.12.2007 r. następujące papiery wartościowe (prezentowane w bilansie Banku) stanowiły przedmiot transakcji z przyrzeczeniem odkupu (SBB):

Rodzaj papieru wartościowego	Portfel	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Obligacje skarbowe	dostępne do sprzedaży	80 979	83 034
Obligacje skarbowe	przeznaczone do obrotu	632 806	645 713
RAZEM		713 785	728 747

XII. DODATKOWE OBJAŚNIENIA DO RACHUNKU PRZEPŁYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

Na potrzeby sprawozdania z przepływów środków pieniężnych jako środki pieniężne i ich ekwiwalenty Bank sklasyfikował następujące aktywa finansowe:

Dane w tys. zł

	31.12.2008	31.12.2007
Gotówka w kasie i środki na rachunkach w Banku Centralnym	1 802 402	1 255 055
Należności z tytułu lokat międzybankowych (*)	329 588	782 447
Dłużne papiery wyemitowane przez Skarb Państwa (*)	807 503	133 108
w tym: dostępne do sprzedaży	703 939	27 967
w tym: przeznaczone do obrotu	103 564	105 141
Razem	2 939 493	2 170 610

(*) aktywa finansowe z terminem zapadalności poniżej 3 miesięcy

Na potrzeby sprawozdania z przepływów środków pieniężnych przyjęto następującą klasyfikację rodzajów działalności:

1. działalność operacyjna – obejmuje podstawowy zakres działalności związany ze świadczeniem usług przez Bank, obejmujący działania mające na celu wygospodarowanie zysku, a nie będące działalnością inwestycyjną lub finansową,
2. działalność inwestycyjna obejmuje czynności związane z nabywaniem i zbywaniem składników majątku trwałego w szczególności aktywów finansowych nie sklasyfikowanych do

kategorii przeznaczone do obrotu, akcji i udziałów w jednostkach podporządkowanych oraz rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych.

3. działalność finansowa obejmuje działania związane z pozyskiwaniem środków w formie kapitałów bądź zobowiązań jak również obsługę źródeł finansowania.

W ramach „pozostałych pozycji” przepływów środków pieniężnych z działalności operacyjnej za rok 2008 ujęto korektę w wysokości 57 mln zł. (odpowiednio 18 mln zł. za rok 2007) z tytułu naliczenia odsetek od pożyczek podporządkowanych, wypływ tych środków został zaprezentowany odpowiednio w części dotyczącej przepływów środków pieniężnych z działalności finansowej.

XIII. INFORMACJE O PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI POWIERNICZEJ

Na dzień 31.12.2008 roku Departament Powierniczy (DPO) prowadził 5 926 rachunków (rachunki papierów wartościowych, rejestry zagranicznych instrumentów finansowych oraz rachunki depozytowe), w porównaniu do 4 586 rachunków na dzień 31.12.2007 roku. Wartość aktywów Klientów zdeponowana na w/w rachunkach na koniec roku 2008 wyniosła 36 mld zł. (wobec 59 mld zł. na koniec roku 2007). Przychody netto na działalności powierniczej w roku 2008 wyniosły 10 mln zł. (w porównaniu z 8 mln zł. w roku poprzednim), a wynik 7 mln zł. (wobec 4 mln zł. w 2007 roku).

DPO pełni funkcję depozytariusza funduszy inwestycyjnych, w tym dla 18 funduszy inwestycyjnych Millennium TFI S.A. oraz 18 funduszy inwestycyjnych FORUM TFI S.A. W 2008 roku zawarte zostały umowy z 4 kolejnymi Towarzystwami Funduszy Inwestycyjnych, co spowodowało wzrost z 33 do 42 funduszy obsługiwanych przez DPO. Aktywa Funduszy Inwestycyjnych Zamkniętych, posiadających rachunki w DPO na koniec 2008 roku wzrosły do 2 mld zł w porównaniu do 0,6 mld zł na koniec 2007 roku. W 2008 roku TFI PZU S.A. wybrało Bank Millennium S.A. jako depozytariusza dla nowo tworzonego funduszu obligacji.

XIV. TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI

(1) OPIS TRANSAKCJI Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI

Wszelkie transakcje dokonane z podmiotami Grupy w roku 2008 były zawierane na warunkach rynkowych i wynikały z bieżącej działalności. Poniżej przedstawione zostały wyeliminowane w procesie konsolidacji danych, najistotniejsze kwoty transakcji wewnątrzgrupowych zawartych z następującymi podmiotami:

- BANK MILLENNIUM,
- MILLENNIUM LEASING,
- MILLENNIUM LEASE,
- MILLENNIUM DOM MAKLERSKI,
- MILLENNIUM TFI

- BBG FINANCE BV,
- MB FINANCE AB,
- ORCHIS
- MILLENNIUM SERVICE,
- TBM

oraz kwoty transakcji z podmiotem dominującym w stosunku do Banku - Banco Comercial Portugues.

**AKTYWA I PASywa Z TYTUŁU TRANSAKCJI Z PODMIOTAMI POWIAZANYMI (TYS. ZŁ)
WG STANU NA 31.12.2008**

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym
AKTYWA		
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom – rachunki i depozyty	0	100 333
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	2 520 025	
Inwestycje w jednostki podporządkowane	229 380	
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	15 628	2 774
Pozostałe aktywa	88 436	
PASYWA		
Zobowiązania wobec banków	0	3 375
Zobowiązania wobec klientów	311 317	
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	4 291	
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	3 617	932
Pozostałe zobowiązania	21 622	

**AKTYWA I PASywa Z TYTUŁU TRANSAKCJI Z PODMIOTAMI POWIAZANYMI (TYS. ZŁ)
WG STANU NA 31.12.2007**

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym
AKTYWA		
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom – rachunki i depozyty	0	106 533
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	1 542 729	0
Inwestycje w jednostki podporządkowane	186 243	0
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	2 377	14 068
Pozostałe aktywa	22 212	0
PASYWA		
Zobowiązania wobec banków	0	54
Zobowiązania wobec klientów	529 098	0
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	4 017	0
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	2 908	21 972
Pozostałe zobowiązania	15 095	0

**PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU TRANSAKCJI Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI (TYS. ZŁ)
ZA OKRES 1.01-31.12.2008**

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym
Przychody z tytułu:		
Odsetek	84 872	2 951
Prowizji	74 678	
Instrumentów pochodnych netto	8 352	634
Dywidend	155 680	
Pozostałe operacyjne netto	3 693	
Koszty z tytułu:		
Odsetek	18 562	320
Prowizji	47	
Działania	64 915	-3 808

**PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU TRANSAKCJI Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI (TYS. ZŁ)
ZA OKRES 1.01-31.12.2007**

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym
Przychody z tytułu:		
Odsetek	85 486	3 929
Prowizji	146 077	0
Dywidend	111 062	0
Pozostałe operacyjne netto	3 756	0
Koszty z tytułu:		
Odsetek	18 256	937
Prowizji	108	0
Instrumentów pochodnych netto	393	3 419
Działania	24 995	-4 903

**TRANSAKCJE POZABILANSOWE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI (TYS. ZŁ)
WG STANU NA 31.12.2008**

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym
Zobowiązania warunkowe	240 454	314 276
Instrumenty pochodne (wartość nominalna)	1 051 757	587 450

**TRANSAKCJE POZABILANSOWE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI (TYS. ZŁ)
WG STANU NA 31.12.2007**

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym
Zobowiązania warunkowe	251 906	470 126
Instrumenty pochodne (wartość nominalna)	1 300 005	821 304

(2) INFORMACJE O WARTOŚCI UDZIELONYCH ZALICZEK, KREDYTÓW, POŻYCZEK I GWARANCJI

Dane wg stanu na dzień 31.12.2008 r.

	Osoby Zarządzające	Osoby Nadzorujące
Limity zadłużenia ogółem (w tys. PLN),	875,0	90,0
- w tym limit niewykorzystany (w tys. PLN),	795,9	68,9
Czynne gwarancje	-	-

Ponadto Bank wykazywał zaangażowanie w łącznej kwocie 7 858 tys. zł wobec podmiotu powiązanego personalnie z osobą nadzorującą Bank oraz wobec dwóch Grup kapitałowych kolejnych podmiotów powiązanych personalnie z osobami nadzorującymi Bank w kwotach 117 675 tys. zł oraz 11 717 tys. zł.

Saldo niespłaconych pożyczek udzielonych pracownikom Banku z ZFŚS wyniosło 5 434,9 tys. zł.

Bank nie prowadzi ewidencji pożyczek i kredytów udzielonych pracownikom w ramach bieżącej działalności, tj. na warunkach określonych dla Klientów Banku.

Dane wg stanu na dzień 31.12.2007:

	Osoby Zarządzające	Osoby Nadzorujące
Limity zadłużenia ogółem (w tys. PLN),	845,0	155,0
- w tym limit niewykorzystany (w tys. PLN),	793,4	145,8
Czynne gwarancje	-	-

Bank wykazywał zaangażowanie w łącznej kwocie 12 203 tys. zł wobec podmiotu powiązanego personalnie z osobą nadzorującą Bank.

Saldo niespłaconych pożyczek udzielonych pracownikom Banku z ZFŚS wyniosło 4 589,2 tys. zł.

(3) INFORMACJE O WYNAGRODZENIACH I KORZYŚCIACH OSOB NADZORUJĄCYCH I ZARZĄDZAJĄCYCH BANKIEM

1. Wynagrodzenie Członków Zarządu Banku (dane w tys. zł):

Rok	Wynagrodzenia i nagrody	Korzyści	RAZEM
2008	20 774,7	1 004,6	21 779,3
2007	19 714,8	920,7	20 635,5

Jako łączną kwotę wypłaconych lub należnych wynagrodzeń i nagród za rok 2008 podano wartość brutto wynagrodzeń wypłaconych lub należnych w okresie I-XII/2008 roku oraz premii za rok 2007 wypłaconej w 2008 roku w kwocie 11 240 tys. PLN.

Jako łączną kwotę wypłaconych lub należnych wynagrodzeń i nagród za rok 2007 podano wartość brutto wynagrodzeń wypłaconych lub należnych w okresie I-XII/2007 roku oraz premii za rok 2006 wypłaconej w 2007 roku w kwocie 9 870 tys. PLN.

Kwota rezerw na niewykorzystane urlopy Członków Zarządu na dzień 31 grudnia 2008 pozostała niezmieniona w stosunku do stanu na koniec roku 2007 i wyniosła 2 624 tys. zł.

Korzyści stanowią głównie koszty akomodacji zagranicznych Członków Zarządu.

Członkowie Zarządu mają zawarte umowy o zakazie konkurencji po zaprzestaniu pełnienia funkcji w Zarządzie Banku.

W przypadku nie powołania na nową kadencję lub odwołania Członkom Zarządu przysługuje odprawa.

2. Wynagrodzenie Członków Rady Banku (dane w tys. zł):

Okres	Krótkoterminowe wynagrodzenia i korzyści
2008	2 074,4
2007	2 300,1

(4) STAN AKCJI BANKU POSIADANYCH PRZEZ OSOBY ZARZĄDZAJĄCE I NADZORUJĄCE BANK (PEŁNIĄCE SWOJE FUNKCJE W DNIU 31 GRUDNIA 2008)

Imię i nazwisko	Funkcja	Ilość akcji na 31.12.2008	Ilość akcji na 31.12.2007
Bogusław Kott	Prezes Zarządu	3 126 174	3 023 174
Luis Pereira Coutinho	Wiceprezes Zarządu	0	0
Fernando Bicho	Członek Zarządu	0	0
Juliana Boniuk-Gorzelańczyk	Członek Zarządu	490 000	490 000
Wojciech Haase	Członek Zarządu	5 246	5 246
Joao Bras Jorge	Członek Zarządu	0	0
Zbigniew Kudaś	Członek Zarządu	0	0
Piotr Romanowski	Członek Zarządu	0	0
Jerzy Andrzejewicz	Prokurent	6 260	6 260
Maciej Bednarkiewicz	Przewodniczący Rady Nadzorczej	94	94
Ryszard Pospieszynski	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	60 470	26 200
Vitor Manuel Lopes Fernandes	Członek Rady	0	0
Carlos Jorge Ramalho dos Santos Ferreira	Członek Rady	0	0
Andrzej Koźmiński	Członek Rady	0	0
Paulo Jose de Ribeiro Moita de Macedo	Członek Rady	0	0
Nelson Ricardo Bessa Machado	Członek Rady	0	0
Marek Rocki	Członek Rady	0	0
Dariusz Rosati	Członek Rady	0	0

XV. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM

Efektywne zarządzanie ryzykiem ma kluczowe znaczenie dla utrzymania strategii trwałego i bezpiecznego wzrostu biznesu, wspieranego przez odpowiednią ocenę profilu „zwrot/ryzyko” poszczególnych linii biznesowych. Jest ono także kluczowym elementem zapewnienia zgodności z postanowieniami przepisów w zakresie ryzyka, zwłaszcza w odniesieniu do utrzymania odpowiednich poziomów funduszy własnych i innych norm ostrożnościowych, niezbędnych dla utrzymania stabilnego wzrostu Banku.

Zarządzanie ryzykiem obejmuje identyfikację, pomiar, ograniczanie, monitoring oraz raportowanie w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ryzyka i wymaga użycia szerokiego zakresu metod – zarówno jakościowych jak i ilościowych, w tym zaawansowanych narzędzi matematyczno-statystycznych, wspomaganych przez odpowiednie systemy informatyczne.

Mając to na względzie Bank podejmuje ciągłe wysiłki w kierunku usprawnienia mechanizmów zarządzania ryzykiem.

W realizowanych w Banku procesach występuje szczegółowe i jasne określenie podziału obowiązków, kompetencji i odpowiedzialności z zakresu zarządzania ryzykiem. W efekcie tego w Banku dokonano wyraźnego i konsekwentnego rozdzielenia w strukturze organizacyjnej jednostek, które generują, zarządzają i kontrolują ryzyko. Zarząd Banku jest odpowiedzialny za określenie i monitorowanie ogólnej polityki ryzyka, w tym za określanie struktury organizacyjnej oraz zatwierdzanie poziomów tolerancji na ryzyko oraz limitów.

Funkcja Zarządzania Ryzykiem na poziomie operacyjnym jest scentralizowana w Departamencie Ryzyka, który identyfikuje mierzy, analizuje, monitoruje i raportuje na temat ryzyka. Istotnym zadaniem tej jednostki jest dostarczanie informacji do podejmowania decyzji (i przygotowywania propozycji decyzji) w zakresie zarządzania ryzykiem przez wyższe szczeble zarządzania (Komitet Kontroli Ryzyka, Zarząd) oraz opracowywanie metod (procedur) odnoszących się do zarządzania ryzykiem.

Za kontrolę ryzyka w zakresie wszystkich uznanych za istotne rodzajów ryzyka, bazując na propozycjach przedstawionych przez Departament Ryzyka, odpowiedzialny jest Komitet Kontroli Ryzyka.

Kontrola poszczególnych rodzajów ryzyka przeprowadzana jest przez wyspecjalizowane podkomitety tj.: Komitet Kredytowy oraz Komitet Należności Zagrożonych w zakresie ryzyka kredytowego, Komitet Kapitału, Aktywów i Pasywów w zakresie ryzyka rynkowego i płynności oraz Komitet Procesów i Ryzyka Operacyjnego w zakresie ryzyka operacyjnego.

Funkcja kontroli ryzyka jest jednym z trzech elementów systemu kontroli wewnętrznej w Banku, obok funkcji badania zgodności działania z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi (compliance) oraz funkcji Audytu Wewnętrznego. Trzyfilarowy system kontroli wewnętrznej w Banku jest zbliżony z najlepszymi praktykami w tym zakresie i spełnia wymagania określone w ustawie Prawo bankowe i oczekiwania nadzoru poprzez zapewnienie, iż jednostki sprawujące kontrolę wewnętrzną (kontrola

ryzyka, zgodność, audyt) są całkowicie niezależne od linii biznesowych / jednostek, nad którymi sprawują kontrolę oraz są niezależne jedna od drugiej.

(1) Zarządzanie kapitałem

Fundusze własne regulacyjne

Zarządzanie kapitałem Banku oprócz uwzględniania potrzeb własnych jest podporządkowane bezwzględnemu przestrzeganiu regulacji ustawowych w tym zakresie (fundusze własne, normy ostrożnościowe, wymogi kapitałowe), stanowionych przez Prawo Bankowe i Uchwały Komisji Nadzoru Finansowego.

Wynik kalkulacji niniejszych norm dla Banku jest przedstawiony w poniższej tabeli:

Wymóg kapitałowy z tytułu:	31.12.2008	31.12.2007
Ryzyko kredytowe	2 402 297	1 590 429
Ryzyko rynkowe	112 271	31 781
Ryzyko operacyjne	178 269	0
Całkowity wymóg kapitałowy Banku	2 692 837	1 623 210
Fundusze własne, w tym:	3 094 965	2 453 914
- fundusze podstawowe	2 417 453	1 815 797
- pomniejszenia funduszy podstawowych	-70 985	-69 268
- fundusze uzupełniające	801 480	760 007
- pomniejszenia funduszy uzupełniających	-52 983	-52 622
Współczynnik wypłacalności	9,19%	12,09%

Spadek współczynnika wypłacalności w 2008 r. był spowodowany wzrostem wymogów kapitałowych na wszystkie rodzaje ryzyka objęte kalkulacją, w tym przede wszystkim: (a) uwzględnieniem po raz pierwszy w 2008 roku wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego (w oparciu o metodę standardową), co stanowiło prawie 17% wzrostu całkowitego wymogu kapitałowego, (b) wzrostem wartości portfela kredytowego i (c) deprecjacją PLN wobec walut obcych. Wzrost sumy wymogów kapitałowych o 66% nie został w pełni zrekompensowany 26-procentowym wzrostem funduszy własnych.

W celu wzmocnienia kapitałowego Zarząd Banku proponuje Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy aby nie wypłacać dywidendy tym samym zatrzymując cały zysk netto za rok 2008 w kapitałach własnych Banku.

Kapitał wewnętrzny

W pierwszym półroczu Bank rozpoczął proces wewnętrznej oceny adekwatności kapitałowej bazując na wewnętrznym modelu kapitału ekonomicznego.

Obliczenie kapitału wewnętrznego obejmuje wszystkie istotne rodzaje ryzyka, na które Bank jest narażony oraz bazuje na zestawie parametrów zbudowanych w oparciu o specyfikę i realia rynku polskiego.

W procesie obliczania kapitału wewnętrznego, poszczególne rodzaje ryzyka oraz efekt dywersyfikacji poddawane są testom warunków skrajnych. Łączny zdywersyfikowany kapitał wewnętrzny porównywany jest ze zdolnością do przyjęcia ryzyka, tzn. z dostępnymi zasobami finansowymi i w wyniku tego oceniana jest adekwatność kapitałowa Banku. Kapitał wewnętrzny dzielony jest na poszczególne obszary biznesowe.

(2) Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe oznacza niepewność odnośnie wywiązania się przez klienta z zawartych z Bankiem umów z zakresu jego finansowania, czyli spłaty w określonym czasie kapitału i odsetek, co może spowodować stratę finansową Banku.

Ryzyko kredytowe jest istotnym ryzykiem w działalności Banku i dlatego też przywiązuje się dużą wagę do zarządzania ekspozycjami narażonymi na ryzyko kredytowe. Ryzyko kredytowe związane jest z bilansowymi ekspozycjami kredytowymi (udzielone kredyty, pożyczki), a także z pozabilansowymi instrumentami finansowymi, takimi jak udzielone a niewykorzystane linie kredytowe, gwarancje i akredytywy.

(2A) POMIAR RYZYKA KREDYTOWEGO

Kredyty i pożyczki

Pomiar ryzyka kredytowego, na poziomie poszczególnych klientów i transakcji, z tytułu udzielanych kredytów i pożyczek odbywa się przy uwzględnieniu trzech parametrów:

- (i) prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania przez klienta lub kontrahenta (ang. probability of default – PD);
- (ii) kwoty ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (ang. exposure at default - EAD) oraz
- (iii) współczynnika strat z tytułu niewykonanego zobowiązania (ang. loss given default - LGD).

(i) Bank ocenia prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania indywidualnych kontrahentów stosując wewnętrzne modele ratingowe dostosowane do różnych kategorii klientów i transakcji. Zostały one opracowane lokalnie lub we współpracy z renomowanymi dostawcami zewnętrznymi i łączą analizę statystyczną z oceną specjalisty kredytowego. Dodatkowo Klienci Banku są klasyfikowani w ramach 15 klas ratingowych, które dla potrzeb tego raportu zostały przedstawione w sześciu głównych grupach. Jednolita skala ratingowa Banku (Master Scale), przedstawiona poniżej, zawiera także zakres prawdopodobieństw niewykonania zobowiązań określonych dla każdej klasy/grupy ratingowej. Modele ratingowe podlegają okresowym przeglądom i – w razie stwierdzenia takiej potrzeby - stosownym modyfikacjom. Bank regularnie analizuje oraz ocenia wyniki ratingów i ich siłę predykcyjną w odniesieniu do przypadków niewykonania zobowiązań. Proces nadawania ocen ryzyka klientów i transakcji wspierają systemy informatyczne, pozyskujące i analizujące informacje z wewnętrznych i zewnętrznych baz danych.

Skala wewnętrznych ratingów Banku

WEWNĘTRZNY RATING GRUPY	Opis oceny
1-3	Najwyższa jakość
4-6	Dobra jakość
7-9	Średnia jakość
10-12	Niska jakość
13-14	Pod obserwacją
15	Default

(ii) EAD - kwota ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (exposure at default) – dotyczy kwot, które według przewidywań Banku będą należnościami Banku w momencie niewykonania zobowiązań. Jako zobowiązanie, Bank rozumie każdą wypłaconą już kwotę plus dalsze kwoty, jakie mogą zostać wypłacone do momentu niewykonania zobowiązań, o ile do niego dojdzie.

(iii) LGD – współczynnik strat z tytułu niewykonanego zobowiązania (loss given default) stanowi przewidywania Grupy, co do strat wynikających z faktycznych przypadków niewykonania zobowiązań, z uwzględnieniem wewnętrznych i zewnętrznych kosztów windykacji oraz efektu dyskonta.

Papiery dłużne

Portfel papierów dłużnych, innych niż emitowane przez Skarb Państwa lub Bank Centralny, jest nieistotny; postrzegany jest on głównie jako ewentualny, bardziej dochodowy sposób alokacji kapitału.

(2B) POLITYKA KONTROLI LIMITÓW I ZMNIEJSZENIA RYZYKA

Bank zarządza, ogranicza i kontroluje koncentracje ryzyka kredytowego, wszędzie tam gdzie zostanie ono zidentyfikowane – w szczególności, w stosunku do pojedynczego kredytobiorcy lub grupy kredytobiorców, oraz w stosunku do branż, regionów geograficznych i portfela finansującego nieruchomości w tym kredytów walutowych. Informacje o wykorzystaniu limitów prezentowane są na Komitecie Kontroli Ryzyka

Limity w stosunku do jednego kredytobiorcy lub grupy kredytobiorców wynikające z art. 71 Prawa Bankowego są monitorowane, co miesiąc, a pozostałe limity tj. dla branż, regionów geograficznych i portfela finansującego nieruchomości w tym kredytów walutowych są monitorowane kwartalnie i poddawane rocznemu lub częstszemu przeglądowi, gdy zostanie to uznane za stosowne. Limity zatwierdza Komitet Kredytowy.

Zarządzanie ekspozycją na ryzyko kredytowe odbywa się także poprzez regularne monitorowanie sytuacji ekonomiczno-finansowej klientów i/lub historii współpracy z Bankiem z punktu widzenia terminowego regulowania ich zobowiązań z tytułu odsetek i kapitału.

Zabezpieczenia

Ograniczanie ryzyka kredytowego w ramach Banku odbywa się zgodnie z zasadami polityki oraz wypracowaną w procesie kredytowym praktyką. Dla poszczególnych segmentów klientów Bank wdraża wytyczne dotyczące różnych rodzajów zabezpieczeń zarówno rzeczywistych jak i nierzeczywistych. Podstawowe rodzaje zabezpieczeń kredytów i pożyczek to:

- § Hipoteki na nieruchomościach mieszkaniowych;
- § Hipoteki na nieruchomościach komercyjnych oraz innych;
- § Zabezpieczenia na instrumentach finansowych takich jak gotówka, papiery dłużne, jednostki funduszy inwestycyjnych i akcje;
- § Zabezpieczenia na środkach trwałych (ruchomościach takich jak samochody osobowe, ciężarowe, inne pojazdy i maszyny);
- § Cesje wierzytelności z kontraktów

Typ i wartość wymaganych zabezpieczeń są uzależnione od kwoty i rodzaju ekspozycji kredytowej, zapadalności kredytu i ratingu klienta. Banku dąży do tego, aby poprzez zabezpieczenia zapewnić sobie odpowiednią ochronę przed ponoszonym ryzykiem, przy uwzględnieniu specyfiki danej transakcji. Możliwość zaspokojenia się z zabezpieczenia jest traktowane jako alternatywne źródło spłaty wymagalnych należności na wypadek, gdyby klient nie dokonał spłaty w kwotach i terminach określonych w umowie.

Realna wartość i możliwość zaspokojenia się z zabezpieczenia może decydować o poziomie rozliczenia końcowego transakcji, dlatego Bank przywiązuje bardzo dużą wagę do określenia tej wartości w momencie jej udzielania oraz walidacji w trakcie trwania transakcji i jest to istotny element monitorowania ryzyka pojedynczej transakcji jak i całego portfela kredytowego.

Zgodnie z przyjętą polityką kredytową w Banku dopuszcza się także udzielenie transakcji bez zabezpieczenia, co odbywa się według ściśle określonych zasad zróżnicowanych w zależności od segmentu klienta. Jednak na wypadek pogorszenia się sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, w podpisanych z klientem dokumentach Bank zapewnia sobie możliwość zabezpieczenia transakcji.

Deprecjacja złotego w stosunku do głównych walut ma wpływ na profil ryzyka aktywów denominowanych w walutach obcych zwłaszcza na pogorszenie wskaźnika LTV kredytów hipotecznych oraz wycenę rynkową transakcji opcji walutowych.

Instrumenty pochodne

Bank utrzymuje ścisłą kontrolę nad limitami otwartych pozycji netto na instrumentach pochodnych (tj. różnicą między transakcjami kupna i sprzedaży), zarówno ze względu na kwoty jak i terminy zapadalności transakcji. Ekspozycje na ryzyko kredytowe, wynikające z instrumentów pochodnych, są

zarządzane jako część całkowitych limitów kredytowych wyznaczanych wobec poszczególnych klientów.

Bank oferuje szeroki zakres produktów skarbowych do zabezpieczania ryzyka kursowego, stopy procentowej i towarowego w ramach przyznanych klientom limitów skarbowych. Portfel produktów obejmuje, m.in.

- Transakcje FX Spot, Forward, FX Swap,
- struktury opcyjne, głównie walutowe,
- IRS/CIRS,
- Forwardy na metalach.

Większość umów Banku zawiera możliwość wezwania klienta do uzupełnienia depozytu zabezpieczającego (jeżeli wycena otwartych pozycji klienta przekroczy kwotę progową; tzw. *margin call*) i jeżeli klient nie uzupełni depozytu Bank ma prawo do zamknięcia pozycji.

W reakcji na nagłą deprecjację złotego w październiku 2008, Bank podjął natychmiastowe działania w celu minimalizacji ryzyk związanych z transakcjami skarbowymi dla Banku i jego klientów. Główne działania objęły:

- Wprowadzenie dziennego monitorowania wszystkich pozycji klientów w zakresie nominału, delty, wyceny rynkowej, wpłaconego depozytu zabezpieczającego, przekroczenia kwoty progowej, nie objętego depozytem zabezpieczającym;
- Przegląd wszystkich klientów w portfelu w zakresie weryfikacji ekspozycji naturalnej, pozycji w innych bankach, zdolności kredytowej wobec negatywnej wyceny do rynku;
- Segmentację klientów na dwa portfele – biznesowy i restrukturyzacyjny – na podstawie wielkości ekspozycji naturalnej wobec ekspozycji zabezpieczonej i zdolności kredytowej.
- Zdefiniowanie strategii Banku wobec każdego klienta.

Za wyjątkiem depozytu uzyskanego od klienta po wezwaniu przez Bank w sytuacji przekroczenia przez niego kwoty progowej, ekspozycje kredytowe wynikające z transakcji zawieranych w oparciu o te instrumenty zazwyczaj nie były zabezpieczane. Biorąc jednak pod uwagę wydarzenia ostatnich miesięcy, Bank zredefiniował swoją politykę w zakresie zabezpieczania tego typu transakcji i na zabezpieczenie limitów skarbowych w ramach, których są oferowane transakcje pochodne przyjmowane są także inne aktywa klienta, w tym nieruchomości.

Uwzględnienie komponentu ryzyka kredytowego w wycenie instrumentów pochodnych z klientami polega na przeprowadzeniu analizy indywidualnej.

Analiza obejmuje następujące elementy:

- analizę naturalnej ekspozycji klienta (wysokość przyszłych przepływów pieniężnych w walucie generowanych w wyniku prowadzonej przez klienta działalności operacyjnej w powiązaniu z przepływami wynikającymi z zawartych kontraktów pochodnych),
- analizę sytuacji finansowej klienta w szczególności możliwość generowania wolnych przepływów pieniężnych w przyszłości oraz zdolność do terminowego regulowania zobowiązań wobec Banku z tytułu zawartych kontraktów pochodnych,

- oszacowanie przepływów pieniężnych możliwych do uzyskania z realizacji zabezpieczeń zawartych kontraktów pochodnych.

W ocenie Banku nie istnieje szczególne ryzyko prawne wynikające z umów transakcji skarbowych podpisanych przez Bank z klientami, wszystkie umowy są umocowane prawnie a przeprowadzona analiza prawna potwierdziła, że nie zawierają warunków, które mogłyby z istoty swojej skutkować roszczeniami ze strony klienta lub unieważnieniem umowy.

Zobowiązania pozabilansowe obciążone ryzykiem kredytowym

Do zobowiązań pozabilansowych obciążonych ryzykiem kredytowym zaliczamy gwarancje, akredytywy oraz przyznane linie kredytowe. Podstawowym celem tych instrumentów jest umożliwienie klientowi dysponowania w określony sposób przyznanymi przez Bank środkami finansowymi.

Gwarancje i akredytywy typu *standby* (zobowiązania typu gwarancyjnego) niosą przynajmniej takie samo ryzyko kredytowe jak kredyty (w przypadku gwarancji i akredytywy typu *stand-by* po wpływie ważnego roszczenia Bank musi dokonać wypłaty).

Akredytywy dokumentowe i handlowe - które są pisemnym, nieodwołalnym i ostatecznym zobowiązaniem Banku otwierającego do honorowania płatności w oparciu o zgodne dokumenty w terminach określonych w akredytywie i wiążą się z ryzykiem podobnym do gwarancji

Dostępne saldo linii kredytowej jest to niewykorzystana część uprzednio zaakceptowanych kwot odnoszących się do zobowiązań o charakterze kredytowym, możliwych do wykorzystania w formie kredytów, gwarancji lub akredytyw. Biorąc pod uwagę ryzyko kredytowe zobowiązań do udzielenia kredytu, Bank jest potencjalnie narażony na stratę w wysokości równej sumie niewykorzystanych zobowiązań.

Jednak, prawdopodobna kwota straty jest mniejsza niż łączna wartość niewykorzystanych zobowiązań, ponieważ większość zobowiązań do uruchomienia kredytu zależy od spełnienia przez klientów poszczególnych standardów kredytowych.

Bank monitoruje okres pozostały do terminu zapadalności pozabilansowych zobowiązań kredytowych, ponieważ długoterminowe zobowiązania wiążą się zazwyczaj z większym stopniem ryzyka kredytowego niż zobowiązania krótkoterminowe.

(2c) POLITYKA W ODNIESIENIU DO UTRATY WARTOŚCI (IMPAIRMENTU) I TWORZENIA ODPISÓW AKTUALIZACYJNYCH

W procesie szacowania utraty wartości (*impairmentu*) w pierwszej kolejności identyfikowane są przesłanki utraty wartości w przypadku aktywów finansowych indywidualnie istotnych (analiza indywidualna), a następnie pozostała część portfela jest poddawana analizie kolektywnej.

W analizie indywidualnej rating wewnętrzny pomaga w identyfikacji obiektywnych i subiektywnych przesłanek *impairmentu*. Równocześnie, w przypadku analizy kolektywnej, na jego podstawie

tworzona jest segmentacja na portfele homogeniczne i przy wykorzystaniu parametrów PD i LGD szacowany jest poziom odpisów aktualizujących.

Analiza indywidualna utraty wartości dla należności kredytowych

Jeżeli w trakcie analizy zostaną zidentyfikowane przesłanki, wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości należności kredytowej, Bank określa wielkość tej utraty. Kwota utraty wartości (impairmentu kredytowego) stanowi różnicę pomiędzy bieżącą ekspozycją kredytową, a obecną wartością oczekiwanych przyszłych strumieni pieniężnych dyskontowanych efektywną stopą procentową. Kalkulacja uwzględnia prawdopodobieństwo spłaty kredytu w dacie zapadalności i prawdopodobieństwo ewentualnego odzysku z zabezpieczenia, np. w związku z jego sprzedażą.

Cały proces składa się z następujących etapów:

- Ø Identyfikacja przesłanek wskazujących na ryzyko utraty wartości;
- Ø Oszacowanie prawdopodobieństwa odzyskania kapitału i odsetek;
- Ø Wskazanie, czy kredyt ma być spłacony z własnych środków kredytobiorcy, czy też konieczne jest wykorzystanie zabezpieczenia, np. poprzez jego sprzedaż;
- Ø Oszacowanie wartości godziwej zabezpieczenia, określenie oczekiwanej daty sprzedaży, oraz oszacowanie oczekiwanych wpływów ze sprzedaży.

Analiza kolektywna portfela kredytowego

Analizie kolektywnej podlegają następujące kredyty:

- Ø Należności nieistotne indywidualnie;
- Ø Należności istotne indywidualnie, bez przesłanek utraty wartości (impairmentu);
- Ø Należności istotne indywidualnie w przypadku których nie została rozpoznana utrata wartości.

Portfel kredytów homogenicznych (jednorodnych) składa się z ekspozycji o podobnym profilu ryzyka kredytowego i tak np. homogeniczny portfel kredytów może zostać utworzony na podstawie sposobu oceny ryzyka kredytowego, ratingów, typów produktów kredytowych, typu zabezpieczenia itp.

Wszystkie kredyty, które podlegają analizie kolektywnej, podzielone są na dwie główne kategorie portfela:

- Ø Kredyty, gdzie wystąpiły straty, ale nie zostały jeszcze one zidentyfikowane na poziomie pojedynczej ekspozycji i odpisy tworzone są na ryzyko poniesione, ale jeszcze nie udokumentowane (*portfel IBNR*),
- Ø Kredyty, gdzie została zaraportowana strata impairmentowa, ale które nie zostały poddane analizie indywidualnej.

Tabela poniżej pokazuje udział pozycji bilansowych Banku dotyczących kredytów i pożyczek oraz związanych z nimi odpisów na utratę wartości dla każdej z wewnętrznych klas ratingowych (opisanych w punkcie „Pomiar ryzyka kredytowego”).

Wewnętrzny rating Banku

	31.12.2008		31.12.2007	
	Kredyty i pożyczki (%)	Odpisy na utratę wartości (impairment) (%)	Kredyty i pożyczki (%)	Odpisy na utratę wartości (impairment) (%)
1. Najwyższa jakość	Nieznaczące	Nieznaczące	Nieznaczące	Nieznaczące
2. Dobra jakość	35,0%	5,2%	34,1%	6,5%
3. Średnia jakość	39,6%	13,7%	41,5%	18,0%
4. Niska jakość	11,8%	15,3%	8,6%	9,1%
5. Pod obserwacją	2,0%	8,1%	4,1%	7,4%
6. Default	2,9%	51,6%	3,3%	54,5%
7. Klienci bez ratingu*	8,6%	6,2%	8,4%	4,5%
Suma	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

* Grupa klientów bez ratingu wewnętrznego zawiera ekspozycje związane z kredytami dla jednostek samorządu terytorialnego i projektami inwestycyjnymi.

(2D) MAKSYMALNA EKSPOZYCJA NA RYZYKO KREDYTOWE, T.J. BEZ UWZGLĘDNIENIA INSTRUMENTÓW OGRANICZAJĄCYCH RYZYKO

	tys. PLN	
	Maksymalna ekspozycja	
	31.12.2008	31.12.2007
Ekspozycje narażone na ryzyko kredytowe związane z aktywami bilansowymi przedstawiają się następująco:	43 704 025	27 176 443
Kredyty i pożyczki dla banków	1 580 026	1 053 052
Kredyty i pożyczki dla klientów:	32 624 259	20 881 303
Kredyty dla klientów indywidualnych:	24 628 532	14 905 104
– Karty kredytowe	678 267	476 541
– Kredyty gotówkowe i inne kredyty dla klientów indywidualnych	1 788 360	1 336 026
– Kredyty hipoteczne	22 161 905	13 092 537
Kredyty udzielone podmiotom korporacyjnym	7 827 185	5 744 538
Kredyty udzielone podmiotom publicznym	168 542	231 661
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu:	3 471 808	2 327 042
– Papiery dłużne	3 471 808	2 327 042
– Akcje i jednostki udziałowe	0	0
Finansowe instrumenty pochodne	2 820 914	800 947
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej	0	0
Inwestycyjne aktywa finansowe	3 145 736	2 085 292
– Papiery dłużne	2 901 702	1 892 720
– Akcje i jednostki udziałowe	244 034	192 572
Należności z tytułu papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	61 282	28 807
Ryzyko kredytowe związane z pozycjami pozabilansowymi przedstawiają się następująco:	8 486 330	7 582 956
Gwarancje finansowe	1 721 306	1 956 302
Zobowiązania kredytowe i pozostałe zobowiązania związane z kredytami	6 765 024	5 626 654

Powyższa tabela przedstawia strukturę ekspozycji na ryzyko kredytowe Banku na dzień 31 grudnia 2008 i 31 grudnia 2007, bez uwzględnienia instrumentów ograniczających ryzyko. Dla aktywów bilansowych ekspozycje prezentowane powyżej oparte są na kwotach netto przedstawionych w bilansie.

(2E) KREDYTY I POŻYCZKI

Struktura kredytów i pożyczek udzielonych klientom i bankom oraz podstawowe wskaźniki portfela kredytowego przedstawiają się następująco:

	Zaangażowanie brutto w tys. PLN			
	31.12.2008		31.12.2007	
	Kredyty i pożyczki dla klientów	Kredyty i pożyczki dla banków	Kredyty i pożyczki dla klientów	Kredyty i pożyczki dla banków
Nie przeterminowane i bez rozpoznanej utraty wartości	30 737 985	1 580 026	20 031 268	1 053 052
Przeterminowane, ale bez rozpoznanej utraty wartości	1 615 858	0	780 568	0
Z rozpoznaną utratą wartości	943 475	0	621 486	0
Brutto	33 297 318	1 580 026	21 433 322	1 053 052
Odpisy z tytułu utraty wartości łącznie z IBNR	-673 112	0	-552 019	0
Netto	32 624 206	1 580 026	20 881 303	1 053 052
Kredyty z rozpoznaną utratą wartości / kredyty ogółem	2,83%		2,9 %	
Odpisy ogółem / kredyty z rozpoznaną utratą wartości	71,34%		88,8 %	

W 2008 roku Bank Millennium utworzył w ciężar Rachunku Zysków i Strat 111,7 mln zł odpisów na ryzyko kredytowe, w tym 39,3 mln zł odpisów na portfel IBNR w związku z szybkim wzrostem portfela kredytowego.

Kredyty i pożyczki nie przeterminowane i bez rozpoznanej utraty wartości

Jakość portfela kredytów i pożyczek, które nie były ani przeterminowane, ani nie wykazywały utraty wartości, może zostać oceniona poprzez odniesienie do systemu ratingów wewnętrznych przyjętego przez Bank.

Kredyty i pożyczki nie przeterminowane i bez rozpoznanej utraty wartości

Zaangażowanie brutto w tys. PLN				
	Klienci 31.12.2008	Banki 31.12.2008	Klienci 31.12.2007	Banki 31.12.2007
Oceny:				
1. Najwyższa jakość	295	1 580 026	422	1 053 052
2. Dobra jakość	11 539 556		7 227 066	
3. Średnia jakość	12 692 058		8 704 863	
4. Niska jakość	3 220 726		1 728 840	
5. Pod obserwacją	265 813		649 448	
6. Default	250 228		128 303	
7. Klienci bez ratingu	2 769 309		1 592 327	
Razem	30 737 985	1 580 026	20 031 268	1 053 052

Kredyty i pożyczki przeterminowane, ale bez rozpoznanej utraty wartości

Kredyty i pożyczki przeterminowane poniżej 90 dni nie są uważane za ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości, chyba że zostaną zidentyfikowane inne przesłanki impairmentu. Kwota brutto kredytów i pożyczek z podziałem na segmenty klientów, przeterminowanych, ale bez rozpoznanej utraty wartości, przedstawia się następująco:

Zaangażowanie brutto w tys. PLN				
31.12.2008				
Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki dla banków	Suma
Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Opóźnienia do 30 dni	65 590	1 258 856	160 969	1 485 415
Opóźnienia 30 – 60 dni	13 887	78 855	26 936	119 678
Opóźnienia 60-90 dni	2 260	1 563	4 707	8 530
Opóźnienia pow. 90 dni*	1 252	0	983	2 235
Suma	82 989	1 339 274	193 595	1 615 858

Zaangażowanie brutto w tys. PLN				
31.12.2007				
Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki dla banków	Suma
Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Opóźnienia do 30 dni	212 706	370 026	99 179	681 911
Opóźnienia 30 – 60 dni	55 330	20 762	12 279	88 371
Opóźnienia 60-90 dni	512	2 069	3 792	6 373
Opóźnienia pow. 90 dni*	2 863	0	1 050	3 913
Suma	271 411	392 857	116 300	780 568

* - należności opóźnione powyżej 90 dni i jednocześnie nie będące w portfelu z utratą wartości, posiadające przesłanki utraty wartości, ale nie wykazujące utraty wartości ze względu na szacowane przepływy pieniężne

Kredyty i pożyczki z rozpoznaną utratą wartości

Kwota brutto kredytów i pożyczek z rozpoznaną utratą wartości w podziale na segmenty klientów przedstawia się następująco:

Zaangażowanie brutto w tys. PLN					
31.12.2008					
Wg rodzaju analizy	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki dla banków	Suma
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Analiza indywidualna	661 254	7 938	178	0	669 370
Analiza kolektywna	45 898	64 414	163 791	0	274 103
Suma	707 152	72 352	163 969	0	943 473

Zaangażowanie brutto w tys. PLN					
31.12.2007					
Wg rodzaju analizy	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki dla banków	Suma
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Analiza indywidualna	427 373	4 361	123	0	431 857
Analiza kolektywna	20 741	46 879	122 009	0	189 629
Suma	448 114	51 240	122 132	0	621 486

Kredyty i pożyczki objęte analizą indywidualną

Kwantyfikacja wartości portfela objętego analizą indywidualną oraz wartości utworzonych odpisów w podziale na należności (i odpowiednio odpisy) z rozpoznaną utratą wartości i portfel IBNR została przedstawiona w notach finansowych.

Tabele poniżej prezentują strukturę portfela objętego analizą indywidualną z rozpoznaną utratą wartości.

- Wg produktów

Zaangażowanie brutto

Kredyty i pożyczki udzielone klientom						
	31.12.2008			31.12.2007		
	kwota w tys. PLN	udział %	Pokrycie odpisami aktualizacyjnymi	kwota w tys. PLN	udział %	Pokrycie odpisami aktualizacyjnymi
Kredyty inwestycyjne	316 091	47,2%	44,8%	252 322	58,4%	48,4%
Kredyty obrotowe	31 211	4,6%	49,7%	34 530	8,0%	78,8%
Kredyty w rachunku bieżącym	94 672	14,1%	28,0%	85 769	19,8%	45,6%
Kredyty rewolwingowe	5 246	0,8%	43,3%	691	0,2%	10,0%
Kredyty hipoteczne	7 938	1,2%	45,7%	4 361	1,0%	30,5%
Faktoring	20 554	3,1%	25,5%	14 615	3,4%	27,0%
Leasing (wykup wierzytelności)	115 549	17,3%	13,2%	22 039	5,1%	11,5%
Pozostałe	78 109	11,7%	10,3%	17 530	4,1%	66,0%
	669 370	100,0%	32,6%	431 857	100,0%	48,1%

- Wg walut

Zaangażowanie brutto

Kredyty i pożyczki udzielone klientom						
	31.12.2008			31.12.2007		
	kwota w tys. PLN	udział %	Pokrycie odpisami aktualizacyjnymi	kwota w tys. PLN	udział %	Pokrycie odpisami aktualizacyjnymi
PLN	267 664	40,0%	23,9%	178 637	41,4%	52,4%
CHF	61 710	9,2%	15,6%	5 876	1,4%	22,0%
EUR	42 867	6,4%	11,4%	8 772	2,0%	24,2%
USD	289 484	43,3%	47,6%	233 720	54,1%	47,1%
JPY	7 645	1,1%	24,7%	4 852	1,1%	18,6%
	669 370	100,0%	32,6%	431 857	100,0%	48,1%

- Wg stopnia pokrycia odpisami aktualizacyjnymi

Zaangażowanie brutto

Kredyty i pożyczki udzielone klientom				
	31.12.2008		31.12.2007	
	kwota w tys. PLN	udział %	kwota w tys. PLN	udział %
do 20%	255 135	38,1%	48 737	11,3%
Powyżej 20% do 40%	60 547	9,0%	41 771	9,7%
Powyżej 40% do 60%	307 178	45,9%	274 697	63,5%
Powyżej 60% do 80%	15 132	2,3%	13 657	3,2%
Powyżej 80%	31 378	4,7%	52 995	12,3%
	669 370	100,0%	431 857	100,0%

Relatywnie wyższy udział należności o najniższym pokryciu odpisem aktualizującym w roku 2008 w porównaniu z rokiem 2007 wynika z uwzględnienia zaangażowania z tytułu zamkniętych kontraktów opcji walutowych w kwocie 64 mln zł netto, które zostało pomniejszone o element wyceny ryzyka kredytowego opcji zaprezentowanego, zgodnie z MSR 39, w pozycji wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Kolejnym powodem był wzrost udziału w portfelu należności zagrożonych leasingu, które charakteryzują się niższym wskaźnikiem pokrycia (ze względu na wyższy poziom zabezpieczeń). Dodatkowo, wskaźnik pokrycia obniżył się w wyniku spisania 30 mln zł należności w pełni pokrytych rezerwami w trakcie 2008 roku.

Kredyty i pożyczki restrukturyzowane

Restrukturyzacja należności jest prowadzona przez specjalnie do tego celu powołane jednostki (oddzielnie dla należności korporacyjnych i detalicznych).

Restrukturyzacja ma na celu wykonanie efektywnych działań wobec klientów mających doprowadzić do maksymalnego i możliwie szybkiego ograniczenia ryzyk ponoszonych przez Bank.

Restrukturyzacja obejmuje ustalenie nowych, akceptowalnych przez Bank warunków funkcjonowania należności (w tym zasad ich spłaty i zabezpieczenia, i ew. uzyskania dodatkowych zabezpieczeń).

Należności od klientów korporacyjnych włącza się do portfela restrukturyzacyjnego każdorazowo na podstawie decyzji właściwego poziomu decyzyjnego w oparciu o bieżący i okresowy monitoring jego sytuacji ekonomiczno-finansowej.

Według stanu na 31.12.2008 kwota kredytów i pożyczek korporacyjnych bez rozpoznanej utraty wartości (zaangażowanie bilansowe), które w przeszłości podlegały restrukturyzacji wynosiła 46,7 mln zł i wzrosła o 48 % w porównaniu do stanu na 31.12.2007 (31,5 mln zł).

Proces restrukturyzacji należności detalicznych realizowany jest przy wykorzystaniu informatycznego systemu wspomaganie i należności od klientów trafiają do tego systemu automatycznie nie później niż 4 dnia od daty powstania należności wymagalnej.

Poniższa tabela pokazuje portfel kredytów z rozpoznaną utratą wartości zarządzany przez jednostki organizacyjne Banku zajmujące się restrukturyzacją należności.

	Zaangażowanie brutto w tys. PLN	
	31.12.2008	31.12.2007
Kredyty i pożyczki udzielone klientom indywidualnym	142 750	75 971
Kredyty i pożyczki udzielone klientom korporacyjnym	507 294	354 049
Razem	650 044	430 020

Bankowe tytuły egzekucyjne

W 2008 r. odnośnie należności gospodarczych Bank wystawił 57 bankowych tytułów egzekucyjnych („bte”) na łączną kwotę 133,6 mln PLN (w przeliczeniu wg średniego kursu NBP z dnia 31.12.2008 r.), w tym:

- 53 bte w PLN na łączną kwotę 124,4 mln PLN,
- 2 bte w EUR na łączną kwotę 1,9 mln EUR (8,0 mln PLN),
- 2 bte w CHF na łączną kwotę 0,4 mln CHF (1,2 mln PLN).

Ponadto w 2008 roku Bank wystawił 2 214 bankowych tytułów egzekucyjnych dotyczących należności detalicznych oraz małych firm, na łączną kwotę 48,3 mln PLN (w przeliczeniu według kursu z dnia 31.12.2008 roku).

(2F) DŁUŻNE I KAPITAŁOWE PAPIERY WARTOŚCIOWE

Poniższa tabela przedstawia strukturę papierów wartościowych znajdujących się w portfelu Banku na koniec grudnia 2008 r. (zaangażowanie brutto w tys. PLN):

Emitowane przez	Papiery dłużne przeznaczone do obrotu	Inwestycyjne dłużne papiery wartościowe	Akcje	Razem
Skarb państwa	3 471 807	2 627 891	64	6 099 762
Bank Centralny	0	167 247	0	167 247
Pozostałe	0	106 564	255 067	361 631
- notowane	0	15 760	10 438	26 198
- nie notowane	0	90 804	244 629	335 433
Razem	3 471 807	2 901 702	255 131	6 628 640

Poniższa tabela przedstawia strukturę papierów wartościowych znajdujących się w portfelu Banku na koniec grudnia 2007 r. (zaangażowanie brutto w tys. PLN):

Emitowane przez	Papiery dłużne przeznaczone do obrotu	Inwestycyjne dłużne papiery wartościowe	Akcje	Razem
Skarb państwa	2 327 042	1 540 449	0	3 867 491
Bank Centralny	0	165 939	0	165 939
Pozostałe	0	186 332	203 668	390 000
- notowane	0	138 106	0	138 106
- nie notowane	0	48 226	203 668	251 894
Razem	2 327 042	1 892 720	203 668	4 423 430

(2G) PRZEWŁASZCZONE ZABEZPIECZENIA

W 2008 r. nie dokonywano istotnych bezpośrednich przejęć przez Bank i sprzedaży środków trwałych stanowiących zabezpieczenie kredytu. Powyższa sytuacja powodowana jest realizacją innych bardziej efektywnych ścieżek zaspokajania z przywłaszczeń (czasowo i kwotowo przy ograniczeniu kosztów), tj. doprowadzania do sprzedaży przedmiotu przewłaszczenia bezpośrednio przez dawcę zabezpieczenia pod nadzorem Banku i z przeznaczeniem całości tak uzyskanych środków na spłatę. Odmianą takiego działania jest zawieranie porozumień z syndykami w upadłości na podstawie, których syndyk za uzgodnioną opłatą zabezpiecza i przechowuje przedmioty przewłaszczenia oraz w

porozumieniu z Bankiem dokonuje ich oferowania i sprzedaży (w tym w ramach sprzedaży zorganizowanych części lub całego przedsiębiorstwa dłużnika).

Powyższe powoduje, że realizowany tryb zaspokajania nie jest ewidencjonowany na tzw. Aktywach trwałych do zbycia.

(2H) POLITYKA W ZAKRESIE SPISYWANIA NALEŻNOŚCI

Ekspozycje kredytowe, dla których Bank nie oczekuje wystąpienia żadnych przepływów pieniężnych do odzyskania i dla których utworzony został odpis z tytułu utraty wartości pokrywający w całości należność pozostałą do spłaty, są spisywane z bilansu w ciężar odpisu aktualizującego i przenoszone do ewidencji pozabilansowej. Przedmiotowa operacja nie powoduje umorzenia należności ani zaprzestania działań restrukturyzacyjno-windykacyjnych.

Najczęściej Bank spisuje należności w ciężar rezerw na utratę wartości w przypadku stwierdzenia nieściągalności należności, tj.:

- umorzenia postępowania egzekucyjnego;
- śmierci dłużnika;
- ukończenia postępowania upadłościowego;
- bezwarunkowego umorzenia części kredytu;
- długiego okresu bezskutecznej egzekucji.

(2I) KONCENTRACJA RYZYK AKTYWÓW FINANSOWYCH Z EKSPOZYCJĄ NA RYZYKO KREDYTOWE

Sektory przemysłu

Poniższa tabela przedstawia podział głównej ekspozycji kredytowej Banku z rozbiciem na czynniki składowe, według kategorii klientów.

31.12.2008	Pośrednictwo finansowe	Przemysł i Budownictwo	Handel hurtowy i detaliczny	Transport i komunikacja	Sektor publiczny	Kredyty hipoteczne	Kredyty konsumpcyjne *	Pozostałe branże	Razem
Kredyty i pożyczki dla banków	1 580 026	0	0	0	0	0	0	0	1 580 026
Kredyty i pożyczki dla klientów	176 882	2 282 608	1 626 220	1 180 157	170 388	22 289 147	2 662 483	2 909 433	33 297 318
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	0	0	0	0	3 471 808	0	0	0	3 471 808
Finansowe instrumenty pochodne	1 296 326	587 456	139 892	32 434	0	0	0	764 806	2 820 914
Inwestycyjne papiery wartościowe	300 336	121 004	8 347	41	2 650 941	0	0	76 163	3 156 832
Aktywa finansowe wycenione do wartości godziwej	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Należności z tyt. papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	61 282	0	0	0	0	0	0	0	61 282
Na dzień 31 grudnia 2008	3 414 852	2 991 068	1 774 459	1 212 632	6 293 137	22 289 147	2 662 483	3 750 403	44 388 180

31.12.2007	Pośrednictwo finansowe	Przemysł i Budownictwo	Handel hurtowy i detaliczny	Transport i komunikacja	Sektor publiczny	Kredyty hipoteczne	Kredyty konsumpcyjne *	Pozostałe branże	Razem
Kredyty i pożyczki dla banków	1 053 052	0	0	0	0	0	0	0	1 053 052
Kredyty i pożyczki dla klientów	154 686	1 452 355	1 207 680	863 947	240 837	13 189 689	1 952 129	2 371 999	21 433 322
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	50	0	0	0	2 326 992	0	0	0	2 327 042
Finansowe instrumenty pochodne	635 377	59 265	25 149	627	0	0	0	80 529	800 947
Inwestycyjne papiery wartościowe	125 233	81 000	8 200	78 162	1 754 613	0	0	49 179	2 096 388
Aktywa finansowe wycenione do wartości godziwej	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Należności z tyt. papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	28 807	0	0	0	0	0	0	0	28 807
Na dzień 31 grudnia 2007	1 997 205	1 592 620	1 241 029	942 736	4 322 442	13 189 689	1 952 129	2 501 707	27 739 558

* w tym: karty kredytowe, kredyty gotówkowe, kredyty samochodowe, kredyty w rachunku bieżącym, kredyty na zakup akcji

(3) Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe obejmuje obecne i przyszłe oddziaływania na zyski lub kapitał ze strony zmiany wartości portfela Banku wywołanej niekorzystnymi ruchami cen obligacji, cen akcji lub towarów, stóp procentowych lub kursów wymiany walut.

Miary oceny ryzyka rynkowego

Główną miarą, stosowaną przez Bank w celu oceny ryzyk rynkowych jest parametryczny model VaR (wartość zagrożona ryzykiem) – spodziewana strata, która może powstać na portfelu w określonym czasie (okres utrzymania) oraz z określonym prawdopodobieństwem (poziom ufności) z tytułu niekorzystnego ruchu na rynku.

Obliczenie VaR w Księdze Handlowej jest dokonywane na podstawie analitycznej aproksymacji, określonej w metodologii opracowanej przez firmę RiskMetrics. Wartość zagrożona jest obliczana z założeniem 10-dniowego okresu utrzymania oraz 99% poziomu ufności (przedział jednostronny). Obliczając zmienność związaną z każdym czynnikiem ryzyka, model przypisuje większą wagę historycznym warunkom rynkowym obserwowanym w niedawnym okresie, tym samym zapewniając bardziej poprawne oddanie bieżących warunków rynkowych.

Wartości kapitału obciążonego ryzykiem są ustalane codziennie, zarówno indywidualnie dla każdego z obszarów odpowiedzialnych za podejmowanie ryzyka i zarządzanie nim, jak i na bazie skonsolidowanej, z uwzględnieniem efektu dywersyfikacji istniejącej pomiędzy poszczególnymi portfelami.

W celu zapewnienia adekwatności modelu VaR dla oceny ryzyk występujących na otwartych pozycjach, ustanowiono i przeprowadza się codziennie proces testowania wstecznego.

Testowanie wsteczne jest standardową techniką stosowaną do oceny jakości modelu pomiaru ryzyka, realizowaną według następujących zasad:

- W istniejącym systemie dokonuje się porównania ex-post miary ryzyka wygenerowanej przez model, ze zweryfikowanymi dziennymi zmianami wartości portfela, przy założeniu statycznych pozycji,
- Jakość modelu jest weryfikowana przy zastosowaniu trójstrefowego podejścia statystycznego, bazującego na liczbie przekroczeń (uznaje się, że przekroczenie miało miejsce, gdy różnica pomiędzy bezwzględną wartością zmiany dziennej a wielkością VaR jest dodatnia):
 - ü strefa zielona (mniej niż 10 przekroczeń) odpowiada wynikowi, który nie wskazuje na jakiegokolwiek problemy w modelu,
 - ü strefa żółta (10 do 14 przekroczeń), powoduje powstanie pewnych zastrzeżeń do modelu, ale konkluzja nie jest ostateczna; w tym przypadku stosowany jest mnożnik, aby poziom ufności miary ryzyka wrócił do 99%,
 - ü strefa czerwona (ponad 14 przekroczeń), wskazuje na problem w modelu ryzyka.

Wszystkie zgłoszone przekroczenia są udokumentowane, łącznie z wyjaśnieniem przyczyn ich powstania oraz zaliczeniem do jednej z trzech klas wyjaśnienia przekroczeń: podstawowa integralność modelu, niewystarczająca dokładność modelu lub nieprzewidziane ruchy rynkowe.

W celu monitorowania i limitowania pozycji w instrumentach, dla których nie jest możliwa należyta ocena ryzyk rynkowych z zastosowaniem modelu VaR (instrumenty nieliniowe), zdefiniowano inne wskaźniki ryzyka takie jak Gamma, Vega i Theta.

Równolegle do metody VaR portfele handlowe są poddawane szeregowi scenariuszy warunków skrajnych w celu:

- o Oszacowania potencjalnej straty ekonomicznej, wynikającej ze skrajnych wahań czynników ryzyka rynkowego,
- o Identyfikacji ruchów ryzyka rynkowego, ewentualnie nie ujętych w VaR, na które portfele są bardziej wrażliwe,
- o Identyfikacji czynności, które mogą zostać podjęte w celu redukcji wpływu skrajnych zmian czynników ryzyka.

Stosuje się następujące rodzaje scenariuszy rynkowych: i) Równoległe przesunięcia krzywych dochodowości, ii) Bardziej stromy lub spłaszczony przebieg krzywych dochodowości, iii) Wahania zmienności stóp procentowych, iv) Wahania kursów wymiany, v) Wahania marż na swapach, vi) Niekorzystne scenariusze historyczne.

Proces kalkulacji VaR jest prowadzony z zastosowaniem oprogramowania opracowanego na bazie technologii sieci internetowej. Zapewnia to obszarom handlowym dostęp w trybie bieżącym do wartości zagrożonej ryzykiem w ich właściwym portfelu.

VaR stosuje się jako miarę w ocenie ryzyk poniesionych na pozycjach handlowych włącznie z pozycjami ustanowionymi przez Zespół Strategii Ryzyka Rynkowego.

Wskaźniki VaR ukazane w poniższej tabeli odzwierciedlają ekspozycję na ryzyko rynkowe o wartości ok. 29,7 mln zł średnio w 2008 r, wobec obowiązującego limitu na poziomie 33,8 mln zł.

Miary VaR dla ryzyka rynkowego:

	VaR (Od 31 grudnia 2007 do 31 grudnia 2008 r.)				
	Koniec grudnia 2008	Średnio	Maksimum	Minimum	Koniec grudnia 2007
Globalnie	40 963	29 685	174 700	4 837	5 488
VaR stopy procentowej	23 627	12 599	30 075	4 858	5 460
Ryzyko kursowe	30 188	20 221	173 524	45	61
Efekt dywersyfikacji	31%				1%

Miary VaR dla ryzyka rynkowego (dla Obszaru Handlowego oraz Obszaru Strategicznego) według podejścia obowiązującego w pierwszej połowie roku 2007 (tys. zł):

	VaR (Od stycznia do czerwca 2007 r.)				
	30.06.2007	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2006
Ryzyko ogólne	14 424	13 945	19 075	9 713	10 756
VaR stopy procentowej	13 542	13 860	18 756	10 069	10 706
Ryzyko kursowe	3 549	947	7 403	43	187
Efekt dywersyfikacji	18%				1%

Miary VaR dla ryzyka rynkowego (dla Portfela Rynków Finansowych) według podejścia obowiązującego w drugiej połowie roku 2007 (tys. zł):

	VaR (Od lipca do grudnia 2007 r.)				
	31.12.2007	Średnio	Maksimum	Minimum	30.06.2007
Ryzyko ogólne	5 488	9 498	14 503	5 488	11 042
VaR stopy procentowej	5 460	9 497	14 527	5 460	11 008
Ryzyko kursowe	61	789	4 520	37	3 548
Efekt dywersyfikacji	1%				32%

Otwarte pozycje obejmowały głównie instrumenty stopy procentowej, a w czwartym kwartale 2008 roku, także instrumenty na kurs walutowy. Ryzyko walutowe uwzględnia zarówno wszystkie pozycje wymiany walutowej Banku jak i otwarte pozycje dozwolone jedynie w obszarach handlowym i zarządzanym przez Zespół Strategii Ryzyka Rynkowego. Do końca października 2008 roku nie było przekroczeń limitu ogólnego na ryzyko rynkowe dla działalności na rynkach finansowych, jednak miały miejsce przekroczenia limitów dla poszczególnych podobszarów ryzyka, co było spowodowane zwiększeniem zmienności parametrów rynkowych.

W październiku 2008 roku został przekroczony limit ogólny VaR dla działalności na rynkach finansowych w wyniku aktywnego zarządzania ryzykiem kursowym poprzez otwarcie pozycji walutowej, w celu redukcji ryzyka kredytowego związanego z transakcjami opcyjnymi zawartymi z klientami. W efekcie powyższego Bank przyjął na siebie ryzyko nieliniowe tych instrumentów.

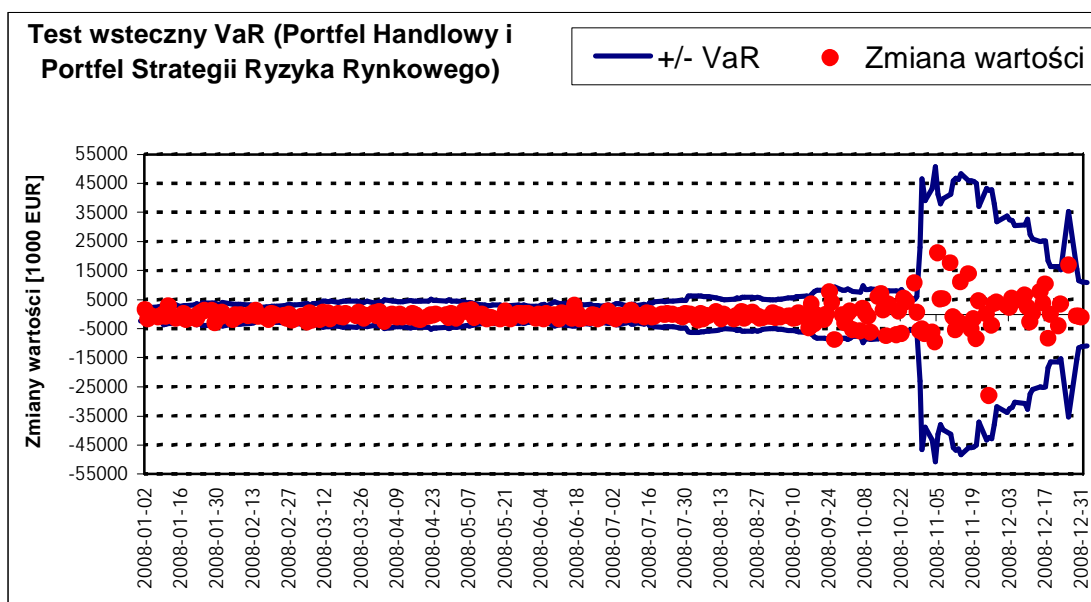
Kształtowanie się pozycji walutowej przedstawia poniższa tabela (w tys. PLN):

Pozycja całkowita	Średnia w okresie	Minimum w okresie	Maksimum w okresie	Koniec okresu
02/01/2007-31/12/2007	22 744	4 121	56 315	6 801
02/01/2008-31/12/2008	175 881	5 776	1 207 226	398 649

W pierwszej dekadzie stycznia 2009 roku ekspozycja spadła poniżej limitu.

W podmiotach zależnych ekspozycje na ryzyko rynkowe nie występowały, ponieważ Bank przejmuje ryzyko od podmiotów zależnych i zarządza nim na poziomie centralnym.

Ryzyko rynkowe – test wsteczny VaR



Ocenę VaR uzupełnia monitoring wrażliwości portfeli obarczonych ryzykiem rynkowym na ww. scenariusze (ujawnia się jedynie maksymalne, negatywne oddziaływanie).

Zgodnie z zasadami przyjętymi przez Bank limity dla wyników testów warunków skrajnych są dwa razy wyższe od limitów dla dziennego zarządzania ryzykiem rynkowym.

W przypadku księgi bankowej, w celu zarządzania ryzykiem stopy procentowej, przeprowadzana jest analiza wrażliwości portfeli niehandlowych, natomiast w celu jego łagodzenia stosuje się strategie zabezpieczające. W wyniku tej analizy w 2008 roku zawarto dodatkowe transakcje zabezpieczające ryzyko stopy procentowej związane z portfelami kredytów na stałą stopę, a szczególnie z portfelem kredytów konsumpcyjnych i portfelem leasingowym. Na koniec grudnia 2008 roku wartość BPV dla Księgi Bankowej wynosiła ok. 47 mln zł.

Wrażliwość Księgi Bankowej na zmiany stóp procentowych kształtowała się następująco (w tys. PLN):

BPV Księgi Bankowej	Średnia w okresie	Minimum w okresie	Maksimum w okresie	Koniec okresu
01 - 06 '2008	45 633	40 957	50 207	45 770
06 - 12 '2008	45 959	35 772	51 413	46 977

(4) Ryzyko płynności

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie i utrzymywanie zdolności Banku do wywiązywania się zarówno z bieżących, jak i przyszłych zobowiązań, z uwzględnieniem kosztów pozyskania płynności.

Ryzyko płynności odzwierciedla możliwość poniesienia znacznych strat w wyniku pogorszenia warunków finansowania (ryzyko finansowania) i/lub sprzedaży aktywów poniżej ich wartości rynkowej (ryzyko płynności rynku) w celu zaspokojenia zapotrzebowania na środki, wynikającego z zobowiązań Banku.

W podmiotach zależnych ekspozycje na ryzyko płynności nie występowały, ponieważ Bank przejmuje ryzyko od podmiotów zależnych i zarządza nim na poziomie centralnym.

We wrześniu 2008 r. Bank zawarł nową transakcję kredytu konsorcjalnego na kwotę 150 mln EUR.

Dodatkowo w 2008 roku Bank wyemitował obligacje strukturyzowane (ok. 125 mln PLN) wpływające na poziom długoterminowych stabilnych źródeł finansowania.

Głównym źródłem finansowania pozostaje duża, zdywersyfikowana i stabilna baza depozytowa, która w 2008 roku wzrosła do poziomu ok. 31 mld zł, dzięki atrakcyjnej ofercie i skutecznej kampanii marketingowej.

Koncentracja bazy depozytowej, mierzona udziałem 5 i 20 największych deponentów, na koniec 2008 roku zmalała i wyniosła odpowiednio 3,2% oraz 6,8% (w grudniu 2007 roku odpowiednio 5,7% oraz 10,6%).

Płynność w walutach obcych Bank zapewnia dzięki denominowanym w walucie pożyczkom konsorcjalnym i długowi podporządkowanemu oraz transakcjom CCS i FX Swap.

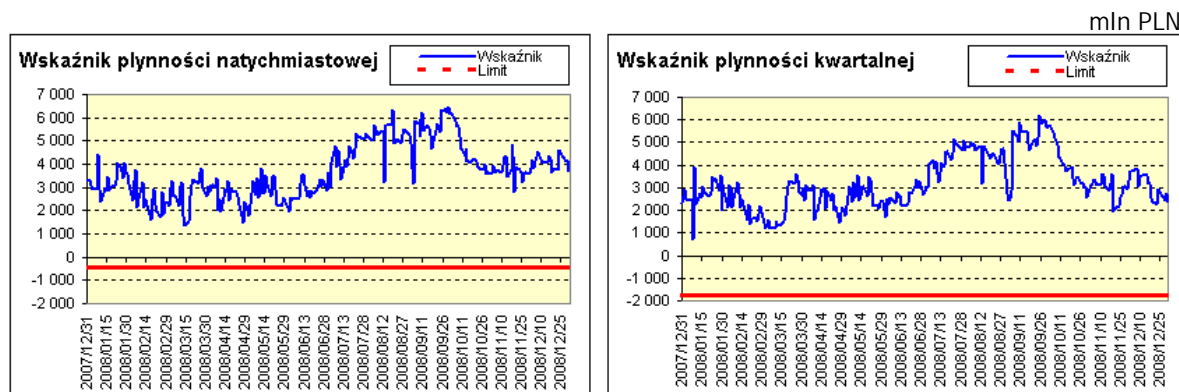
Miary oceny ryzyka płynności

Ocena ryzyka płynności Banku jest realizowana z zastosowaniem zarówno wskaźników określonych przez Organ Nadzoru, jak i inne wewnętrzne miary, dla których także zdefiniowano limity ekspozycji.

Kształtowanie się sytuacji płynnościowej Banku w krótkich horyzontach czasowych (do 3 miesięcy) jest sprawdzane codziennie na podstawie dwóch wskaźników zdefiniowanych wewnętrznie: płynność natychmiastowa oraz płynność kwartalna. Mierzą one maksymalne zapotrzebowanie na środki, które mogłyby powstać jednego dnia, z uwzględnieniem projekcji przepływów środków pieniężnych na okresy odpowiednio 3-dniowe i 3-miesięczne.

Wyliczenie tych wskaźników polega na dodawaniu do pozycji płynnościowej analizowanego dnia szacowanych przyszłych przepływów środków pieniężnych dla każdego dnia z ustalonego horyzontu czasowego (3 dni lub 3 miesiące) w zakresie transakcji, w których zawarciu pośredniczą obszary rynkowe. Dodawana jest także kwota aktywów z uznanego za wysoce płynny portfela papierów wartościowych Banku, co prowadzi do ustalenia luki płynności zakumulowanej na każdy dzień badanego okresu.

Dane te są raportowane codziennie do obszarów odpowiedzialnych za zarządzanie pozycją płynnościową i są porównywane z obowiązującymi limitami ekspozycji.



Bieżące wskaźniki płynności

	mIn PLN			
	Wysokopłynne aktywa	Wskaźnik płynności natychmiastowej	Wskaźnik płynności kwartalnej	Aktywa płynne na pokrycie zmienności źródeł finansowania
31.12.2008				
Ekspozycja	3 993	3 673	2 367	5 321
Limit minimalny		-434	-1 734	2 000
31.12.2007				
Ekspozycja	2 891	3 301	2 344	4 723
Limit minimalny		-433	-1 734	2 000

W połowie roku zaobserwowano wzrost wskaźników płynności, a następnie spadek i stabilizację powyżej zdefiniowanych limitów.

W 2008 r. oba wskaźniki były dodatnie, co oznacza, że Bank utrzymywał długą pozycję płynnościową w terminach do 3 miesięcy.

W grudniu 2008 r. podjęto decyzję o utrzymaniu poziomu limitów pomimo wzrostu wartości funduszy własnych Grupy, do których limity są odnoszone.

Ponadto Bank stosuje analizę wewnętrznej płynności strukturalnej na bazie skumulowanych urealnionych luk płynności (tj. z założeniem prawdopodobieństwa powstania przepływu środków pieniężnych). Bezpieczny poziom, przyjęty w Banku w zakresie relacji niedoboru płynności dla każdego przedziału czasowego poniżej 5-ciu lat, odpowiada 25% sumy bilansowej.

W 2008 r. wszystkie zdefiniowane wskaźniki były utrzymywane na poziomach wyraźnie przewyższających limity.

Bank opracował narzędzie do zarządzania ryzykiem płynności, określające scenariusze warunków skrajnych, w których luki płynności są urealniane przy założeniu konserwatywnego podejścia do oceny prawdopodobieństwa wystąpienia przepływów środków pieniężnych (np. m.in. biorące pod uwagę wycofanie lokat oraz opóźnienia w spłatach kredytów, wraz z gorszą płynnością rynku wtórnego papierów wartościowych).

31.12.2008		
Urealniona luka płynności (mln PLN)	do 3-ch mies.	powyżej 3-ch mies.
Luka bilansowa	3 548	9 465
Skumulowana luka bilansowa	3 548	13 013
Luka pozabilansowa	-2 031	-1 705
Luka ogółem	1 517	7 760
Skumulowana luka ogółem	1 517	9 276

Wskaźnik aktywów płynnych (mln PLN)	
Aktywa płynne	9 036
Aktywa bilansowe	46 984
Udział aktywów płynnych w aktywach bilansowych	19,2%

31.12.2007		
Urealniona luka płynności (mln PLN)	do 3-ch mies.	powyżej 3-ch mies.
Luka bilansowa	3 379	4 462
Skumulowana luka bilansowa	3 379	7 842
Luka pozabilansowa	-326	171
Luka ogółem	3 053	4 633
Skumulowana luka ogółem	3 053	7 687

Wskaźnik aktywów płynnych (mln PLN)	
Aktywa płynne	5 944
Aktywa bilansowe	29 538
Udział aktywów płynnych w aktywach bilansowych	20,1%

Testy warunków skrajnych płynności są przeprowadzane kwartalnie, aby ustalić profil ryzyka płynności Banku, oraz zapewnić zdolność Banku do wywiązania się ze zobowiązań w przypadku kryzysu płynności i aby przyczynić się do opracowania awaryjnego planu płynności oraz decyzji zarządczych.

Wyniki testów warunków skrajnych pokazują, że nawet w sytuacji zrealizowania niekorzystnych scenariuszy wskaźniki płynności pozostaną powyżej ustalonych limitów.

Mając na uwadze bardziej restrykcyjne i bardziej właściwe ilościowe miary płynności, wprowadzone Uchwałą Nr 9/2007 KNB, Bank skorygował dotychczas używany zestaw wskaźników do zarządzania płynnością. W pierwszych trzech kwartałach 2008 roku limity na wszystkie nowe miary, które obowiązują od lipca 2008 roku, były przestrzegane. W październiku i listopadzie miało miejsce kilka przekroczeń limitów na krótkoterminowe miary płynności, jednak było to związane głównie z założeniami metodologicznymi zawartymi w Uchwale Nr 9, które powodują znaczne zawyżenie niestabilnych źródeł finansowania, a nie z pogorszeniem się pozycji płynnościowej Banku. Wzmocniona akcja depozytowa pozwoliła na stworzenie bufora, który zaabsorbował poprawki do krótkoterminowych miar płynności wprowadzonych Uchwałą.

Testy warunków skrajnych w zakresie płynności przeprowadza się co miesiąc, aby zrozumieć profil ryzyka płynności Banku, upewnić się, że Bank potrafi wypełnić swoje zobowiązania na wypadek kryzysu płynności oraz przyczynić się do przygotowania planu awaryjnego w zakresie płynności i decyzji zarządczych.

Bank dysponuje procedurami awaryjnymi dla sytuacji zwiększonego ryzyka płynności – Plan Awaryjny Płynności (plan awaryjny w przypadku pogorszenia się płynności finansowej Banku), aktualizowany kwartalnie. Plan Awaryjny Płynności ustala koncepcje, priorytety, obowiązki i konkretne środki do podjęcia na wypadek kryzysu płynności.

(5) Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne jest zdefiniowane jako „ryzyko straty wynikające z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, działań ludzi lub systemów bądź też ze zdarzeń zewnętrznych”. Ryzyko operacyjne objawia się w każdym aspekcie działalności organizacji i jest jej nieodłączną częścią.

Biorąc pod uwagę stopień rozwoju zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz skalę i profil swojej działalności, Bank podjął decyzję o wyliczaniu wymogu kapitałowego przy zastosowaniu Metody Standardowej.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym oparte jest o wdrożoną w Banku strukturę procesową nakładającą się na tradycyjną strukturę organizacyjną. Bieżące zarządzanie poszczególnymi procesami, włączając w to zarządzanie profilem ryzyka operacyjnego procesu, powierzone jest Właścicielom Procesów, którzy raportują do wszystkich pozostałych jednostek uczestniczących w procesie zarządzania ryzykiem i są przez te jednostki wspierani.

W celu identyfikacji, analizy i oceny ryzyka operacyjnego stosowane są następujące narzędzia:

- zbieranie informacji o stratach,
- samoocena ryzyka operacyjnego,
- monitorowanie kluczowych wskaźników ryzyka.

Narzędzia te wraz ze szkoleniami są kluczowe dla budowania świadomości ryzyka operacyjnego w organizacji.

W 2008 Bank podjął działania skierowane zarówno na zmniejszenie prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzeń ryzyka operacyjnego jak i na ograniczenie skutków potencjalnych i rzeczywistych zdarzeń.

Działania te objęły między innymi:

- odnowienie zakresu polis ubezpieczeniowych Banku, ze szczególnym naciskiem na ryzyko operacyjne,
- ciągłą aktualizację modelu zarządzania planami ciągłości działania,
- rozbudowaną samoocenę ryzyka operacyjnego,
- dalszą optymalizację systemu pomiaru i monitorowania kluczowych wskaźników ryzyka.

XVI. LUKA PŁYNNOŚCI WEDŁUG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI I WYMAGALNOŚCI

31 grudnia 2008

PLN '000

AKTYWA	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Pozostałe aktywa	RAZEM
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 802 402	0	0	0	0		1 802 402
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	1 263 768	0	4	0	316 254		1 580 026
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	59 261	44 302	1 418 681	1 712 199	237 365		3 471 808
Instrumenty pochodne przeznaczone do obrotu	293 518	415 864	957 129	1 017 053	137 349		2 820 914
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0	25	9 952	0		9 977
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	2 599 094	416 810	2 472 681	7 746 670	19 389 004		32 624 259
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	610 403	159 527	593 449	1 536 918	1 405		2 901 702
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	61 282	0	0	0	0		61 282
Akcje i udziały						244 034	244 034
Pozostałe aktywa niefinansowe						490 728	490 728
RAZEM	6 689 728	1 036 503	5 441 969	12 022 793	20 081 377	734 762	46 007 132
PASYWA	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Pozostałe pasywa	RAZEM
Zobowiązania wobec banków	114 603	8 490	1 554 952	1 066 338	316 167		3 060 550
Zobowiązania wobec klientów	17 233 521	6 128 781	8 117 876	397 687	5		31 877 870
Instrumenty pochodne przeznaczone do obrotu	750 379	1 494 436	1 169 601	853 872	133 939		4 402 227
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	50 637	193 140	904 435	31 437		1 179 649
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	1 033 591	468 471	4 291	0	0		1 506 353
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	11 068	112 418	0		123 486
Zobowiązania podporządkowane	0	0	1 768	333 792	625 860		961 420
Pozostałe pasywa niefinansowe						433 025	433 025
Kapitał własny						2 462 553	2 462 553
RAZEM	19 132 094	8 150 815	11 052 696	3 668 542	1 107 408	2 895 577	46 007 132



Roczne sprawozdanie finansowe Banku Millennium S.A. za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2008 r.

31 grudnia 2008

PLN '000

ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Pozostałe pasywa	RAZEM
Zobowiązania z tytułu otwartych linii kredytowych	5 048 724						5 048 724
Zobowiązania z tytułu poręczeń i gwarancji	1 249 061						1 249 061
Luka bilansowa	-12 442 366	-7 114 312	-5 610 727	8 354 251	18 973 969	-2 160 815	0
Luka ogółem	-18 740 151	-7 114 312	-5 610 727	8 354 251	18 973 969	-2 160 815	-6 297 785

Zgodnie z przeprowadzoną analizą statystyczną otwartych linii kredytowych oraz zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji wykazanych w powyższej tabeli, rzeczywiste poziomy ich wykorzystania wynoszą odpowiednio 10% i 5% prezentowanego nominalu.

Struktura terminowa luk płynności zmieniła się głównie z powodu deprecjacji złotego w drugiej połowie 2008 roku. Deprecjacja polskiej waluty spowodowała wzrost należności o długich terminach zapadalności (kredyty i pożyczki denominowane w walutach obcych) został skompensowany wzrostem zobowiązań denominowanych w walutach obcych (kredyty konsorcjalne i transakcje pozabilansowe), które posiadają krótsze terminy wymagalności, co wywołało zmianę struktury luk. Spadły wartości luk krótkoterminowych, natomiast wzrosły wartości luk długoterminowych.

31 grudnia 2007

PLN '000

AKTYWA	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Pozostałe aktywa	RAZEM
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 255 055	0	0	0	0		1 255 055
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	731 188	30 000	2	0	291 862		1 053 052
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	8 852	96 289	338 630	1 429 085	454 186		2 327 042
Instrumenty pochodne przeznaczone do obrotu	104 759	262 091	225 707	176 309	32 080		800 946
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0	27 319	170 993	20 009		218 321
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	1 849 222	181 844	996 961	4 332 005	13 521 271		20 881 303
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	67 924	0	329 851	1 491 715	3 229		1 892 719
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	28 807	0	0	0	0		28 807
Akcje i udziały						192 573	192 573
Pozostałe aktywa niefinansowe						592 193	592 193
RAZEM	4 045 807	570 224	1 918 470	7 600 107	14 322 637	784 766	29 242 011

PASYWA	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Pozostałe pasywa	RAZEM
Zobowiązania wobec banków	690 485	76 676	50 797	1 458 945	291 785		2 568 688
Zobowiązania wobec klientów	14 458 695	1 928 716	5 494 474	139 017	731		22 021 633
Instrumenty pochodne przeznaczone do obrotu	123 419	94 865	190 831	154 036	6 578		569 729
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0	40	20 180	0		20 220
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	589 361	140 632	0	0	0		729 993
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	0	0	0		0
Zobowiązania podporządkowane	0	0	2 175	286 560	537 300		826 035
Pozostałe pasywa niefinansowe						421 727	421 727
Kapitał własny						2 083 986	2 083 986
RAZEM	15 861 960	2 240 889	5 738 317	2 058 738	836 394	2 505 713	29 242 011

31 grudnia 2007

PLN '000

ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Pozostałe pasywa	RAZEM
Zobowiązania z tytułu otwartych linii kredytowych	4 661 345						4 661 345
Zobowiązania z tytułu poręczeń i gwarancji	1 124 912						1 124 912
Luka bilansowa	-11 816 153	-1 670 665	-3 819 847	5 541 369	13 486 243	-1 720 947	0
Luka ogółem	-17 602 410	-1 670 665	-3 819 847	5 541 369	13 486 243	-1 720 947	-5 786 257

XVII. ZOBOWIĄZANIA I AKTYWA WARUNKOWE

Łączna wartość przedmiotu sporu wszystkich spraw sądowych, w których Bank występował w roli pozwanego lub powoda przed sądami, organami właściwymi dla postępowań arbitrażowych wynosiła 338,3 mln zł (według stanu na dzień 09.02.2009 r.). Łączna wartość przedmiotu sporu spraw sądowych, w których Bank występował w roli pozwanego wynosiła 317,8 mln zł. a łączna wartość przedmiotu sporu spraw sądowych, w których Bank występował w roli powoda wynosiła 20,5 mln zł. Najistotniejsze, z uwagi na kryterium wartości przedmiotu sporu, postępowania, w których Bank jest pozwany według stanu na 31 grudnia 2008 to:

1. Powód: osoba fizyczna

Wartość przedmiotu sporu: 299 833 300 zł

Przedmiot: o zasądzenie na rzecz powoda odszkodowania za przejęty jego zdaniem bezprawnie BIG BANK Spółka Akcyjna (d. ŁBR S.A.).

Opis sprawy: Wyrokiem z dnia 04.04.2007 r. powództwo zostało oddalone. Powód złożył apelację i wyrokiem z dnia 10.04.2008 r. Sąd Apelacyjny apelację tę oddalił. W związku z tym Powód złożył skargę kasacyjną, na którą Bank złożył odpowiedź. W chwili obecnej Bank czeka na orzeczenie Sądu Najwyższego w sprawie.

Rokowania: prawdopodobieństwo wygrania Bank szacuje jako wysokie.

2. Powód: osoba fizyczna

Wartość przedmiotu sporu: 5 108 036 zł

Przedmiot: Roszczenie pozwu oparte jest na twierdzeniu, iż Bank zmusił powoda do złożenia zlecenia sprzedaży 33 300 sztuk akcji grożąc spółce powoda, iż przejmie wszystkie środki pieniężne, które będą pochodziły ze sprzedaży 30 000 akcji stanowiących własność tej spółki.

Opis sprawy: W sprawie odbyło się kilka rozpraw i w efekcie w dniu 21.02.2008 r. wskutek niewykonania zarządzenia Sądu dotyczącego sprecyzowania przez Powoda podstawy faktycznej i prawnej powództwa - Sąd zawiesił postępowanie bez terminu.

Rokowania: prawdopodobieństwo wygrania sprawy szacowane jest jako wysokie.

Niezależnie od powyższego Bank jest stroną postępowania sądowego w związku z nałożoną na Bank przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów kary, której wysokość ma wpływ na wartości podane w sprawozdaniu. Postępowanie toczy się w trybie odwołania od decyzji Prezesa UOKiK. Szczegółowy opis postępowania zawarty jest poniżej.

Przedmiot: Decyzją z dnia 29.12.2006r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) nałożył na Bank karę w wysokości 12 158 370 PLN. Nałożenie powyższej kary jest wynikiem postępowania, w którym Prezes UOKiK uznał za ograniczającą konkurencję praktykę polegającą na uczestniczeniu Banków, w tym Banku Millennium S.A. w porozumieniu mającym na celu wspólne

ustalanie stawek opłaty interchange pobieranych od transakcji dokonywanych kartami systemu Visa i Mastercard.

Bank utworzył rezerwę w wysokości nałożonej kary (to jest 12 158 tys. zł.) w ciężar kosztów operacyjnych roku 2006

Stan sprawy: W dniu 12.01.2007 r. Bank wniósł zażalenie na postanowienie Prezesa UOKiK o nadaniu decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności. W dniu 19.01.2007r. złożono odwołanie od decyzji Prezesa UOKiK od decyzji z dnia 29.12.2006r. następnie w dniu 01.02.2007r. wniesiono zażalenie na postanowienie Prezesa UOKiK z dnia 18.01.2007r. w przedmiocie nałożenia na banki w tym Bank Millennium solidarnego obowiązku zwrotu kosztów postępowania na rzecz Polskiej Organizacji Handlu i Dystrybucji. Wyrokiem z 12.11.2008r. Sąd uchylił niekorzystną dla Banku decyzję Prezesa UOKiK-u o nałożeniu kary a następnie Prezes UOKiK wniósł apelację od wyroku Sądu I instancji. Sprawa nadal jest w toku a jej rokowania pozostają trudne do przewidzenia.

POZYCJE POZABILANSOWE

	31.12.2008	31.12.2007
Pozabilansowe zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane	9 203 270	8 284 026
1. Zobowiązania udzielone:	8 486 330	7 582 956
a) finansowe	6 765 024	5 626 654
b) gwarancyjne	1 721 306	1 956 302
2. Zobowiązania otrzymane:	716 940	701 070
a) finansowe	23 532	15 936
b) gwarancyjne	693 408	685 134

Na udzielone zobowiązania warunkowe ujęte w powyższej tabeli składają się zobowiązania do udzielenia kredytów (takie jak: niewykorzystane limity na kartach kredytowych, niewykorzystane limity zadłużenia w rachunku bieżącym, niewykorzystane transze kredytów inwestycyjnych) oraz wystawione gwarancje i akredytywy (stanowiące zabezpieczenie wywiązania się klientów Banku z zobowiązań wobec podmiotów trzecich). Wartość zobowiązań gwarancyjnych prezentowanych powyżej przedstawia maksymalną wartość możliwą do poniesienia przez Bank straty w przypadku gdyby klienci nie wywiązali się ze swoich zobowiązań. Bank tworzy rezerwy na obarczone ryzykiem utraty wartości nieodwołalne zobowiązania warunkowe ujmowane w pozycji „rezerwy” w pasywach bilansu. Wartość rezerwy wyznacza się jako różnicę pomiędzy oszacowaną kwotą wykorzystanego zaangażowania warunkowego a wartością bieżącą spodziewanych przyszłych przepływów pieniężnych z tej ekspozycji kredytowej.

Gwarancje, poręczenia i awale udzielone Klientom

W okresie od 01.01.2008 do 31.12.2008 Bank udzielił 2 922 gwarancji, poręczeń i awali na łączną sumę PLN 1 453 040 tys. zł.

Kwota tych zobowiązań (z wyłączeniem gwarancji poręczeń spłaty kredytów z EFRWP oraz otwartych linii na gwarancje) wg stanu na 31.12.2007 r. wynosiła 1 209 484 tys. zł. (2 742 sztuk czynnych gwarancji) co oznacza spadek ich wartości o PLN 86 658 tys. tj. o 6,68% w stosunku do 31.12.2007 r.

Wartość gwarancji, poręczeń i awali udzielonych w PLN spadła o 35 156 tys. zł. czyli o 3,26 % w stosunku do końca roku ubiegłego, a wartość tych zobowiązań udzielonych w walutach obcych spadła o 50 502 tys. zł. tj. o 27,12%.

Strukturę zobowiązań udzielonych z tytułu gwarancji, poręczeń i awali wg poszczególnych kryteriów przedstawiają poniższe zestawienia (w tys. zł.):

1. Według walut	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.
PLN	1 074 158	1 110 314
Waluty obce	135 687	186 189
RAZEM:	1 209 845	1 296 503

2. Według rodzaju zobowiązania, stan na 31.12.2008	Ilość sztuk	Kwota w tys. zł.
Awal	1	1 050
Gwarancja	2 706	1 176 314
Poręczenie	3	15 895
Regwarancja	32	16 586
RAZEM:	2 742	1 209 845

3. Według przedmiotu zobowiązania, stan na 31.12.2008	Ilość sztuk	Udział procentowy	Kwota w tys. zł
dobrego wykonania kontraktu	1 692	61,70%	563 456
zapłaty czynszu	357	13,02%	49 884
przetargowa	267	9,74%	68 499
terminowej zapłaty za towar lub usługę	217	7,91%	170 591
inne	116	4,23%	67 281
zwrotu zaliczki	52	1,90%	57 944
celna	34	1,24%	186 896
spłaty kredytu bankowego lub pożyczki	7	0,26%	45 294
RAZEM:	2 742	100,00%	1 209 845

Strukturę podmiotową wszystkich zobowiązań gwarancyjnych netto, wykazanych w pozycjach pozabilansowych, wg stanu na dzień 31.12.2008 r. przedstawia poniższa tabela:

Klient - sektor	Kwota w mln zł.
- sektor finansowy	142,8
- sektor niefinansowy (firmy)	1 560,8
- sektor budżetowy	15,1
- osoby fizyczne	2,6
Razem	1 721,3

Bank jako podmiot dominujący nie udzielił żadnych gwarancji poręczeń ani awali pozostałym spółkom Grupy Kapitałowej, natomiast udzielał ich na zlecenie tych spółek zewnętrznym podmiotom. Wartość gwarancji poręczeń i awali udzielonych przez Bank na zlecenie podmiotów wchodzących w skład Grupy przedstawia poniższa tabela:

Podmiot zależny	Kwota w mln zł.
Millennium Leasing Sp. z o.o.	34,0
Millennium Service Sp. z o.o.	20,9
TBM Sp. z o.o.	0,1
Razem	55,0

XVIII. LEASING OPERACYJNY

Bank posiada umowy najmu powierzchni biurowej, które w myśl zapisów MSR 17 ujmowane są jako leasing operacyjny. Standardowe umowy najmu lokali użytkowych zawierane są w Banku z reguły na czas określony wynoszący od 5 do 10 lat. Znaczna część tych umów jest zawierana na okres 5 lat z klauzulą określającą prawo najemcy do przedłużenia okresu najmu na kolejne 5 lat na mocy złożonego oświadczenia. Pozostałe umowy są zawierane na czas nieokreślony i mogą być wypowiedziane z zachowaniem okresu wypowiedzenia, który wynosi najczęściej od 3 do 6 miesięcy.

Całkowite zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego kształtują się następująco (dane w tys. zł.):

Wartość wg stanu na dzień:	31.12.2008	31.12.2007
- do 1 roku	95 463	86 844
- od 1 roku do 5 lat	265 923	252 266
- powyżej 5 lat	141 542	119 916
RAZEM	502 928	459 027

XIX. ISTOTNE WYDARZENIA POMIĘDZY DATĄ, NA KTÓRĄ SPORZĄDZONO RAPORT FINANSOWY A DATĄ JEGO PUBLIKACJI

Obradująca w dniu 12 lutego 2009 roku Rada Nadzorcza Banku odwołała Pana Luisa Pereira Coutinho z funkcji Członka Zarządu i Wiceprezesa Banku. Rada Nadzorcza odwołała także z funkcji Członka Zarządu Pana Zbigniewa Kudasia oraz Pana Piotra Romanowskiego.

Jednocześnie Rada Nadzorcza Banku powołała w skład Zarządu Pana Rui Manuel Teixeira oraz Artura Klimczaka. Pan Rui Manuel Teixeira objął funkcję Wiceprezesa Banku.

Pan Rui Manuel Teixeira związany jest z Grupą Banku Millennium BCP od 1987 roku. W ramach BCP pełnił kierownicze funkcje w bankowości detalicznej. Kierował też Pionem Jakości Grupy BCP oraz zarządzał Pionem Bankowości Hipotecznej Grupy BCP. W latach 2003 - 2006 r. kierował Pionem Bankowości Detalicznej oraz był członkiem Zarządu Banku Millennium S.A., Ostatnio zajmował stanowisko Dyrektora Informatyki w BCP (IT Global Division), odpowiedzialnego za organizację rozwiązań informatycznych w skali międzynarodowej.

Pan Artur Klimczak z Bankiem Millennium związany jest od 2005 i ostatnio pełnił funkcję Dyrektora Departamentu Bankowości Detalicznej. Karierę w bankowości rozpoczął w Stanach Zjednoczonych w 1990 roku w ramach Grupy Citibank, zajmując kolejno stanowiska od doradcy kredytowego do dyrektora regionalnego. Następnie kontynuował karierę zawodową w Polsce, gdzie w ramach grupy Citibank kierował obszarem usług dla klientów zamożnych w Polsce oraz w Czechach i na Węgrzech

PODPISY:

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
27.02.2009	Bogusław Kott	Prezes Zarządu
27.02.2009	Rui Manuel Teixeira	Wiceprezes Zarządu
27.02.2009	Fernando Bicho	Członek Zarządu
27.02.2009	Julianna Boniuk-Gorzelańczyk	Członek Zarządu
27.02.2009	Wojciech Haase	Członek Zarządu
27.02.2009	Joao Bras Jorge	Członek Zarządu
27.02.2009	Artur Klimczak	Członek Zarządu